

80
577

50 ÉVES A TESTNEVELÉSI FŐISKOLA

JUBILEUMI TANÁCSÜLÉS
1975. szeptember 11.

NEMZETKÖZI TUDOMÁNYOS ÜLÉSSZAK
1975. szeptember 12-13.

MAGYAR TESTNEVELÉSI FŐISKOLA
BUDAPEST, 1975 * * *

1988-07-23

TF könyvtára Bp.
80
1977. VIII. 29
77 4363

2009 - - - 1

50 ÉVES A TESTNEVELÉSI FŐISKOLA

**JUBILEUMI TANÁCSÜLÉS
1975. szeptember 11.**

**NEMZETKÖZI TUDOMÁNYOS ÜLÉSSZAK
1975. szeptember 12-13.**

**MAGYAR TESTNEVELÉSI FŐISKOLA
BUDAPEST. 1975 * * ***

Főszerkesztő: *dr.Nádori László*

Szerkesztő: *Krasovec Ferenc*

A Szerkesztő Bizottság

elnöke: *Schiller János*

tagjai: *Arold Imre, dr.Császi Sándor,
dr.Frenkl Róbert, dr.Gombocz János,
dr.Istvánfi Csaba, Jákfalvi Béla,
Kovács Etele, dr.Kun László,
Romák Éva, dr.Rókusfalvy Pál,
dr.Takács Ferenc, dr.Tóth Dézső,
Tóth István*

Olvasó szerkesztő: *Jármay Miklósné*

Szerkesztőség: *1123. Budapest, Alkotás u. 44.*

Kiadja a Magyar Testnevelési Főiskola
/Budapest, 1123. Alkotás u. 44./

A kiadásért felel: *Koltai Jenő*
a Magyar Testnevelési Főiskola rektora
Készült a TF Sokszorosítójában

Terjedelem: *11,6 /A/5/ iv. Példányszám: 350*

Eng. szám: *41016/1976.*

ELŐSZÓ

A Magyar Testnevelési Főiskola 1975-ben hármas jubileumot ünnepelt: 150 évvel ezelőtt született meg a testnevelő szakemberek képzésének alapgondolata, 50 éve hívták életre főiskolánkat, s 30 esztendő telt el a felszabadulást követő újjászületés óta. A jubileum alkalmából - az eddig végzett munka elismeréséül, s a testnevelés és sport társadalmi rangjának kifejezéseképpen - egyetemi rangot kapott intézményünk. Az immár egyetemi jellegű főiskolán 1975. szeptember 12-én jubileumi tanácsülésre, majd 13-án tudományos ülészak megrendezésére került sor, amelyen a hazai és külföldi társintézmények képviselői, a magyar politikai és tudományos élet reprezentánsai, valamint a TF oktatói és kutatói vettek részt.

Jelen kötetünk a három nap alatt elhangzott beszédeket, előadásokat és hozzászólásokat tartalmazza.

A Magyar Népköztársaság

Elnöki Tanácsának

1975. évi 16. számú

törvényerejű rendelete

a Testnevelési Főiskolának egyetemi jellegű
főiskolává átszervezéséről

1. §. A Testnevelési Főiskola az 1975. évi szeptember hó 1. napjától kezdődően egyetemi jellegű főiskolaként folytatja működését.

2. §. /1/ E törvényerejű rendelet kihirdetése napján lép hatályba, végrehajtásáról az Országos Testnevelési és Sporthivatal elnöke gondoskodik.

/2/ Az 1962. évi 22. számú törvényerejű rendelet 1. számú melléklete az 1. §-ban foglaltaknak megfelelően módosul.

Losonczi Pál s. k.,
a Magyar Népköztársaság
Elnöki Tanácsának
elnöke

Bodonyi Pálné s. k.,
a Magyar Népköztársaság
Elnöki Tanácsának
titkára helyett

A JUBILEUMI TANÁCSULÉS PROGRAMJA

1975. szeptember 11.

Ünnepi megnyitó

KOLTAI Jenő *a Magyar Testnevelési Főiskola rektora*

Üdvözlések

BISZKU Béla *a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának titkára*
Dr. FOLINSZKY Károly *oktatási miniszter*
Dr. ÁDÁM György *az Eötvös Loránd Tudományegyetem rektora, egyetemi tanár*
DUBOV, Alekszander *a Szovjetunió Minisztertanácsa mellett működő Állami Testnevelési és Sportbizottság tudományos főosztályának vezetője*
Dr. KÁLMÁNCHÉY Zoltán *a pécsi Tanárképző Főiskola főigazgatója, főiskolai tanár*

A JUBILEUMI TUDOMÁNYOS ÜLÉSSZAK ELSŐ NAPI PROGRAMJA

1975. szeptember 12.

Üléselnöki megnyitó

Dr. CSANÁDI Árpád *az Országos Testnevelési és Sporthivatal elnökhelyettese, a NOB tagja*

Előadások

KOLTAI Jenő *a Magyar Testnevelési Főiskola rektora*
A Testnevelési Főiskola jelenlegi tevékenysége és fejlesztési tervei
Dr. KUN László *tanszékvezető főiskolai docens*
A Testnevelési Főiskola képzési rendszerének fél évszázados fejlődése
ZALKA András *a Magyar Testnevelési Főiskola rektorhelyettese*
A sportági tantárgyak helye, szerepe a Testnevelési Főiskola képzési rendszerében
Dr. BÁTHORI Béla *tanszékvezető főiskolai docens*
Sportszervező képzés a Testnevelési Főiskolán

Felszólalások

Dr. STIEHLER, Günther *a lipcsei DHfK rektora, egyetemi tanár*

A testnevelő tanárképzés integrációja

Dr. LUKAS, Gerhard *a hallei Martin Luther Egyetem Sporttudományi Szekciójának igazgatója, egyetemi tanár*

A testnevelés- és sporttörténet helye és jelentősége a testnevelő tanárképzésben

Dr. RECLA, Josef *a Nemzetközi Sportinformációs Társaság elnöke, egyetemi tanár*

Egy nemzetközi sportszakirodalmi központ létesítéséről

A JUBILEUMI TUDOMÁNYOS ÜLÉSSZAK MÁSODIK NAPI PROGRAMJA

1975 szeptember 13.

Üléselnöki megnyitó

ANTAL József

a Testnevelési és Sporttudományos Tanács főtákkára

KOZMANOVICS Endre

az Országos Testnevelési és Sporthivatal főosztályvezetője

Előadások

Dr. NÁDORI László

a Testnevelési Főiskola Kutató Intézetének igazgatója

A Testnevelési Főiskola mint a testnevelés és sporttudományok hazai kutatásának fő bázisa

SCHILLER János

a Magyar Testnevelési Főiskola rektorhelyettese

A tanszéki tudományos munka és a korszerű szakemberképzés összefüggése

Dr. RÓKUSFALVY Pál

tanszékvezető főiskolai tanár

A társadalomtudományi tárgyak helye és szerepe a Testnevelési Főiskola képzési rendszerében

Dr. FRENKL Róbert

tanszékvezető főiskolai tanár

A természettudományi tárgyak helye, szerepe a Testnevelési Főiskola képzési rendszerében

Felszólalások

DUBOV, Alekszander *a Szovjetunió Minisztertandása mellett működő Állami Testnevelési és Sportbizottság tudományos főosztályának vezetője*

Néhány kérdés a testnevelő szakemberek továbbképzéséről a Szovjetunióban

CONKOV, Vaszil *a szófiai "G. Dimitrov" Testnevelési Főiskola rektorhelyettese, egyetemi tanár*

A testnevelési és sportszakemberek továbbképzési rendszere a Bolgár Népköztársaságban

Dr. KOBRLE, Jirzi *a prágai Károly Egyetem Testnevelési Karának dékánhelyettese, egyetemi tanár*

Továbbképzés a prágai Károly Egyetem Testnevelési Karán

Dr. SZIGETI Lajos *főiskolai docens /pécsi Tanárképző Főiskola/*
Dr. WOHL, Andrzej *egyetemi tanár /varsói Testnevelési Főiskola/*

Néhány megjegyzés a sportszociológiai kutatások metodológiájáról

Üléselnöki zárószó

Jubileumi Tanácsülés

1975. szeptember 11.

ÜNNEPI MEGNYITÓ

KOLTAI Jenő

Kedves Vendégeink!
Tisztelt Ünnepi Tanácsülés!

A Magyar Testnevelési Főiskola nagy kollektívája nevében meleg szeretettel üdvözlöm jubileumi tanácsülésünkön intézményünk kedves vendégeit, a régi idők tanuit és munkatársait. Megilletődéssel mondok köszönetet azért a bizalomért és munkánk iránti elismerésért, amellyel pártunk és kormányunk - a testnevelés és sport társadalmi rangjának emelésével együtt - intézményünket egyetemi rangra emelte. Egyben kifejezem köszönetemet a testneveléstudomány és a szakemberképzés falaink között felnőtt művelőinek, akik tudásukkal, szorgalmukkal és - mindenekelőtt - társadalmi felelősségérzettel végzett áldozatos munkájukkal ezt elősegítették.

Az évfordulók - kiváltképp az olyan kerekoszámúak, mint a hazai testnevelő szakemberképzésben éppen egybeeső 150, 50 és 30 év - különös jelentőséggel bírnak. Ez nemcsak azért van így, mert az ilyen alkalmak az emelkedettség és az önértékelés állomásai. Inkább talán azért, mert az évfordulók rokonságban vannak a születésnapokkal. A kerek számú születésnapokon azonban az ember nemcsak az emlékeit idézi, hanem számot vet tetteivel és mulasztásaival. A mi hármás évfordulónk, hármás születésnapunk - a gondolat felvetése /1825/, a megvalósulás /1925/ és az újjászületés /1945/ - a többszörös jubileum, a sokszorosodó többlet-élményen túl, elsősorban az idők változását érzékelteti, s arra a számvetésre sarkall, hogy képesek voltunk-e a vele való lépéstartásra, a hozzáigazodást tekintve pedig a szükséges lépésváltásokra.

Nem megérzésből, hanem gyakorlati tapasztalatból tudom, hogy még a kevésbé összetett, legegyszerűbb ünnepi pillanatok is elmosás a problémákat és a vitákat. Tompitják azoknak a kikívánczó igazságoknak és aggodásoknak az élet, amelyek hozzátartoznak helyi politikánk és vezetésünk reális értéktételének kialakításához. Az ünnepi pillanatok beidegződött szokásai tiltják, hogy az ember valami "meghökentőt" mondjon, vagy akár "valami szürke" hétköznapokat idéző programbeszédbe bonyolódjék. Marxtól és Makarenkótól tudjuk azonban, hogy az emberformálás műhelyeiben nem lehetnek elszürkült időszakok. A nevelők pedig éppen azokban a pillanatokban követik el a legnagyobb hibákat, amikor valami féle nosztalgiának engedve elnézőkké, felületesekké válnak.

A jubileumi számvetés minden felsőoktatási intézmény életében három dolgot jelent: a multtal való számolást, a jelen értékelését és ebből fakadóan a jövő körvonalazását. Ugy érzem, a sajátos és ellentmondásos körülmények között született főiskolánk multjával való szembenézést nem egyszerű nosztalgia, s nem is csupán az elődök tisztelete teszi aktuálissá. Az alapítás ki-mondását, az 1921. évi LIII-as törvény 4. paragrafusát, olyan hatalom birtokosai születték, akik a forradalom és a humanizmus ki-iktatását vallották legfőbb belső és külső programjuknak. Ebben olyan szerepet szántak intézményünknek, hogy az majd a legszéle-sebb és - mondhatnánk - a leghatékonyabb nevelési terület, a testkultura frontján segítse az ellenforradalom céljaihoz való idomulást. A legbefolyásolhatóbb koru, a cselekvés és a teljesít-mény iránt leginkább fogékony ifjúság körében hintették az irren-dentizmus mérgeét, a vesztes első világháborúért való revans-lel-kesedés mételyét. Elvárásaikat hol burkoltan, hol kendőzetlenül, már a törvény beiktatása előtt -, megfogalmazták. Magához a tör-vényhez azonban sietve hozzátették, hogy végrehajtására csak ak-kor kerül sor, ha majd az ország anyagi helyzete megengedi.

Igy él ez a köztudatban! Azt azonban már talán csak a sporttörténészek egy része tudja, hogy az 1921. és 1925. közötti vajudásnak nemcsak az anyagi fedezet nélkül hozott rendelkezés volt az oka. A kor vezető kulturpolitikusi és kulcspozícióban lévő pedagógusai úgy itélték meg a testnevelő tanárképzést, hogy: ám legyen, de csapjuk hozzá valamelyik intézményhez második, vagy harmadik szakként, hiszen amit ennek keretében el kell sajátítani, arra szinte elegendő az egyetemi hallgatóság szabad ideje is. Vállalni azonban még így sem akarta egyik intézmény sem.

Ez nem csupán történeti adalék, de egyben nagyon meg-szivlelendő kettős tanulság is: nevezetesen a testkulturával való visszaélés legalább olyan ellentmondásokat szül, mint amilyen fejlődési akadályok rejlenek a testkulturát lenéző és azt perifé-rikus kérdésként kezelő szemléletben.

Talán az sem ment még át a köztudatba, hogy az egyetemi szintű testnevelő képzés eredendő gondolatát és erőfeszítéseit a reformkor, a szabadságharc, a polgári demokratikus forradalom és a Tanácsköztársaság érlelte meg. Amikor pedig a budai Pedagógium igazgatója, Gyulai Ágost vállalta a tényleges megvalósítást, ő ezt az oldalt képviselte. Nem véletlen, hogy fél évszázaddal ez-előtt, az 1925. június elején tartott bemutatkozó értekezleten egy Prométheusz mitosztöredékkal így kezdte székfoglalóját: "Most itt ülök, hogy embert teremtek". Majd befejezésésként ezzel a fi-gyelmeztetéssel indította utjára az első tanári kart: "Nagyon vigyázzanak! A tapasztalatlanságuk és a körülmények nehézségei folytán tengernyi hibaforrással kell számolniok. S fognak is hi-báznai még a legjobbak is. De, ha minden lépésükben, magatartásuk-ban, életvitelükben magukévá tudják tenni ezt a gondolatot, hogy embert teremtő embereket formálnak - bünt nem követhetnek el..."

Igy indult el két állandó alkalmazott tanárral és egy hivatalnoksegéddel, a löversenytotalizátor jövedelmi adójának 2%-ából kiszakított költségvetési alappal, a 96 fős hallgatósággal 1925. december 12-én a Magyar Testnevelési Főiskola.

Az, hogy egy intézmény egésze, multja és jelene, hogyan kerül be a jövő nemzedékeinek értékrendjébe, az csak tizedrangon ünnepi számvetés kérdése. Ettől az elhelyezéstől alapvető politikai, etikai és erkölcsi konzekvenciák függenek. Ugy tűnik, mint ha a Gyulai idézte alkotó mitosztöredéket idővel egy negatív mitosz ködfala fedte volna el. Az egyik abban jelentkezett, hogy a Horthy-korszak termékévé degradálta főiskolánkat, a másik eltakarta a kibontakozás utját.

Való igaz, hogy a főiskola sem léphette át az öt létrehozó kor társadalmi rendszerének buktatóit. A megvalósult egyszakos képzés és az önállóság azonban már az első évtizedek alatt is olyan eredményeket teremtett, amelyek intézményünk hírnevét, képzésének színvonalát, az ország határain túl is ismertté tették.

A bennünket körülvevő negatív mitosz külső rétegét azonban csak 1945 februárjában kezdték eloszlatni azok a hallgatóink, akik Németh Dezső százados vezetésével szembefordultak a főiskolát megszállva tartó német egységekkel. Csatlakoztak a Budai Önkéntes Ezredhez, résztvettek a Vár, illetve a Citadella felszabadításában. Nem kevésbé érdemelnek méltatást az élet megindításához fűződő azon erőfeszítések sem, amelyek itt a rommá lőtt és járványveszélynek kitett épületmaradványok között a felszabadulást követően folytak. A demokratizálódás, a Szovjetunió gazdag tapasztalatait közvetítő Szamaukov professzor által elősegített szocialista fordulat, az 1960-as évek elején kezdődő reform és kibontakozási próbálkozások eredményei is csak lépésről-lépésre számolták fel a velük kapcsolatos helytelen megítélések maradványait.

A szocialista építés folyamatának részeként kibontakozó kulturális forradalomban megújuló Testnevelési Főiskola is történelmi lépéseket tett a tudomány, a kultúra közkinccsé tételében; sportfőhatóságunk központi káderképző intézményévé vált. Ennek megfelelően kiszélesedett tevékenységi köre is. 1969-től hozzánk tartozik a Tudományos Kutató Intézet, az Edző- és Sportvezetőképző Intézet, amely ezévtől mint továbbképző központ működik. Ahhoz sem szükséges külön kommentár, hogy 1925. és 1945. között 587, 1945. és 1975. között 2518 testnevelő tanár került ki falaink közül. Az élethez a sportmozgalom által megfogalmazott követelményekhez való alkalmazkodást és felzárkózást mi sem fejezheti ki világosabban, mint az, hogy a felszabadulás után 965 felsőfoku edzői és 295 felsőfoku sportszervezői oklevelet szerzett szakembert is szárnyra bocsátottunk. Az eddig joggal kritika tárgyát képező egysikuságot felszámoltuk. A kibontakozó testneveléstudomány és tantárgy kutatás termékeként csak az elmúlt 5 év alatt 86 könyv, jegyzet, illetve könyvrészlet, 312 szakcikk és tanulmány, és 40 külföldi folyóiratban megjelent publikáció fűződik oktatóink nevéhez. A világháborús károk eltüntetése után szinte feltűnés nélkül épült fel a kollégium és uszoda, a két új játékcsarnok. Felújításra kerültek a régi tornatermek, beépült a főépület tetőtere, a Csörsz utcában pedig - jórészt társadalmi munkával - sporttelepet hoztunk létre a labdajátékok és atlétika korszerű oktatásához.

Velünk ünnepli 50. évfordulóját főiskolánk sportegyesülete, a TFSE is. Az elmúlt fél évszázad alatt a TFSE nagyon sok kiváló sportolót adott hazánknak; több olimpiai bajnokot, olimpiai és világbajnok érmet nevelt főiskolánk és sportegyesületünk. Legalább ennyire büszkék lehetünk a TFSE szakembert nevelő munkájára is. Sportegyesületünknek kezdettől fogva alapvető célkitűzése, a kiváló sporteredmények elérésén túl a szakemberképzés elősegítése. Szakosztályaiban hatékony nevelőmunka folyik, a szakosztályi élet megismertetése, annak vezetése, irányítása, illetve az erre való felkészítés érdekében. A versenyszerű sportolás a testnevelő tanárképzésnek nélkülözhetetlen, szerves része, nemcsak egészségi és személyiségformáló hatása, hanem a szakmai és pedagógiai tapasztalatszerzés mással nem pótolható értékei miatt is. Ezért kötelező hallgatóinknak főiskolai tanulmányi éveik alatt valamilyen általuk választott sportágban, aktív szakosztályi munkában részt venni, ahol nemcsak sportolnak, versenyeznek, hanem az edzői, szervezői tevékenységre is felkészülnek.

Igy jutottunk el nemcsak a magunk erejéből, hanem döntően főhatóságaink irányításával és támogatásával a valamennyiünket büszkeséggel eltöltő egyetemi rangig. Helyi politikánk, erőfeszítéseink iránymutatójaként pedig mögöttünk állt a párt, amely az utóbbi évtizedek során nemcsak támogatóan reagált felvetődő problémáinkra, hanem politikája és társadalmi tapasztalata alapján mindig megtette a szükséges kiigazításokat is.

Jogos lehet a kérdés - tisztelt Tanácsülés-, hogy miért nem elemzem itt a sikerek és a tettek mozgatórugóit? Miért nem említem személy szerint a mögöttük meghuzódó embereket, akik elindították, tovább vitték és valóra váltották azokat?

Ugy vélem azonban, hogy erre kimerítő választ a jubileumi évkönyvünk és az ünnepi kiállításunk ad. Nekem most inkább az a kötelességem, hogy azokról a legjobbakról emlékezzem, akik mai számvetésünket velünk együtt már nem tehetik meg. Gondolok itt dr. Gerentsér Lászlóra - az egyetemi szintű testnevelő- és edzőképzés előharcosára, a korszerű atlétikai edzésmódszerek egyik megalapítójára. Bierbauer Clarissere és dr. Madzsar Józsefnére, a testnevelési reform és a női testnevelő tanárképzés elindítóira. Mindenekelőtt Kmetykó Jánosra és tanítványára Kerezsi Endrére, akiknek a magyar torna területén elért eredményei messze kimagaslottak főiskolánk falai közül. Gyulai Ágost és Fjodor Ivanovics Szamaukov már említett alakjai mellett számos más szívéhez kötött dolgozónkra, akiknek emlékét hálával és kegyelettel őrizzük.

Kedves Vendégeink!
Tisztelt Tanácsülés!

Engedjék meg, hogy a továbbiakban a főiskolánk életével kapcsolatos kérdésekben ne a multnál és az eredményeknél időzzek, hanem a további feladatokra térjek át. Egyetemi jellegű felsőoktatási intézménnyé válásunk elsősorban történeti fejlődésünk terméke. Egyben egyik kifejezője annak a megkülönböztetett figyelem-

nek és gondoskodásnak, amelyet pártunk és kormányunk a testkultúra társadalmi szerepének szentel. Mindez a folyamat alapelveiben egyértelmű megfogalmazást nyert a Központi Bizottság 1972. júniusi oktatáspolitikai határozatában, a XI. kongresszus távlati programjában és az MTS OT 1968. évi velünk kapcsolatos irányelveiben is.

A tekintélyben és rangban való előrelépésünk a fejlődés formai oldala. A tartalmi vonatkozásokat a magasabb szintű feladatok, a kutatómunka és a képzés minőségi ugrása, valamint az ezzel járó magasabb szintű felelősségvállalás elkötelezettsége testesíti meg.

Főiskolánk sportfőhatóságunk káderképző intézménye, a magyar testnevelési és sportmozgalom egyetemi jellegű szellemi központja. A megváltozott viszonyok között ez egyetlen mondatba foglalva azt jelenti, hogy a fejlett szocializmus testkulturájának megteremtéséből egyetemi nivón kell kivennie a részét. A megvalósítás kulcsát az oktatók és kutatók szakmai, nevelési, didaktikai kulturájának fejlesztése, tanszékeink képző, nevelő és tudományos alkotó munkájának tökéletesítése képezi. A korszerűtésnek - mint ezt a ránk vonatkozó irányelvek nyomatékosan aláhúzzák - természetesen rengeteg olyan feltétele is van, amelyeket csak felsőbb állami és intézmény felügyeleti szinten lehet megoldani. Ha azonban a felsőbb vezetés képzési folyamatot tökéletesítő erőfeszítéseit nem kíséri az itteni oktatói kollektívák, szervezeti egységek megértése és tudatos támogatása, öntevékeny alkotói kollektívák kezdeményezése, a tudományos felfedezésekben, a felsőoktatás nemzetközi fejlődésében születő eredményekkel való lépéstartás, akkor nem lehetünk méltók az egyetemi rangra sem. E felismerés birtokában fokozottan arra törekszünk, hogy a még fellelhető konvencionális rutin oktatás maradványait gyökeresen felszámolva nálunk is maradéktalanul érvényt szerezzünk az alkotó tanítás és tanulás követelményeinek. Számoljuk fel a tantárgyi szétaprózottság okozta üresjáratokat. Arra törekszünk, hogy a tantárgyi koncentráció ne csak a befogadó hallgató tudatában, hanem már a képzés folyamatában - az anyagkiválasztás, felbontás, elrendezés és szerkezeti felépítés szakaszában - érvényre jusson.

Hallgatóinknak a KISZ, a TFSE, a kollégium és más önkormányzati szervein keresztül mindinkább az oktatási és nevelési folyamat cselekvő részeseivé kell válniuk. Ifjúsági politikánk alapvető láncszeme annak megértetése és elfogadtatása, hogy hallgatóink felelősséggel tartoznak önmaguk képzéséért. Tanulmányaik társadalmilag hasznos munkája csak a világnézeti és politikai elkötelezettséggel párosulva hozhatja meg a maga gyümölcseit. Nevelési tervünk célkitűzései is csak velük együtt és rajtuk keresztül realizálhatók.

Nagy jelentőséget tulajdonítunk a hagyományos képzési folyamat és a tanszéki struktúra közeljövőben lezáruló átalakításának. Az igényeknek és a specializálódás törvényszerűségeinek megfelelően a sportvezetői és az edzői szakosodást követnie kell a tanárképzésen belüli szakosodásnak. Nyilvánvaló, hogy mást kell vinnie a tarsolyában annak a testnevelőnek, akit az egyetemekre vagy éppen más felsőfoku pedagógusképző intézményekre szánunk, mint annak, aki a középiskolába, vagy valamelyik sportiskolához készül.

Ez a folyamat nem szűk, belső kérdés, mint ahogy az sem, hogy pártunk tudománypolitikai irányelveinek és a sportmozgalom szélesebb szükségleteinek megfelelően jobban kihasználjuk az intézményünk szakember kapacitásában rejlő potenciális energiákat. Hazánk reális viszonyait figyelembe véve a társadalmi-gazdasági verseny, a tudományos-technikai forradalom korszakában a testkultura területén is létkérdés, hogy szorosabb legyen az összefogás kulturális életünk bázisai és felsőoktatási intézményünk szakmai-tudományos műhelye között. Ez a rendkívül sokrétű és összetett feladatkör a sportmozgalom szellemi műhelyének elkötelezettségével kapcsolatos! Jelenti mindenekelőtt azt, hogy a jövőben a társadalom testkulturális igényeinek kielégítésében, az új tartalom és kibontakozási formák kialakításában ne csak a megbízások és a határozatok kapcsán, hanem már a tervezés szintjén folyjunk bele.

Tovább kell fejlesztenünk politikánkat és követelményrendszerünket abban a vonatkozásban is, hogy a sportszövetségekben és a testkulturával kapcsolatos szervezetekben dolgozó munkatársaink nagyobb hatásfokkal hasznosítsák és tegyék közkinccsé a falaink között született, vagy a nemzetközi információk alapján számba vett eredményeket és módszereket. Ugyanakkor megfordítva, tanszékeink és kutató csoportjaink maguk is keressék a saját szakmai, tudományos fejlődésüket támogatni képes természetes bázisokat.

Kutatómunkánk és képzésünk - a jelenlegi fejlettségi fokon - szerencsés ötvözete és függvénye a tudományterületek interdiszciplináris kapcsolatainak. Ha azonban távlatilag el akarjuk kerülni a felsőoktatásban rejlő veszélyeket, még több figyelmet kell szentelnünk az élet visszaigazoló, kiigazító és meghatározó figyelmeztetéseinek. Ennek egyik formáját kell, hogy képezze a tudományos és a pedagógiai határterületek, a hazai és külföldi testvérintézményeink, a sportági szakszövetségek, a megyei oktatási központok és nem utolsósorban a sportiskolák igényeinek és eredményeinek a számontartása. Az általuk felvetett problémáknak meghatározó szerepet kell kapniuk döntéseinkben és feladatvállalásainkban.

Ugyancsak az egyetemi nivó követelménye, hogy a hazai és külföldi társintézményekkel való kapcsolatunkban az együttműködés primér formáiról magasabb szintre lépjünk. Valamennyi kapcsolatunkat illetően meg van a lehetőségünk arra, hogy a közös tájékoztatás- és információcserét a szakkönyvkiadás és egy-egy felátíratlan terület együttes kimunkálásával bővítsük. A szocialista országok között egyre inkább kibontakozó gazdasági integráció, politikai és ideológiai együttműködés pedig egyenesen parancsolólag előírja, hogy tevékenységünk egészével bekapcsolódjunk az itteni nemzetközi munkamegosztásba.

Tisztelt Tanácsülés!

Elnézésüket kérem, hogy jubileumi tanácsülési beszámolómmal zömmel olyan ismert kérdéseket érintett, amelyek kimunkálása már folyamatban van. Szeretném azonban befejezőként munkánkat úgy

értékelni, hogy főiskolánk az eddigiekben is igyekezett az adott keretek és feltételek között a legmegfelelőbb teljesítményt nyújtani mind a kutatómunka, mind a szakemberképzés területén. Meg kell azonban azt is vallanunk, hogy - sportkifejezéssel élve - nem mindig és minden esetben "hoztuk" azt az eredményt, amit tőlünk joggal elvártak. Amint minden felsőoktatási intézmény a maga arányaival tükrözi szakterületének konfliktusait is, úgy a mi főiskolánk kicsinyben a sportmozgalom, az iskolai testnevelés, a hazai testkultura problémáinak mikrovilágát jelenti. Eredményei és kudarcai a mi eredményünk és kudarcunk is! Éppen a népben és nemzetekben mért feladatokkal való azonosulás szintjén történjen jubileumi tanácsülésünk olyan önértékelő visszapillantása, aminek alapján hibáinkat, fejlődésünk korlátait az egész sportmozgalomra kisugárzó jelleggel tudjuk korrigálni. Hozzászólóink ne engedjenek az ünnepi nosztalgiának, hanem kritikai észrevételeikkel segítsenek bennünket. Mi meg fogjuk szivlelni azokat, mert úgy akarunk dolgozni, hogy mind távlatokban, mind az aprómunka terén megfeleljünk az egyetemi követelményeknek.

Talán hiányérzetet kelthet néhányunkban, hogy beszédemben a felmerült kérdéseket nem sarkítottam ki látványos fordulatokkal. Ez nem is volt szándékomban! Pártunk közelmúltban lezajlott XI. kongresszusának - amely a fejlett szocializmus felépítését tűzte ki feladatul -, van egy nagyon megszívlelendő és idevágó tanulsága is: kimondatlanul leszámolt mind a látványos fordulatokban való "fekete-fehér" gondolkodás, mind a munka játékká válásának utópiájával. Ugy érzem, a testkultura filozófiájával is rokonságban vannak ezek a kérdések. S ha ezt megértjük, megértettük történeti múltunk tanulságait, köztük Gyulai Ágost alapító üzenetét, hogy embert - tegyük hozzá, sokoldaluan fejlett szocialista emberformáló embereket - teremteni, csak prometheuszi erőfeszítésekkel lehet. Ehhez számunkra az egyetemi jelleg csupán keret és indíték, amit tartalommal nekünk kell megtölteni.

Ezeknek a gondolatoknak a jegyében kívánok alkotó visszaemlékezést és eredményes munkát jubileumi tanácsülésünknek.

BISZKU Béla

Tisztelt Ünnepi Tanácsülés!
Kedves Elvtársnők, Elvtársak!

Engedjék meg, hogy a mai jubileumi ünnepség alkalmából az 50 éves és immár egyetemi jellegű Testnevelési Főiskolának, oktatói, nevelői karának és valamennyi hallgatójának átadjam a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága, Népköztársaságunk Kormánya szívélyes üdvözlését és jókívánságait.

Magyarországon - ahogy erről Koltai elvtárs szólott - a testnevelő szakemberek képzésének gondolata éppen 150 évvel ezelőtt vetődött fel először, amíg végül 1925-ben létrejött a Testnevelési Főiskola. Ez a nagy multu intézmény mindenkori lehetőségeihez képest jelentős támasza volt a tudományos alapokra épülő iskolai testnevelésnek, a tömegsportnak, közvetve pedig az élsport nemzetközi színvonalu kibontakozásának is. Falai közül a testnevelő tanárok, a lelkes és ügyszerető sportemberek, a kiválóan képzett szakvezetők ezrei kerültek ki, nagy érdemeket szereztek a magyar testkultura fejlődésében, a sportélet felvirágoztatásában. Ez a Testnevelési Főiskola munkájának legfőbb eredménye. Az emberek rendszeres testedzése, a sportolásban való aktív részvétele, egybevágó társadalmi és egyéni szükséglet. A Testnevelési Főiskola az elmúlt évtizedekben, de különösen a felszabadulás óta, elismerésre méltóan sokat tett azért, hogy egészséges és edzett nemzedékek nőjenek fel, olyan emberek milliói, akik helytállnak az életben, a munkában. A Testnevelési Főiskola még fejlődésének olyan viszontagságos időszakában is, mint amilyeneket a Horthy-korszakban megérett, erre az egyetememes társadalmi igényre összpontosította erőfeszítéseit. Ennek a jegyében fejlesztette és újította meg munkásságát és igyekezett eleget tenni nemes hivatásának. A szocialista társadalom ma növekvő figyelmet szentel az ifjúság testnevelésének és tömegsportjának. Egészséges ifjúságot akarunk. Ma is igaz az a régi mondás: "Ép testben, ép lélek". Ezért minden célszerű módon arra kell törekednünk, hogy az oktatási intézményeinkben folyó testnevelés még inkább az egyetememes szocialista nevelés, a személyiségformálás szerves része legyen. Ez a cél szabja meg a második fél évszázadába lépő Testnevelési Főiskola feladatait, munkája továbbfejlesztésének irányát. Az iskolákban és a sport egész területén működő testnevelő tanároknak még többet kell tenniük azért, hogy ifjúságunk megérettse a rendszeres testedzés fontosságát, megszeresse a sportot, ettől az önkéntes elhatározástól indítva ápolja és fejlessze egészségét, testi erejét és mozgásműveltségét. A testkultura valameny-

nyi munkásának, minden testnevelőnek még többet kell tennie azért, hogy ezt az igényt felkeltse az ifjúságban, hogy ez a törekvés az egész ifjúság magától értetődő életfelfogása legyen. Ezekről a céloktól vezetve kezdeményezzük és támogatjuk az egész tanulóifjúságot átfogó testnevelési rendszer megteremtését, elsősorban természetesen a kötelező iskolai testnevelésre alapozva. Az egész társadalomban - nézetünk szerint - jelentős szemléletformálásra van szükség, hogy mind a szülők, mind a felnővekvő nemzedék, mind az arra hivatott társadalmi, állami intézmények megértsék: a testnevelés a tudományos technikai forradalom időszakában az egyén egészséges fejlődésének nélkülözhetetlen feltétele. Véleményünk az, hogy az iskolai testnevelésen túl a tanulóifjúság széles tömegeinek olyan mozgalomra van szüksége, amely egységes testedzési rendszert határoz meg, s amely önként vállalt rendszeres testedzésre és sportolásra ösztönöz. Olyan mozgalomra, amely programot ad a fiatalság szabad idejének és nyári szünidejének hasznos eltöltéséhez is. Arra gondolunk, hogy ez a mozgalom ne általában jelöljön meg feladatokat, hanem határozza meg minden egészséges fiatal számára a konkrét tennivalókat. Az iskolai testnevelés tartalmazzon a gyermekek számára játékos elemeket. Ekkor, valamint az iskolai testnevelés után a szabad időben tanuljon meg a gyermek uszni, atlétizáljon, tornázzon, ismerje meg és szeresse meg a labdajátékokat. Célszerű meghatározni, mit kötelező elsajátítani a testnevelő órákon és mi önkéntes azon felül. Az Uttörő Szövetség, a KISZ, az oktatási és sporthatóság, a jelenlegi keretek között azok jobb felhasználásával és bővítésével, minden bizonnyal sokat fog tenni ezért. A céloknak, a feladatnak ebből a rövid vázlatából is nyilvánvaló, hogy mit várunk ezen a területen a Testnevelési Főiskolától, s a főiskolán nevelendő, továbbképzést folytató testnevelő tanároktól, szakemberektől. Azt kívánjuk, hogy a főiskola még inkább mint eddig, ennek az új, az egész ifjúságra kiterjedő testnevelő munkának szellemi központja legyen, ennek megfelelően készítse fel és ösztönözze a tanárjelölteket, a leendő edzőket, az ifjúsági és tömegsportmozgalom itt nevelkedő szervezőit, vezetőit. A Testnevelési Főiskola változatlanul az egész magyar sportélet egyik legfontosabb bázisa. Azt kérjük Önöktől, hogy a főiskola vállaljon még tevékenyebb kezdeményező szerepet a testkultúra, a sportélet továbbfejlesztésében. Kisugárzó szelleme és neveltjeinek munkája révén mintegy diktálja ennek a kívánatos fejlődésnek az iramát. Emelje színvonalát, a sportélet megannyi aktivistájának és résztvevőjének igényességét. Neveljen a főiskola a magyar sportéletnek még több szocialista rendszerünkhöz hű, hivatását értő tanárt, szakedzőt, sportszervezőt és vezetőt. Olyan sportszakembereket, akik készek és képesek is az egészséges ifjúságért, a magyar sport felvirágoztatásáért folyó munkát szolgálni. Legyen a Testnevelési Főiskola a hazai és nemzetközi testnevelési és sporttapasztalatok elemzésének és hasznosításának kiemelkedő, alkotó műhelye. Sportéletünknek - és ezt mindenki tudja - nagy szüksége van rá, hogy többet tanuljunk a testkultúra minden területén a tömegek testedzésében és a versenysportban is élenjáró olyan nemzetek irányítási, szervezési és sportszakmai tapasztalataiból,

munkamódszeréből, mint amilyen többek között a Szovjetunió, a Német Demokratikus Köztársaság vagy más, a sportban kiemelkedő teljesítményeket felmutató nemzetek. Pártunk és államunk mindent el fog követni, hogy mind az iskolai testnevelés, mind az iskolán kívüli tömegsport anyagi eszköztára, a fejlődés igényének megfelelően tovább bővüljön, s ahol ma még hiányos, ott kiegészüljön. Meggyőződésünk, hogy ez az elsődlegesen fontos nemzeti cél megérdemli a társadalom további erőfeszítését és meg is fogja kapni az áldozatkész támogatást.

Kedves Elvtársak!

A Testnevelési Főiskola munkáját és érdemeit méltatva egyszerre mind új igényeket és feladatokat is említettem. Azt hiszem, ez az Önök szemében is természetes; tudom, ennél a fontos határkőnél a főiskola vezetőinek, oktatóinak és hallgatóinak az elhatározása az, hogy az öt évtizedben felhalmozott eredmények, tapasztalatok felhasználásával előbbre lépjen. Amikor még egyszer gratulálok a jubiláló Testnevelési Főiskolának, kérem, hogy állhatatosan váltsák valóra mostani elhatározásaikat, legyenek hazánk testkulturája dinamikus fejlesztésének hivatásérzettől fűtött, kitartó munkásai.

POLINSZKY Károly

Tisztelt Jubileumi Tanácsülés!

Kedves Elvtársnők, Elvtársak!

Tisztelettel köszöntöm a fél évszázados jubileumát ünneplő Testnevelési Főiskola valamennyi dolgozóját, jelenlegi és volt hallgatóját. Köszöntöm Önöket abból az alkalomból is, hogy a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa a főiskolát egyetemi rangra emelte. E megtisztelő rang kifejezi és méltányolja azt a munkát, amelyet Önök végeztek az oktató-nevelő és tudományos munka területén. A főiskolán folyó képzés tartalma megfelel korunk igényeinek és jó alapot biztosít a továbbképzéshez is. Szocialista társadalmunk fejlődési üteme a főiskolákon, egyetemeken végzett hallgatókkal szemben fokozódó követelményeket támaszt. Áll ez az itt képzett testnevelő tanárookra és edzőkre egyaránt. A magyar oktatási rendszer részeként tovább kell haladniuk a megkezdett úton, a XI. kongresszus által megerősített 1972-es oktatáspolitikai határozat maradéktalan végrehajtásáért. Ismeretes Önök előtt, hogy társadalmunk milyen fokozott gonddal fordul a pedagógusok felé, azok felé, akik gyermekeinket, a jövő nemzedékét oktatják, nevelik a szépre és a jóra. Ezért is tekintjük feladatunknak a pedagógusképzés korszerűsítését, amelynek része a Testnevelési Főiskolán folyó testnevelő tanárképzés is. Mint az oktatásért ágazati felelős miniszter természetesen elsősorban ehhez a munkához kívánok Önöknek további sok sikert, gazdag eredményeket.

Az újabb évtizedek küszöbén a főiskola helye, szerepe erősödik és nemcsak a közvélemény formálásában, az egészséges ifjúság nevelésében van jelentősége. A főiskola eddig is komoly szerepet játszott a testnevelő tanárok képzésében és továbbképzésében, s most, az új feladatok számbavételekor ennek erősítésére is gondot kell fordítania. Most, amikor a jubileumi tanácsülésen köszöntöm Önöket, megtisztelő kötelességemet teljesítve közlöm, hogy a mai napon a Minisztertanács Koltai Jenő tanszékvezető főiskolai tanárt a Testnevelési Főiskola első rektorának nevezte ki. Az új rektornak, a főiskola valamennyi dolgozójának és hallgatójának eredményes, jó munkát kívánok. Egyben - Tisztelt Tanács - engedjék meg, hogy bejelentsem, hogy a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa Koltai Jenő rektor elvtársnak - eddigi eredményes munkájának elismeréseképpen - a Munkaérdemrend arany fokozatát adományozta.

ÁDÁM György

Tisztelt Ünnepi Tanácsülés!

Nekem jutott az a megtisztelő feladat, hogy a magyar tanárképző egyetemek nevében köszöntsem a jubiláló Testnevelési Főiskolát. Amikor ennek a kedves kötelességemnek örömmel teszek eleget, nem mulaszthatom el azt az érzésem kifejezésre juttatni, hogy a többi jeles egyetemnek talán azért lehetek itt szószólója, mert nekem adatott meg az a szerencse, hogy egyúttal hazánk legöregebb, a most 341. tanévét kezdő Eötvös Loránd Tudományegyetemet is képviseljem.

A fél évszázaddal ezelőtt munkáját megkezdő Testnevelési Főiskola olyan missziót vállalt, amelyet korábban sok éven át szorgalmaztak. Talán kevesen tudják, hogy egyetemünk névadója, tudós professzora, Eötvös Loránd is az egyetemi nevelőmunka szempontjából milyen nagy jelentőséget tulajdonított a hallgatóság testedzésének. Itt idézem Eötvös szavait: "... az egyetemi tanuló jobban mulat, ha a szabad természettel érintkezik, és testi ügyességét és erejét fejlesztő játékokban keres és talál örömet. A mi Budapestünk is bizony már nagy város; nagyvárosi mulatságokban nincs itt hiány; bál, színház, kávéház nyitva áll itt mindenkinek, s így a tanulónak is. De a tanuló ezen mindenkivel megosztott mulatságok egyikében sem érezheti magát igazán otthon; nincs azok között egy is, melyről azt mondhatná: ez az én mulatságom. De városunkat egyik oldalán erdős hegyek, a másikon majdnem határtalan síkság veszi körül, közte pedig városunk és hazánk büszkesége a Duna folyik. Itt és nem a Váci utcában találhatja meg a tanulóifjúság mulatságának saját otthonát; foglalja le hegyeinket akár a Bakonyig is kirándulásainak, a Rákos mezejét játékaiknak és a Duna hajkait evezőversenyeinek. Itt, ahova őt nem mindenki bírja követni, férfias játékokban, barátok közötti versenyekben mulatva

fogja megszerezni az ifju azt a kincset, amely férfivá avatja: az akarat erejét, a kitartást a küzdelemben". Az idézet 1891-ből való, de időszerűsége ma is fennáll.

Egy oktatási intézmény életében a fél évszázados jubileum igen jelentős mérföldkő lehet, mert van-e szebb feladat, mint a meg-megújuló ifjuság értelmében a tudás hatalmával, világgosságot gyujtani, érzéseket nemesíteni a szivekben, s erővé edzeni az akaratot? És van-e munka, amely nagyobb örömet szerez mint a tanítás?

A Testnevelési Főiskola a testi kultura tanárainak nevelése terén elért eredményeire méltán lehet büszke. A misszió, amelyet annak idején vállalt, természetesen soha sem érhet véget, hanem csak még inkább kiteljesedhet. Korunk, amelyben élünk, olyan technikát teremt, amely által az ember fizikai ereje egyre kevésbé lesz igénybe véve, s szabad ideje is megnő. Éppen ezért a kultura - nem utolsósorban a testi kultura - terjesztőire már most is, különösen pedig a jövő társadalmában igen fontos szerep vár. Erre a szerepre hivatott a főiskola felkészíteni a testnevelő tanárok nemzedékeit.

Amikor a magyar egyetemek nevében a fennállása 50. évfordulóját ünneplő, egyetemi rangra emelt Testnevelési Főiskola rektorát és Tanácsát, valamennyi oktatóját, hallgatóját és dolgozóját a legmelegebb érzésekkel és őszinte nagybecsüléssel köszöntöm, engedjék meg, hogy a testnevelő tanárképzésben, valamint a testnevelés és sporttudomány művelésében a továbbiakban is gazdag sikereket, a munkához pedig jó egészséget kívánjak mindannyiuknak.

DUBOV, Alekszander

Kedves Elvtársak, Barátaim!

Engedjék meg, hogy főiskolájuk ezen ünnepi napján, a meghívott külföldi vendégek, szakemberek nevében meleg szeretettel gratuláljak a főiskola minden tanárának, munkatársának és hallgatójának a Magyar Testnevelési Főiskola megalapításának 50 éves évfordulója alkalmából.

Az Önök főiskolája nagyban hozzájárult a testnevelés és sport fejlődéséhez, az edzők, tanárok és tudományos szakemberek képzéséhez. A főiskola az egész világon elismert kitűnő képzettségű szakemberei, a sport és a testnevelés területén végzett tudományos munkája révén.

A főiskola tudományos munkatársai nagymértékben járultak hozzá a testnevelési és sporttudományok fejlődéséhez. A nemzetközi tudományos konferenciákon és szimpoziumokon, a főiskola munkatársainak bejele mindig jelentős érdeklődésre tartanak számot. A főiskola tanárai, munkatársai, együttműködve

az edzőkkel, a tehetséges sportolók egész sorát nevelték, akiket az egész világ megismert, akik oly sok sikerrel képviselték az országot az olimpiai játékokon, a világ és Európa-bajnokságokon.

Most, amikor a főiskola új, alkotó, virágzó időszakába lép, gratulálunk az 50 éves jubileumhoz. Mindig örülni fogunk az Önök sikereinek, amelyeket a testnevelés és sport területén a kitűnő szakemberek képzésében és az edzők felkészítésében érnek el.

A jubiláló Magyar Testnevelési Főiskolának még egyszer gratulálunk, az egész tanári karnak, a munkatársaknak és a hallgatóknak további sikereket, jó egészséget és boldogságot kívánunk.

KÁLMÁNCHEY Zoltán

Tisztelt Ünnepi Tanácsülés!
Kedves Elvtársak!

Öröm és nagy megtiszteltetés számomra, hogy a tanárképző főiskolák nevében én üdvözölhetem az egyetemi rangot nyert, immár fél évszázados jubileumát ünneplő Testnevelési Főiskolát.

Öröm ez számomra, mert nem mint kívülálló mondhatom el jókívánságaimat, hanem mint ennek a nagyszerű eredményeket elért intézménynek egykori növendéke, aki a ragaszkodó volt tanítvány és a hivatásáért mind máig lelkesedni tudó ember szenvedélyével kísértem és kísérem ma is figyelemmel az itt folyó munkát, amely munka társadalmunkban a szocialista testnevelési szakemberképzés valóraváltásában ölt testet.

Kedves Elvtársak!

Nem feladatom ennek a tevékenységnek az értékelése, de hangot kell itt adnom annak a mélységes meggyőződésnek, hogy a Magyar Testnevelési Főiskola a most elnyert rangot régen kiérdemelte, ezért csak köszönet jár azoknak, akik elősegítették mind annak valóraváltását, ami most az 50 éves évforduló alkalmával a fél évszázados eredményes munkának is méltó elismerése. Nagy megtiszteltetésnek tartom magamra nézve, hogy a tanárképző főiskolák nevében szólhatok, hiszen olyan testvérintézmények üdvözlését tolmácsolhatom, amelyek szintén a szocialista tanárképzés megvalósításán fáradoznak immár 27 esztendeje, s amely intézmények keretében testnevelő tanárképzés is folyik, figyelembe véve és felhasználva a Testnevelési Főiskola képzésének fél évszázados tapasztalatait. Engedjék meg, hogy most, amikor jókívánságaimat a tanárképző főiskolák nevében újból kifejezésre juttatom, hadd adjak hangot annak a reményemnek is, hogy az egyetemi rangra

emelt Testnevelési Főiskolával kapcsolataink nem lazulni, hanem inkább erősödni fognak. Ebben a reményünkben megerősít engem intézményeink közös célkitűzése, s az a jó gyakorlat is, amely az együttműködést illetően éppen az utóbbi években indult el a mindnyájunk által óhajtott úton. Eredményekben gazdag további működést kívánok a fél évszázados jubileumát ünneplő intézménynek, jó erőt, egészséget és sikereket az egyetemi rangú Testnevelési Főiskola rektorának, Tanácsának, oktatói karának és minden dolgozójának.

**Jubileumi
tudományos ülészak
1975. szeptember 12.**

ÜLÉSELNÖKI MEGNYITÓ

CSANÁDI Árpád

Tisztelt Elvtársak!
Kedves Vendégeink!

Engedjék meg, hogy az Országos Testnevelési és Sporthivatal, valamint a magam nevében üdvözöljem a főiskola 50 éves jubileuma alkalmából megrendezett nemzetközi tudományos konferencia hazai és külföldi résztvevőit.

Előljáróban szeretném leszögezni, hogy nem előadásra készültem, hiszen itt nálam sokkal hivatottabb, a tárgyban sokkal elmélyültebb ismeretekkel rendelkező előadók és korreferátorok készültek fel bizonyos témákban. Pusztán ezen ünnepélyes alkalommal - amikor is az 50 éves intézményt az Elnöki Tanács egyetemi jellegű főiskolává minősítette - néhány gondolatot szeretnénk kiragadni.

A Testnevelési Főiskola nemcsak az 50 éves oktató-nevelő, módszertani munkájáért kapta meg a hön óhajtott egyetemi rangot, hanem ebben az elismerésben, ebben az átminősítésben igen erősen szerepet kapott az a tudományos tevékenység, az a tudományos munka, amelyet a főiskola oktatói, kutatói, tanárai és diákjai az elmúlt időszakban kifejtettek. Az, hogy ma a főiskola falai között nemzetközi tudományos konferenciára kerül sor és hogy az elmúlt években a főiskola tanárai és kutatói mind hazai, mind nemzetközi fórumokon megjelenhettek tudományos kutató munkájuk eredményeivel, annak hosszú, gazdag története van. Ha figyelmesen végignézték a jelenlevők azt a kiállítást, amely tegnap nyílt meg a főiskolán, figyelemmel kísérhették azt az utat, amelyet ez az intézmény az 50 év során megtett. Különösképpen alapos betekintést nyerhettünk abba a 30 évbe, amely a felszabadulás óta telt el. A tablók, az ismertetőik kitűnően szemléltetik, hogy főiskolánk 1945-ben milyen hihetetlen nehéz körülmények között folytatta a munkáját. Hiányoztak az oktatás elemi feltételei a termek, az elméleti és a gyakorlati foglalkozások levezetéséhez szükséges elemi felszerelések. Ilyen körülmények között nehéz volt az oktató-nevelő munkát elvégezni és nagyon nagy erőfeszítésbe került egy-egy ambiciózus oktatónak, hogy tevékenységét tudományosan alátámassza, tudományos anyagoknak a gyűjtésével színesítse, gazdagítsa. Ahogy azonban az országban a társadalmi, gazdasági helyzet stabilizálódott, a gazdasági feltételek erősödtek, ennek megfelelően természetesen a főiskolán is könnyebbé vált az élet, a lehetőségek is gazdagodtak és néhány év után már látszottak a jelei annak, hogy a főiskolának, a főiskola tanárainak a kapacitása nemcsak az oktató-nevelő munka területén, hanem a tudományos

munkában is megmutatkozik. A gazdasági feltételek megteremtésével párhuzamosan sor került bizonyos szervezeti kereteknek a megteremtésére is. Addig néhány ambiciózus tanár és oktató tevékenységére volt bízva, hogy milyen mértékben viszik a hallgatókat közelebb a tudományhoz, a tudományos ismeretekhez. A szervezeti feltételek, a tudományos diákkörök, a tanszékek felé irányuló igények felhalmozódtak, ahogy megteremtették felső szerveink a Testnevelési Tudományos Tanácsot, illetve a Kutató Intézetet 1959-ben, amelyet, mint hallottuk, 1969-ben a főiskolához csatoltak. A szervezeti keretekkel párhuzamosan nagyon megnőtt a főiskolán dolgozó tanárok, kutatók és diákok tudományos aktivitása. Tegnap Koltai elvtárs beszámolójából klasszikus képet kaptunk arról, hogy ennek a kezdeti munkának mi volt a lényege. Először is talán az a ma már mosolygásra készítő tény, hogy a különböző ismeretek területén jegyzetek, könyvek készültek. Megjelentek a főiskola tanárainak és kutatóinak cikkei a Tudományos Közlemények lapjain, mindez komoly előrelépést jelentett az induláshoz képest. Itt szeretnék említést tenni arról is, hogy a főiskola vezetése az illetékes felső szervek támogatásával, segítségével megkapta a lehetőséget arra is, hogy saját házából egy kissé kifelé is tekintsen. Itt szeretném megköszönni az Országos Testnevelési és Sporthivatal nevében és - ha megengedi a főiskola vezetése - a főiskola nevében is azt, hogy a különböző külföldi, baráti és szomszédos kutatóhelyek, főiskolák megadták a segítséget ahhoz, hogy ezt a munkát magasabb színvonalon lehessen végezni. Különösképpen hálával tartozunk a moszkvai, leningrádi főiskolának, illetve kutatóintézetnek, ahol nagymértékű módszertani segítséget adtak és lehetőséget arra is, hogy a mi tanáraink, a mi kutatóink a legfontosabb területen fejlődjenek tovább. Hasonlóképpen hálával és köszönettel kell adóznunk a varsói, a prágai, a bratislavai, a lipcsei, a szófiai főiskolának és kutatóintézetnek, továbbá a többi szocialista és nem szocialista főiskoláknak - élsősorban a grazi főiskolát és a párizsi testnevelési főiskolát említem meg, de sorolhatnám a többit is -, amelyek a tudomány oldaláról közelítették meg a kérdést és mindenféle mellékgondolat és feltétel nélkül bocsátották rendelkezésre tapasztalataikat. Talán ha a ma 50 éves főiskola történetét ismerve, a távlatot visszavetítve azt vizsgáljuk, hogy honnan indultunk el, akkor eredményeink igen figyelemre méltóak. Természetesen ha azt nézzük, hogy hová kellene eljutnunk, akkor is elégedettek lehetünk, de nem maradéktalanul. Ugy érezzük, hogy a testnevelés és sport a mai magyar társadalomban olyan figyelmet kapott, annyira az életünk, a társadalmi életünk középpontjába került, hogy ennek az igénynek, ennek a nagy figyelemnek a főiskola kutatóinak, tanárainak, diákjainak feltételül meg kell felelniük és ez mind mennyiségi, de elsősorban minőségi vonatkozásban magasabb igényeket és magasabb követelményeket támaszt a főiskola elé. Tegnap is hallottuk többször a hivatalos nyilatkozatokban, hogy a Testnevelési Főiskola a magyar testnevelés és sport, a szocialista testkultúra módszertani és tudományos központja. Ez nagyon nagy rang és nagyon nagy igény; mi meg vagyunk győződve arról, hogy ha a munkánkat javítjuk, a feltételeinket - a meglévő feltételeinket - jobban kihasználjuk,

akkor ennek az igénynek a Testnevelési Főiskola a többi társszervelettel és más országok kutató intézményeivel együttműködve meg fog tudni felelni.

Engedjék meg, hogy végezetül a nemzetközi tudományos konferencia kétnapos munkájához, az előadóknak, a korreferátoroknak, de azoknak is sikert kívánjak, akik aktívan az előadáson nem vesznek részt, de hallgatóként igen, mert úgy érzem, az itt elhangzottak mind hozzá fognak járulni ahhoz, hogy a szocialista testkultúra különböző területén a tevékenységüket, oktató-nevelő, valamint tudományos munkájukat magasabb színvonalon végezzék.

KOLTAI Jenő

A TESTNEVELÉSI FŐISKOLA JELENLEGI TEVÉKENYSÉGE ÉS FEJLESZTÉSI TERVEI

Tisztelt Konferencia!

Hazánkban a testnevelési és sportszakemberek képzése és továbbképzése részben a felsőfoku állami oktatás keretében, részben az OTSH és más sportszervek által rendezett tanfolyami képzés keretében valósul meg.

A képzés felső-, közép- és alapfokon történik.

A mi főiskolánk felsőfoku oktatás keretében képez szakembereket az alábbi területekre:

- a tanári szakon, nappali tagozaton 4 éves, kiegészítő /levelező/ tagozaton 3 éves képzési idővel középiskolai testnevelő tanárokat;

A tanári szak nappali tagozatán a III-IV. évfolyamban a hallgatók valamelyik sportágból választható, de kötelező szakképzésben részesülnek. Tanulmányaik sikeres befejezése után edzői oklevelet kapnak;

- az edzői szakon 3 éves nappali, illetve 4 éves levelező tagozaton szakedzőket;

- a sportszervezői szakon, levelező tagozaton 4 éves képzési idővel sportvezetőket képezünk.

Itt jegyzem meg, hogy 1975. szeptember 1-től az Elnöki Tanács törvényerejű rendelete értelmében a tanári szak egyetemi rangot kapott.

Sikeres államvizsga után a hallgatók a tanári szakon egyetemi, edzői és sportszervezői szakon főiskolai oklevelet kapnak.

Ez évben a főiskola keretében létrejött a Testnevelési Főiskola Továbbképző Intézete.

A Továbbképző Intézet ellátja:

- a felsőfoku diplomával rendelkező szakemberek továbbképzését mindhárom szakon /tanári, szervezői, szakedzői/;

- a középfoku sportszakemberek /edzők, sportvezetők/ képzésének, továbbképzésének szakmai irányítását;

- az alapfoku sportszakemberek képzéséhez és továbbképzéséhez szükséges szakmai utmutatók, tanulmányi és vizsgaszabályzatok kiadását; /a közép- és alapfoku képzés, továbbképzés az ország különböző területein decentralizálva történik/;

- gondoskodik a kutatási eredmények alkalmazásáról, új módszerek bevezetéséről és terjesztéséről.

A Továbbképző Intézet létrehozásával megvalósult a szakemberképzés és továbbképzés rendszerének egy központból, a Testnevelési Főiskoláról történő irányítása, biztosított a testnevelők, az edzők, sportvezetők tervszerű képzése és továbbképzése.

Ugy gondolom, nem kell külön hangsúlyoznom, hogy a Testnevelési Főiskolára nagyon sok és sokrétű feladat vár. Főiskolánk e feladatokat az alábbi szervezeti egységek működtetésével oldja meg:

1. Oktatási szervezeti egységek /tanszékek/:

Atlétikai Tanszék
Idegennyelvi Lektorátus
Időszaki- és Küzdősportok Tanszéke
Neveléstudományi Tanszék
Marxizmus-Leninizmus Tanszék
Orvostudományi Tanszék
Sportjáték Tanszék
Testneveléseméleti Tanszék
Torna Tanszék

2. Egyéb szervezeti egységek:

a/ Intézetek:

- a Testnevelési Főiskola Tudományos Kutató Intézete

Edzéseméleti és Módszertani Osztály

Élettani Osztály

Iskolai Testnevelési és Sportosztály

Pszichológiai Osztály

Biofizikai Laboratórium

Mozgásbiológiai Laboratórium

Műszerfejlesztési, Üzemeltetési és Számítástechnikai Osztály

- a Testnevelési Főiskola Továbbképző Intézete

- Szakkönyvtári és Dokumentációs Intézet

Könyvtár

Dokumentációs és Információs Osztály

b/ Hivatalok:

- Főigazgatói Hivatal

Titkárság

Személyzeti Csoport

Tanulmányi Osztály

Tudományos Osztály

Reprográfiai Csoport

Fotó- és Filmlaboratórium

Sokszorosító részleg és könyvkötészet

- Gazdasági Igazgatóság

Pénzügyi Osztály

Műszaki Osztály

Gondnokság

A főiskolán folyó oktató-nevelő és tudományos munka színvonalának érzékeltetésére álljon itt néhány megállapítás, amelyet az OM és az OTSH által kiküldött külső szakemberekből álló bizottság ez évi vizsgálata dokumentál:

"A Testnevelési Főiskolán a tervezett feltételek biztosítottak az egyetemi jellegű tanárképzéshez."

A Testnevelési Főiskola tanári szakán a képzés tartama jelenleg is azonos színvonalu az egyetemi jellegű tanárképzéssel. Az érvényben lévő tanterv, óra- és vizsgaterv, a tantárgyak programjai egyetemi szintű ismeretanyagot és követelményrendszert tartalmaznak.

Az oktató-nevelő munka személyi, valamint tárgyi-, dologi feltételei biztosítottak az egyetemi jellegű tanárképzéshez.

Az oktatói, kutatói kar létszáma és képzettsége megfelelő, a tudományos fokozattal, egyetemi doktori címmel rendelkezők számaránya általában megegyezik az egyetemi jellegű főiskolákéval.

A főiskola hosszabb távu rekonstrukciós terve, a rendelkezésre álló anyagi eszközök biztosítékot jelentenek arra, hogy a TF oktatási létesítményei tovább javuljanak.

A főiskolán - fennállása óta - 26 ország több száz hallgatója tanult. Jelenleg vietnami, csehszlovák, jugoszláv, etiópiai, tunéziai és kuvaiti hallgatóink vannak. A kiterjedt nemzetközi kapcsolatok mellett újabb igények jelentkeznek a különböző országok részéről a testnevelési főiskolai tanulmányok iránt.

A Testnevelési Főiskola a testnevelési és sportmozgalom tudományos bázisa. Tanszékeinken és kutatóintézetünkben a hazai és a nemzetközi fórumokon elismert kutatási eredmények születtek. Vezető szerepe volt a testnevelési és sporttudományok megteremtésében és elismertetésében. Kiképezte a tudományterület művelőit, s egyre javuló szinten folytatja a tudományos káderutánpótlás nevelését. Kialakította és fejleszti a tudományos munka műhelyeit s a kutatás tervezési és szervezési egységeit.

Az eddigi tudományos eredmények elismeréseképpen, az elmúlt három év alatt négy oktató, illetve kutató részesült a Magyar Tudományos Akadémia részéről kutatási jutalomban.

A Testnevelési Főiskola tudományos publikációs tevékenysége

Saját kiadásban évente négy kötetben jelennek meg a Testnevelési Főiskola Tudományos Közleményei. Kötetenként mintegy 10-12 iv terjedelemben, átlag 15 tanulmányt, kutatási beszámolót tartalmaznak.

A Testnevelési Főiskola oktatói és kutatói publikálnak a hazai pedagógiai, pszichológiai, egészségügyi és sportlapokban /szemlékben/, illetve folyóiratokban. Növekvő számban jelennek meg a munkatársak közleményei külföldi tudományos és szakfolyóiratokban.

Összesítve, az 1971-75 években 86 könyv, könyvrészlet és főiskolai jegyzet, 312 tanulmány, szakkikk képezi a főiskola publikációs tevékenységét. Ez idő alatt a külföldön megjelent publikációk száma közel 40.

A tudományos munka feltételei

A személyi feltételek javulása a kutatóintézetben ug-rásszerű, a tanszékeken fejlődő tendenciájú.

Az elmúlt 5 év alatt megháromszorozódott a tudományos fokozattal rendelkezők száma. Hazai és külföldi tudományos társaságokban és testületekben tisztségeket vállalnak el a főiskola oktatói, tudományos kutatói.

A főiskola különösen az elmúlt 5 évben több tudományos konferenciát rendezett.

A tanszéki kutatómunka gazdagodása tápot adott a tudományos diákkörök fejlődésének. A legutóbbi országos Tudományos Diákköri Konferencián nyolc diákjaink által készített dolgozat érdemelt ki jutalmat, s főiskolánk hallgatója kapta a Magyar Pszichológiai Társaság különdíját.

Mindehhez hozzátehetjük még: "A főiskola oktatóinak, kutatóinak nagy többsége tevékenyen részt vesz a hazai testnevelési és sportmozgalom különböző szervezeteiben, szakmai testületeiben, bizottságaiban - nem egy esetben vezetőként -, tudásával, munkájával segíti a mozgalmat, egyszersmind újabb tapasztalatokat gyűjt a főiskola oktató-nevelő és tudományos munkájához."

Ennyit az érem egyik oldaláról. Természetesen jól tudjuk - belülről mi talán jobban is látjuk -, hogy oktató-nevelő és tudományos munkánkban - mind a három szakra vonatkoztatva - sok a hiányosság, a javítanivaló.

A hibák kijavításához folyamatos reformmunkálatainkban 1969. óta - felhasználva az egyes területek véleményének, igényeinek, a javaslatok felmérésének eredményét - egyre tudományosabb alapossággal dolgozunk. A tudományosság megköveteli, hogy bátran keressük, alkalmazzuk az új, korszerű megoldásokat, eljárásokat, de sietség, kapkodás nélkül; a nyugodt munkaléghöz elengedhetetlen stabilitást biztosítani kell.

Az elmúlt években a főiskola bizottságai és Tanácsa több alkalommal is elemezte oktató-nevelő munkánkat és a tudományos kutatómunkát. A Tanács - a reform előírásait, valamint a Testnevelési Főiskola speciális helyzetét alapul véve - megszabta a további feladatokat. E feladatok maradéktalan felsorolására itt nincs lehetőség, ezért csak a legfontosabbakat emelem ki.

Jóllehet az 1969-ben bevezetett tanterv, óra- és vizsgaterv általában megfelel a követelményeknek, mégis szükség van új, korszerűbb tervek kidolgozására. A tantárgyi szétaprózottság nem teszi lehetővé a legjobb tantárgyi egymásraépítettséget.

A testnevelési és sportismeretek állandó bővülése a tantárgyi integrálódás helyett további differenciálódáshoz vezetett. Ezt nemcsak az új képzési formák, de az interdiszciplináris kutatások eredményei is szükségessé tették. 1969. óta 16 új tantárgy oktatását vezettük be a különböző szakokon. A tantárgyi szétaprózottság megszüntetését már az új tantervekben fokozottan érvényesíteni kell.

Ezt kívánjuk elősegíteni a főiskola tanszékeinek szerkezeti átalakításával, amelyet lépcsőzetesen valósítunk meg, figyelembe véve mindazokat a szervezeti formákat, amelyeket a felsőoktatásban általában alkalmazhatunk.

Az 1976-77-es tanév végéig a testnevelés tanítása köré csoportosítható elméleti tantárgyak, tudományágak jelenlegi tanszéki keretét - a szükséges önállóságot - megtartva "tanszék csoportot" hozunk létre, amelyhez lazább formában egy-egy oktatóval, vertikálisan csatlakoztatjuk a sportági tanszékeket.

A csoportosítástól egységesebb oktatói szemléletet, gazdaságosabb, hatékonyabb oktató-nevelő és tudományos munkát várunk.

A hallgatók túlterhelésének csökkentésével hazánkban az elsők között voltunk, de a hozott intézkedéseket nem követte megfelelő mértékben a hallgatók önállóságra és aktivitásra történő nevelés. Ez a kulcsa, egyik legfontosabb feltétele a jó testnevelési és sportszakember képzésnek. Minél inkább terjed, szélesedik, válik egyetemessé a testkultura, annál sokrétűbb feladat vár szakembereinkre.

Példaként most a testnevelő tanárt emelem ki. Ha a tanárra váró sokrétű feladatot csak az iskolai testnevelésre szűkíteném le /ez pedig nagyon hibás, az élettől idegen leszűkítés és a testnevelő tanártól a társadalom ennél sokkal többet vár/, akkor is kiviláglik a feladatok sokrétűsége, egymástól elütő jellege.

Könnyű belátni, hogy más feladat vár azokra a testnevelő tanárookra, akik a tanítványaik testnevelését és sportját vezetik, és merőben más azokra, akik e feladat ellátása mellett testnevelési és sportfoglalkozások vezetésére, a testnevelési és sportoktatására is megtanítják hallgatóikat.

A testkultura fejlődésével ilyen jellegű újabb igények egyre sürűbben jelentkeznek. Például a tanítóképző intézetek napjainkban történő főiskolává válásával a tanítójelöltek egy tantárgyat - közöttük a testnevelést is - speciális szaktárgyul válasszhatnak.

Nézzünk esetleg egy másik példát. A sportmozgalomnak szüksége volna sok középfoku képzettségű szakemberre. A testnevelés tagozatos gimnáziumok testnevelési tantervének némi módosításával lehetne segíteni a szakemberhiányon. Az új tantervvel egyidőben olyan tankönyvet kellene kiadni, amely e törekvést elősegíti. Ez a tankönyv egyúttal olvasókönyvül szolgálhatna valamennyi középiskolás számára; hatásosan segítené a testneveléssel és sporttal kapcsolatos szemlélet alakítását.

E gondolatkörben maradva azt is be kell látnunk, hogy a testkultura gyorsabb ütemű fejlesztéséhez szükséges az egyetemi, főiskolai testnevelés magasabb szintre emelése. Meg merem kockáztatni azt a kijelentést, hogy a testkultura felvirágoztatása érdekében a felsőoktatási intézményből kikerülő pedagógusok, orvosok, mérnökök, közigazgatási szakemberek stb. pozícióik, lehetőségeik, hatáskörük révén, összességében legalább annyit tehetnek, mint a testnevelés szakos pedagógusok.

Szemléletük formálása érdekében sürgős tennivalónk:

- a főiskolák, egyetemek, különösen a tanárképző intézmények, a tanítóképzők testnevelési és sportmunkájának lényeges javítása, az egyetemi főiskolai testnevelés és sport intézményes magasabb szintre való emelése;

- különösen fontos lenne olyan alapvető elméleti képzés testnevelésből, amely gondolatot ébresztene a tekintetben, hogy a végzett hallgatók a saját szakterületükön hogyan tudnák a test-kultúra fejlesztését elősegíteni és amely ösztönözné őket ilyen tevékenységre;

- a főiskolákon, egyetemeken, tanítóképzőkben, óvónő-képzőkben, testnevelés tagozatos gimnáziumban tanító testnevelő tanárok képzésének, továbbképzésének, differenciált, magasabb szint-re emelése, a speciális feladatok korszerű végzésre való felkészítése nélkülözhetetlen.

Ami a felsorolt iskolákban tanító testnevelő tanárok képzését, továbbképzését illeti, főiskolánkon kiemelten fontos feladatként kell kezelni. Annak megerősítésével, miszerint nem lehet reális célkitűzés "a főiskolai tanulmányok során befejezett képzés", az életben váró sokrétű feladatra való maradéktalan kép-zés; hallgatóinkat a jelenleginél még jobban, életszerűbben kell felkészíteni. Olyan képzettséget kell adni nekik, amely az életben, a gyakorlatban az oktató-nevelő munka során - a feladatoknak megfelelően - szakirányban könnyen fejleszthető, formálható, át-alakítható. Azt minden esetben világosan látnunk kell, hogy - nem-csak az edzői és sportszervezői szakon, hanem a tanári szakon is, - a jelenleginél nagyobb, sokrétűbb szakosítást kell biztosítanunk.

Az alapozó képzést az I. és II. évfolyamon erősíteni kell, a szakosított képzésre pedig a III. és IV. évfolyamon több lehetőséget kell teremteni az érdeklődési köröknek megfelelően kötelezően választható, speciális kollégiumok bevezetésével. Ennek természetesen akkor lenne igazán értelme, ha a hallgató már tud-ná, hogy milyen területen helyezkedik el. Ez viszont gondos szak-emberigény felmérést, tervszerű beiskolázási és elhelyezési ren-det követel.

A speciális szakosítást a tanítási rend ésszerű megvál-toztatásával segítjük elő. Már ez évtől tettünk olyan intézkedést, amellyel egyttal az önálló tanítási gyakorlat lehetőségét is szélesítettük.

Mindezek figyelembevételével úgy vélem, hogy a specia-lizált képzést, végső fokon, - mind a három szakon - a továbbkép-zésnek kell megoldania. Ennek intézményes megoldása a főiskola feladata, de igazi eredménye csak az egyén öntevékeny, folyamatos önképzésével valósulhat meg. Erre kell ránevelni hallgatóinkat, egyttal ösztönözní őket azzal is, hogy szakterületükön egyetemi doktori címet, illetve tudományos fokozatot szerezzenek.

КОЛТАИ, Енë

Настоящая деятельность Института Физической Культуры и его планы развития

Ректор Института Физической Культуры даёт обзор о под-готовке специалистов спорта, осуществляемой на трёх - препода-вательский, тренерский, спорторганизаторский - факультетах. Говорит о сложной деятельности Центра Повышения Квалификации, действующего в рамках Института Физической Культуры и о его задачи в области подготовки специалистов, повышения их квали-

фикации и применении научных исследований. После подробного изложения структурального построения даются конкретные данные, дополняющие картину об учебно-воспитательной и научной работе Института. Автор говорит в дальнейшем о реформистской работе с 1969-ого года этой сложной деятельности, которая распространяется и на учебный материал и структуральное преобразование кафедр. В конце очерка кратко перечисляются главнейшие задачи, стоящие перед профессорским и исследовательским составами Института.

KOLTAI, Jenő

Gegenwärtige Tätigkeit und Entwicklungspläne der Hochschule für Körperkultur

Der Rektor der Hochschule für Körperkultur gibt in seinem Referat einen Überblick über die Ausbildung der Sportfachleute an der Hochschule, die an drei Fakultäten - Fakultät für Lehrer, für Trainer und für Sportorganisatoren - verwirklicht wird. Er macht uns weiterhin mit der vielfältigen Tätigkeit des Weiterbildungsinstitutes innerhalb der Hochschule für Körperkultur auf dem Gebiet der Ausbildung der Fachleute, der Weiterbildung und der Verwendung der Forschungsergebnisse bekannt. Nach der ausführlichen Darlegung des organisatorischen Aufbaus teilt er konkrete Angaben mit, die das Bild der Lehr-, Bildungs- und wissenschaftlichen Arbeit an der Hochschule ergänzen. Danach stellt er die seit 1969 laufende Reformarbeit dieser vielfältigen Tätigkeit dar, die sich sowohl auf das Lehrmaterial, wie auf die organisatorische Veränderung der Lehrstühle erstreckt. Zum Schluss schildert der Rektor kurz die wichtigsten Aufgaben, die vor den Pädagogen und Forscher der Hochschule stehen.

KOLTAI, Jenő

Les activités actuelles de l'Ecole Normale Supérieure d'Education Physique et Sportive et ses projets de développement

Le recteur de l'ENSEPS hongroise donne un aperçu sur la formation des spécialistes du sport au niveau supérieur réalisée par trois facultés différentes: celles de professorat, d'entraîneurs et d'organisation sportive. Il présente ensuite les fonctions complexes de l'Institut de Formation Permanente - créé au sein de l'ENSEPS - dans les domaines de la formation des spécialistes, de la formation permanente et de l'application des résultats de recherche. Après l'analyse détaillée de la structure le recteur publie des données concrètes qui complètent ainsi le tableau tracé sur l'enseignement, sur l'éducation et sur le travail scientifique de l'institution. Il passe par la suite à la réforme en cours depuis 1969 embrassant les matières de l'enseignement tout comme la transformation structurale des chaires. A la fin le recteur mentionne brièvement les tâches les plus importantes s'imposant aux enseignants et aux chercheurs de l'institution.

KUN László

A TESTNEVELÉSI FŐISKOLA KÉPZÉSI RENDSZERÉNEK
FÉL ÉVSZÁZADOS FEJLŐDÉSE

Jubileumi tudományos ülészakunk az emlékezés, a számvetés óráit jelenti. Szakterületünk legtekintélyesebb személyiségei, a kortanuk, történelmünk egykori alkotói elemzik és vitatják az elmúlt fél évszázad sorsfordító, korszakalkotó sikereit, a felemelkedésünk utját olykor eltorlaszoló hibákat; mindazt ami tülhaladva és megtartva meghatározza életünket. Jubileumi tanácsülésünk alap gondolatát, évkönyvünk mottóját idézve, az évfordulók emelkedettségét nem az emlékek kronológikus leltárbavételének, hanem a saját tetteinkkel és mulasztásainkkal való szembenézésnek kell jellemeznie. A történelmi távlatokban való gondolkodás pedig egyenesen arra kötelez bennünket, hogy az egyetemmé válás korszakhatárán a magasabb szintű követelményeknek megfelelően újra fogalmazzuk a képzési cél tartalmát. Feltárjuk a tantervi és tanzéki strukturaváltozás, a testkultura tudományos kutatása és a mögöttük húzódó vezetéspolitika, illetve szakember utánpótlás legégetőbb problémáit.

Hármas évfordulót ünneplünk: a testnevelő szakemberképzés felvetődő gondolatának 150 éves, a megvalósítás 50 éves, és az ujjászületés 30 éves dátumát. Talán kevés szó esik azonban arról, hogy e hármás évforduló nemcsak politikai korszakhatár, hanem képzési rendszerünk egy-egy állomását, kibontakozási szakaszát s egyben az idő gyorsulását is kifejezi. 1825-től 1925-ig 100 évnek kellett eltelnie, amíg a tornatanító képzésnek a polgári-nemzeti testkulturában fogant magánegyleti lépcsőjéről a főiskolai fokozatra léphetünk. 1925-től 1945-ig az ellentmondások és a megszilárdulás korszakát éltük. 1945-től pedig egy új, igazabb és emberségesebb társadalmi rend lerakásának szolgálatában megteremtettük a szocialista testkultura egyetemi szintű alapbázisát. Az, hogy valamely intézmény egésze, multja és jelene, hogyan kerül be a jövő nemzedékének értékrendjébe, az csak tizedrangen ünnepi számvetés kérdése. Ettől az e'helyezéstől alapvető távlati politikai, etikai és nem utolsósorban közérzetteremtő

konzekvenciák függnek. Ebből a szempontból azonban a különböző nézőpontból történő értékelések között nincs megnyugtató közös nevező. Abban mindenki egyetért, hogy nincs még egy olyan ágazata nemzeti kulturánknak, amelyben a felszabadulás oly gyökeres és oly alapvető változtatási igényekkel lépett volna fel, mint a testnevelési és sportmozgalomé. Kevés olyan területe van közéletünknek, ahol a három évtizedes fejlődés olyan ugrásszerű sikereket hozott volna, mint éppen a sportban.

Az ide kapcsolódó szakemberképzés reális önértékelésének összképét azonban a köztudatba nagyon beivódott előítéletek kuszálják, különösképp akkor, ha a visszatekintés a korábbi múltat is szemügyre veszi. Általánosan elfogadott, hogy az irodalomban, a zenében, a képzőművészetekben és mondhatnánk, még a tudomány számos területén gigászi elődök és nagyszerű előfutárok nemzedékei készítették elő társadalmi felszabadulásunkat. Hatásuk nyilván kisugárzott az itteni képzőintézmények munkásságára is.

Szakterületünk történetének elnagyolt ismerete azonban önkéntelenül is kedvezett az olyan vulgáris megítélési módnak, hogy a hazai testkultura szakemberképzése, ebből következően a Testnevelési Főiskola sem rendelkezik ilyen történelmi alappal. Létrehozására - hangzik az érvelés - olyan korszakban került sor, amelyben a polgári-nemzeti testnevelési és sportmozgalom törekvései már túlhaladottakká váltak, minden progresszív vonásukat levették. Való igaz, mint ezt a már említett tanácsülési beszámoló nagyon tömören és találóan megfogalmazta, hogy főiskolánk - az egyik legellentmondásosabb történelmi időszakunk szülőtte - nem léphette át létrehozó korának buktatóit. Az alapítást kimondó törvénycikket olyan hatalom birtokosai hozták, akik a forradalom és a humanizmus kiiktatásához kívántak maguknak eszközöket teremteni. A legszélesebb - mondhatnánk - a leghatékonyabb nevelési terület, a testkultura frontján kialakítandó felsőoktatási intézménynek is azt a szerepet szánták, hogy a legbefolyásolhatóbb életkoru és a teljesítmény iránt leginkább fogékony nemzedék, az ifjúság körében hintse el az irredentizmus mérgeit, az első világháboruban elszenvedett vereségért való revans gondolatát. A képzési célnak ezt a megfogalmazását érdemes rekonstruálni a hadügy-minisztérium és a Magyar Országos Véderő Egyesület korabeli irataiból.

"Hadseregünk az ország ifjúságának testi és kulturális erejére támaszkodik - tehát dacára minden békeszerződésnek - eminens érdekei kötelezik, hogy ennek a testi fejlesztésének irányításában a két legfőbb szerv a Hadügy Minisztérium és a Fővezérség is vegye ki a részét... Állítsuk fel a Testnevelési Főiskolát, amelyet polgári és katonai személyek egyformán látogathatnak... Ugyanitt foglaljanak helyet a szabadtéri-, torna-, autó-, ski-, repülőgépkurzusok..."

A programot illetően még világosabb képet adnak azok a kitételek, amelyek "Testnevelési gyakorlatok" címszó alatt az atlétika és a játék oktatásába bele akarták foglaltatni a sikk és az átszeldelt terepen való rejtőzött futások, akadályleküzdések és kuszások elsajátíttatását, a tornába pedig a puska és a szurony

kezelését, az ellenség legyőzésének közelharc elemeit. Nem beszélve a térképolvással kapcsolatos irredenta célkitűzések felsorolásáról.

A testnevelő képzési törekvéseknek ezek az 1920-as évek elejéről kiragadott adalékai azonban semmiképp nem fedhetik el a tényleges történeti fejlődés folyamatát. Az 1925-ben jóváhagyott szervezeti és működési szabályzat, különösképp a képzési gyakorlat alakulásának megértése feltétlenül megkívánja, hogy az előzőekben már említett három fő fejlődési szakaszt részleteiben és egymásra hatásában is elemezzük.

Az 1925-öt megelőző időszak képzését a magánegyleti keretek és ennek megfelelő szűk prakticismus határozta meg. A reformkor hazai pedagógiai törekvéseinél napvilágot látott Kritské-féle javaslattal együtt, a polgári-nemzeti testkultúra megteremtésének számos uttörője lépett fel annak érdekében, hogy "a mesterséges mozgások oktatásának bevezetésével" együtt kell járnia a "mozgásoktatás mestereit" kiképező intézetek létrehozásának is. A különféle politikai, katonai, egészségügyi és kulturpolitikai megközelítésű felvetéseket vivő, lovagló, testgyakorló és gimnasztikai iskolaalapítási próbálkozások kísérték. Az egyleti formában történő kibontakozást azonban gátolta az abszolutizmus ellenkezése. A magánintézeti próbálkozások közül Pesten 1839-től Clair Ignác "gimnasztikai oskolája" vállalkozott testgyakorlat oktató-képző anyaiskolai szerepkörre. A Clair-féle intézetet az 1848 augusztusi országgyűlés éppen a képzés országos jellegének megteremtése érdekében kívánta államosítani. A szabadságharc leverése miatt erre azonban nem kerülhetett sor. A Clair-féle testgyakorló mesterképzés a Guts-Muths-i gimnasztikán és a szabadtéri játékokon kívül a táncra, a vívásra és a mimika oktatására is kiterjedt. A testgyakorló oktatójelöltek ügyességük és hajlamuk alapján az intézet növendékei közül kerültek kiválasztásra. Ezt követően két évig segédoktatói szerepkörben működtek, majd miután a mozgásoktatás alapelveit is elsajátították, testgyakorlómesterei oklevelet kaptak. A mestervizsgát az évenként sorakerülő nyilvános bemutatásokon a növendékeknek szüleik jelenlétében kellett letenniük. Hasonló módon történt a tánc- és a vívómesterek képzése is. A Clair-féle korszak 1867-ig tartott. Ezalatt mintegy 70 testgyakorló mester került kiképzésre. Ekkor az intézet beolvadt a Pesti /Nemzeti/ Torna Egyletbe, a szakemberképzés további sorsa pedig a kiegyezéssel kapcsolatos társadalmi és politikai erőfeszítéseknek megfelelően került napirendre.

Eötvös József kultuszminiszter a svájci, a svéd, illetve a dán tapasztalatok alapján tervezett "gymnasticusokat képző intézet"-ének felállítására a miniszter hirtelen bekövetkezett halála miatt nem kerülhetett sor. Az oktatóképzést tornatanító tanfolyamok formájában az NTE vállalta magára. Az első rendes tornatanító tanfolyam 1868. november 15. és 1869. április 15. között zajlott le. Egy korabeli vizsgakönyv tanúsága szerint a hallgatóknak tornatörténetből, bonctanból, élettanból, illetve életrendtanból, tornaelméletből, szabad-, rend- és szergyakorlatvezetésből, illetve saját tornászati képességükből kellett vizsgát tenniük. Nem vizsgatárgyként, később a vívás és a tornajáték - gya-

korlatokon is résztvettek, majd a budapesti V. kerületi Tanárképző Gyakorló Főgimnázium tornaóráin végeztek pedagógiai megfigyeléseket. A tanárvizsgáló bizottság értékelésének megfelelően kiadott oklevelek elemi, algimnáziumi, polgári iskolai, főgimnáziumi, tanítóképzői és egyleti művezetői fokozatokat különböztettek meg. A Clair-féle tornamesterből ilyen formában tornatanító lett, akinek azonban elfelejtettek gondoskodni a fizetési besorolásáról. Tanári címet az egylet nem adományozhatott. A képzésnek ez a profilja - a Tanácsköztársaság rövid periódusát leszámítva - 1923. június 13-ig tartott, amikor az utolsó tizhónapos tanfolyam 2512-es számú oklevelének kiadása után az NTE-korszak lezárult.

A tornával kapcsolatban már említett képzéstől eltekintve edzői szakember képzésről ebben az időszakban csak a vívás vonatkozásában beszélhetünk. Itt részben a magánmesterek iskoláiban letöltött két-három évi segédmesteri gyakorlat után, részben pedig a bécsújhelyi Katonai Vivó Akadémián lehetett mesteri oklevelet szerezni. A mestervizgákat mindkét esetben külön testület előtt bemutató viváshoz, illetve mintatanításhoz kötötték.

A magánegyleti képzés, a német tornarendszerből kölcsönvett formális elemeivel, már a századfordulót megelőzően sem tudott alkalmazkodni a testkulturán belül mindinkább előtérbe kerülő teljesítmény-összemérési törekvésekkel. Ugyanakkor már képtelen volt felszívni azokat a tudományos eredményeket, amelyek az élettan, a pedagógia és a lélektan területén születtek. A konkrét észrevételek és bírálatok két fő pólusból indultak ki. Az atlétikai egyesületek azt kifogásolták, hogy az NTE merevsége miatt a képzésben a szabadtéri sporttevékenység csak a torna anyagába beépítve szerepel, az uszás pedig teljesen kimarad. A megoldás útját abban látták, ha a képzést kiveszik az NTE kezéből és valamelyik egyetemi kar, vagy egyetemhez kapcsolt intézet keretében állami felsőoktatási szintre emelik. Hasonló álláspontra helyezkedtek a Magyarországi Tornatanítók Egyletébe tömörült oktatók is, akik az egyetemi fokozattól a tanári tekintély elismertetését és az ezzel járó intézményes státusz besorolást várták. A századfordulót követően született felmérések pedig még azt is kimutatták, hogy az ország testnevelésének elmaradottsága nem utolsósorban a képzésben rejlő hiányosságokkal is összefügg. A képzés reformjának sürgetőjéhez csatlakoztak a feszítettebb katonai előképzést szorgalmazó körök. A tornatanítótság követelésének pedig olyan külföldi példák adtak lökést, mint a prágai, bécsi, genfi és koppenhágai testnevelőképzés egyetemi rangra emelése. E sokágu nyomás hatására az 1909. december 27-29. között üléselő I. Országos Testnevelési Kongresszus egyértelműen arra az álláspontra helyezkedett, hogy a tanfolyam jellegű tornatanító képzést három éves képzési időtartamu felsőoktatási intézmény keretében kell megoldani. Javaslat alapján a VKM a főiskola létrehozásának előmunkálatait a már akkor szervezés alatt álló Országos Testnevelési Tanács hatáskörébe utalta. Az OTT alakuló kongresszusának megbízása alapján Ottó József az egyetemhez kapcsolódó, Bély Mihály pedig az önálló Testnevelési Főiskola tervezetét dolgozta ki. A közbejött I. világháború miatt a két ellenterv egyikének megvalósítása sem jöhetett számításba. A Bély-féle elgondolás

azonban azért vált jelentőssé, mert 1925-ben kis módosítással alapját képezte a Testnevelési Főiskola gyakorlatilag járható képzési útjának. Köztudomásu ugyanis, hogy az OTT 1925. május 30-i ülésén elfogadott, majd a VKM által jóváhagyott egyszakos képzéssel kapcsolatos első szervezeti szabályzat ugyan megadta a lehetőséget valamely orvostudományi vagy egyetemi tanári szak felvételére, de a kezdeti próbálkozások sikertelensége után erről le kellett mondani.

Az első szervezeti szabályzat készítőinek érdeme, hogy a főiskolai képzés alapkoncepcióját mentesíteni tudták a katonai és a szélsőjobboldali körök előzőekben már ismertetett törekvéseitől. Ugyanakkor a képzést nem kötötték sem egy iskolatípushoz, sem pedig a szorosabb értelemben vett iskolai testneveléshez. "A testnevelésre való elméleti buvárkodás" előkészítése címen lehetőséget adtak a tudományos kutatás elindításához. Nyári tanfolyamok formájában pedig nyitva hagyták az utat a továbbképzésben, illetve az átképzésben részt venni szándékozók előtt. A szabályzathoz mellékelte óratervből kitűnik, hogy az oktatás gerincét a torna mellett az atlétika képezte, de kezdettől fogva helyet kaptak benne a sportjátékok, a küzdő- és a vízisportok is. A kor színvonalának megfelelő arányt alakítottak ki az alapozó jellegű természet- és társadalomtudományi tárgyak között is. 1929-től a képzési időt négy évre emelték. A képzést segítő kifejezetten tudományos szintet elérő kutatások a főiskolával összekapcsolt sportorvosi intézetben kezdődtek az 1930-as évek elején. Ezt az évtizedet az óratervek és a fennmaradt hallgatói jegyzetek összevetése alapján kettős fejlődési tendencia jellemezte. Egyrészt növekedett az egyes sportágak jelentősége, nagyobb szerepet kaptak a bemutatók és a TFSE foglalkozásai. Másrészt előtérbe kerültek az úgynevezett nemzetvédelmi tárgyak. A cserkész tisztképzésről a hangsúlyt áthelyezték a levanteoktató képzésre. Ugyanebből a kettős szempontból érdemel említést az 1941. évi képzési reform is. Szakmai vonatkozásban bevezette a trimeszteres rendszert, ami az időjárás és a pályák jobb kihasználását tette lehetővé; a tantárgycsoportok kialakításában szakítani akart az oktatási szétforgácsoltsággal, a tanári kar létszámának növelésével pedig az óraadókra épített oktatással. Az átszervezési reform mögött meghúzódó totális tendenciák azonban igen kétes értékűvé tették a szakmai előrelépéseket is. Nyilván ezzel függ össze, hogy a felszabadulás utáni demokratikus képzési törekvések nem az 1941-ben kialakult, hanem a korábbi évek kereteit vették alapul és igyekeztek azt új tartalommal megtölteni.

A képzés korszerűsítése szempontjából korszakváltó jelentősége volt az 1950-51. évi Szamáukov vezette szocialista átszervezésnek. Az Országos Sport Hivatal kérésére hozzánk küldött szovjet professzor nemcsak értékes tanmeneti és tantervi dokumentációt, tankönyveket és programokat bocsátott rendelkezésre, hanem a problémák sokoldalú megbeszélésével és mintatanítással is segített bennünket. Utmutatásai alapján lezárult az 1945. óta vajdó tanszéki rendszer kialakítása. Az elkészült új szervezeti szabályzat a képzési célt sokoldaluan fejlett, szocialista szemlélyiség kialakításában jelölte meg. A testnevelő tanárképzés mel-

lett első ízben itt került rögzítésre az edző- és a sportvezető-képzés, * valamennyi szakon a továbbképzés; a testkultúra országos jelentőségű ügyeiben a véleménynyilvánítási jog és a tudományos kutatás. A kialakított kilenc tanszék keretein belül, az új irányvonalnak megfelelően, elsősorban a tananyag korszerűsítése, a marxista világnézetnek megfelelő tankönyvek és oktatási módszerek általi kimunkálása került előtérbe. Ezekbe az erőfeszítésekbe már bekapcsolták a népi kollégium és a szakérettségis csoportok tapasztalatait is. A tananyag harmincegy szerves egységet alkotó tantárgyba tömörült. Növelték a természettudományos tárgyak súlyát és fokozatosan megszilárdították a marxizmus-leninizmus oktatást. A továbbiakban pedig olyan új oktatási formákat szerveztek, mint a szeminárium, a konzultáció, a kiegészítő képzés, az évfolyamdolgozatok, a tudományos szakkörök és a laboratóriumi foglalkozások.

---

* Az állami támogatást élvező, intézményesített edző-és sportvezetőképzés megszervezésére a Tanácsköztársaság tette az első lépéseket. Leverése után, a wienerneustadti vivóakadémia jogutódjaként, 1920-ban a Ludovikán létrehozták a Toldi Miklós Honvéd Sporttanár- és Vivómesterképző Intézetet /SPOTI/, amely azonban csak 1925-ben kezdhetette meg tényleges működését. A SPOTI-hoz hasonlóan a rejtett katonai előképzést, de nyílt militarista koncepciókat szolgálták a levante és cserkésztestképző tanfolyamok is. A főiskolához kapcsolt edzőképzés nyári tanfolyamok formájában már 1927-ben megkezdődött. Ennek meglehetősen laza szervezeti keretét az adott sportág "sportmester vizsgáló" bizottsága fogta össze. A főiskola tanárai főként az alapsportágak mozgásanyaga, az orvosi ismeretek és a pedagógia oktatásán keresztül kapcsolódtak be. Az 1920-as évek végén a vivószövetség jelentős lépéseket tett egy a főiskola tagozataként működő, Állami Vivómesterképző Akadémia létrehozására. Ezt azonban a világgazdasági válság nehézségei megakadályozták. Az OTT centralizációs politikájának nyomására az 1930-as évek végére a legelterjedtebb hazai sportágakban már állami sportmester vizsgáló bizottságok irányították az edzőképzést. A valamennyi sportágra kiterjedő egységes sportmestervizsgáló bizottság a VKM 114000/1939. sz. rendelete alapján 1940-től kezdte el munkáját. Ugyanezt a tevékenységet 1947. elején a VKM az egyetemekre építve kívánta felújítani. A VKM és a társadalmi sportvezetés kiélezett ellentétei azonban ezt nem tették lehetővé. A különböző szakszövetségek és társadalmi szervek kezdeményezéseit követően 1951 januárjában megnyílt az OSH Sportoktató és Vezetőképző Intézete /SOKI/ is. Az alapfoku képzés kíséreteit követően 1953 decemberében a Testnevelési Főiskolán Edző és Sportvezetőképző Intézetet létesítettek. Az 1956-os ellenforradalom az intézetet felszámolta. Ujjászervezésére az 1958/59-es tanév során került sor. A főiskolai szintű edző-és sportvezetőképzés 1960-ban vette kezdetét.

A III-IV. évfolyam hallgatói részére egységes, összefüggő pedagógiai gyakorlatrendszer vezettek be. Elválasztották az alap- és a szakképzést. A hallgatók lehetőséget kaptak arra, hogy az általuk választott sportágból edzői képesítést is nyerjenek. Az átszervezés a tanárok számára kötelezővé tette a kutatómunkát. A hallgatók tudományos tevékenységét pedig a szakdolgozat készítésével és a később kialakított diákköri hálózattal alapozták meg.

Az 1960-as évek elején a szocializmus alapjai lerakásának befejezése, az egyetemi reformtörvény és a sportmozgalom társadalmi tömegmozgalommá változtatásáért folytatott erőfeszítések során ismételten új követelmények léptek fel a főiskola társadalmi szerepét és a sportmozgalomban elfoglalt helyét illetően. Másrészt az 1950-es években végbement belső átalakulási nehézségek és a külső, politikai zavaró körülmények szülte ellentmondásokat is le kellett küzdeni. A sportmozgalomnak már olyan szellemi műhelyre volt szüksége, amely egyesíteni képes a főiskolán, a TTKI-ban és az OTSI-ban szétforgácsolt erőket. Ugyanakkor az itt meglévő potenciális bázis erőtartalékait hasznosítani tudják a sportszövetségek, a sporttal kapcsolatos társintézmények és a sportiskolák tevékenységében is. A képzés szorosabb értelemben vett szakmai fejlesztése érdekében fel kellett számolnunk a főiskola befelé fordultságát. A tantárgyi integráció és a tudományos specializálódás törvényszerűségeinek megfelelően pedig végre kellett hajtani a felsőoktatási reform előírásait. E reformmunkálatok alapjait kidolgozó módszertani bizottság lényegében távlati programot adott, amelynek realizálására az 1968-as átszervezés és napjaink erőfeszítései nyomán került sor. Az említettek elemzésére jubileumi évkönyvünkben közölt tanulmányainkban térünk ki részletesen.

Befejezésként néhány jellemző adat képzésünk történetéből: 1925. és 1945. között 587, 1945. és 1975. között pedig 1518 testnevelő tanár került ki főiskolánk falai közül. Ha pedig mindehhez hozzávesszük azt is, hogy a felszabadulást követő szakemberképzésünk új vonásaként 965 szakedzői és 295 felsőfoku sportvezetői diplomát szerzett hallgatót is szárnyra bocsátottunk - végzett munkánkra nemcsak tartalmi, de mennyiségi vonatkozásban is büszkén tekinthetünk vissza.

КУН, Ласло

Развитие системы подготовки в Институте Физической Культуры за полвека

Ознаменованіе тройного юбилея - возникновению смысла об осуществлении подготовки физкультурных специалистов 150 лет, осуществлению его 50 лет и 30-и летний юбилей его возрождения - побудило автора критически анализировать положительные действия и упущения прошлого. Мышление в исторических перспективах обязывает специалиста на то, что в начале повышения на уровень университета заново составить содержание цели подготовки.

KUN, László

Die 50 jährige Entwicklung des Ausbildungssystems der
Hochschule für Körperkultur

Das Feiern des dreifachen Jahrestages - vor 150 Jahren entstand die Grundidee der Sportlehrerausbildung, vor 50 Jahren ihre Verwirklichung und vor 30 Jahren ihre Wiedergeburt - bewegt den Verfasser, die positiven Taten und die Versäumnisse der Vergangenheit mit kritischen Augen zu analysieren. Das Denken in historischen Perspektiven verpflichtet den Fachmann, anlässlich der Verleihung des Universitätsranges den Inhalt des Ausbildungszieles wieder zu formulieren.

KUN, László

Le développement du système de formation à l'École Normale
Supérieure d'Éducation Physique et Sportive au cours des
derniers cinquante ans

La célébration du triple jubilé - du 150e anniversaire de la naissance de l'idée initiale de former des enseignants d'éducation physique; du 50e anniversaire de sa réalisation et du 30e anniversaire de sa renaissance - pousse l'auteur à analyser d'un oeil critique les faits positifs du passé tout comme ses lacunes. Au moment où l'institution est élevée au titre universitaire, le spécialiste est obligé par l'observation des perspectives historiques à reformuler le contenu des objectifs de la formation.

ZALKA András

A SPORTÁGI TANTÁRGYAK HELYE, SZEREPE
A TESTNEVELÉSI FŐISKOLA KÉPZÉSI RENDSZERÉBEN

Olyan időszakot élünk a Testnevelési Főiskolán, amikor ismételten napirendre kerülnek a tantervkészítés alapvető kérdései. A főiskola fennállásának és működésének 50 esztendeje alatt számos szervezeti és tartalmi változásra került sor. Ezek a változások szinte kivétel nélkül, minden esetben érintették a képzés tartalmát, a tantervet, az egyes tantárgyak ismeretanyagát is.

E rövid előadás nem lehet alkalmas arra, hogy képet adjon ötven év tanterveinek fejlődéséről, azokról a tantervelméleti és módszertani vitákról, amelyek e falak között lezajlottak. Éppen ezért csak egy rövid történeti időszak legfontosabb kérdéseit érintjük a jobb érthetőség kedvéért.

Az 1961-ben megkezdett nagy reformtevékenység egyik alapvető célkitűzését, miszerint az extenzív fejlesztésről az intenzív fejlesztésre kell áttérnünk, részben sikerült megvalósítanunk. Tanárképzésünkben például már akkor előtérbe kerültek olyan tendenciák, amelyek ma is pozitívan értékelhetők a képzés alapozó jellegének erősítése szempontjából.

A 60-as évek és a 70-es évek elején ismét sikerült előbbre lépünk. Komoly erőfeszítéseket tettünk az ismeretanyag koncentrációja, az elavult anyagrészek elhagyása, az új tudományos ismeretanyag, az interdiszciplináris kutatások eredményeinek tananyagba való beépítése érdekében; törekvésünk bizonyos mértékben sikerrel is járt.

Részben felülemelkedtünk tanterv- és óraterv készítésünk az óraszám-szemléleten. Csökkentettük a hallgatók túlterhelését, új számonkérési formákat vezettünk be, illetve kísérleteztünk ilyenekkel.

A következő egy-két évben, de legkésőbb a 70-es évek végéig új feladatokat kell megoldanunk. Konkrétan: választ kell adnunk a tananyagcsökkentés, tantervmódosítás folyamatában arra a kérdésre, hogy mi legyen a tantervben, milyen legyen a tanterv karaktere. Természetesen a kérdésre mindhárom szak - a tanári, az edzői és a sportszervezői szak - vonatkozásában is választanunk kell.

Két alapvető kérdést kell megvizsgálnunk, tudományos alaposággal elemeznünk:

- Miként haladhatjuk túl a jelenlegi tantárgyi rendszert, mégpedig az integráció irányában?

- Hogyan tudnánk a jelenlegi ismeretközpontu tanterveket /a tananyagot és a követelményeket/ képesséközpontúvá tenni?

E két kérdésre alapos tanulmányok és kísérletek nélkül nem tudunk elfogadható választ adni.

Tervünk, hogy tovább erősítsük a képzés alapozó jellegét, hogy növeljük az időálló ismeretanyag arányát tananyagainkban, hogy nagyobb súlyt helyezünk hallgatóink készségeinek, képességeinek fejlesztésére.

Mindezzel párhuzamosan keresni kell a jelenlegi tantárgyi szétaprózottság felszámolásának útját. Tananyagaink ismeretanyaga /a fogalmak, összefüggések, törvények/ ma még tulságosan beleragad egy-egy tantárgy logikai rendszerébe.

Igy aztán túl sok még ma is az átfedés, az ismétlés a szétaprózottság és ez a legfőbb akadálya a készség- és képességfejlesztésnek. Legfőképpen a készség- és képességfejlesztés igényli a merev tantárgyi határok lebontását, a transzfer lehetőségek érvényesülését.

A magas hatékonyságú készség- és képességfejlesztésnek leginkább a tantárgyi integráció az előfeltétele, bár ez önmagában nem oldja meg a problémát. Ezt később látni fogjuk, amikor is a sportági tantárgyakkal összefüggő gondolataink kerülnek ismertetésre.

Tisztelt Jubileumi Ülésszak!

Az elmondottak tulságosan általánosan hangzanak a címben felvetett konkrét kérdéshez viszonyítva. A sportági tantárgyak helyének, szerepének kérdésére kell gondolnunk.

A következő fontosabb problémák merülnek fel:

1. Milyen a sportági és nem sportági /általánosan kötelező, illetve elméleti jellegű/ tantárgyak viszonya, kapcsolódása a képzés rendszerében?
2. Taníthatunk-e minden sportágat, testgyakorlati ágat a főiskolán, amelynek az általános és a középiskolán kívül rangja van a társadalmi sportéletben?
3. Képzési rendszerünkben milyen szerepe van a sportági tantárgyak elméleti és gyakorlati ismeretanyagának?

Mindenekelőtt két téves nézet, szemlélet likvidálását kell elérnünk:

- Vannak olyan nézetek még ma is, egyes sportági szakemberek fejében, hogy: "Mi csináljuk a testnevelő tanárt, az edzőt, mi látjuk el őket olyan ismeretanyaggal és módszerekkel, amelyekkel dolgozik az iskolában, a sportkörben. A többi csak járulék."

- A másik nézet, amely főképpen a sportba "bevándorolt" elméleti szakemberek fejében elvétve még megtalálható, a következő: "Mi csináljuk a tudományt, mi műveljük az elméletet, a sportági tanszékek a műhelyek."

Mindkét nézet téves, alapvetően elavult gondolkodás.

A testnevelési és sportszakemberek képzésében, az ismeretanyag, a készség és képességfejlesztés területén nem szabad fontos és nem fontos tantárgyakról beszélnünk, vagy ilyennek minősíteniünk bármilyen tantárgyat, amelynek csak közvetve, áttételesen van köze akár a testnevelés és sport gyakorlatához, vagy éppenséggel a hagyományos és elismerten jegyzett tudományterületek valamelyikéhez.

A sportági tantárgyak, az atlétika, a sportjátékok, a torna és a többiek nem vállalhatnak olyan feladatokat, amelyeket a társadalomtudományi, a természettudományi stb. tantárgyaknak kell megoldaniuk. Fordítva is így van, akármennyire is szimplának, egyszerűnek hangzik. Az elméleti tárgyak bármilyen mértékben is felölelik a testnevelés és sport problematikáját, nem helyettesítik a sportági tantárgyak funkcióját.

A főiskolai képzés rendszerében - ez válasz a fentebb másodiknak feltett kérdésre - nem foglalkozhatunk minden sportággal, testgyakorlati ággal és ha némelyek szerepelnek is tanterveinkben, nem egyforma sullyal.

A tanárképzésben csak azok a sportági tantárgyak kapnak elsőséget, amelyek az iskolai testnevelés és sport szempontjából fontosak.

Az edzőképzésben a sportági irányultság, a specializáltabb felkészítés kézenfekvő.

Ha egyet is értünk a fenti megállapításokkal, mégis keresnünk kell azokat a megoldásokat, amelyek a tanárképzésben is bővítik a sportági képzést. Tervünk, hogy már az 1975/76-os tantervtől, ugynevezett sportági-tantárgyi "blokkokat" építünk be a tanítási rendbe. Az első és második félévben is, kísérletképpen 3-3 napos összefüggő szakmai gyakorlaton olyan sportágak elméleti és gyakorlati ismeretanyagával ismerkednek meg a hallgatók, amelyek különben nem "férnek bele" a rendes tanítási rendbe. Ezek a sportági tantárgyak részben olyanok, amelyek a lakosság testnevelése, sportja szempontjából lehetnek számottevők /tollaslabda, asztalitenisz, összetett rekreációs tevékenység/, részben pedig sportmozgalmi érdekből fontosak /súlyemelés, ökölvívás, öttusa, tájfutás stb./.

Tisztelt Hallgatóság!

A következőkben néhány, a sportági tantárgyak szűkebb értelmében vett tantárgyelméleti kérdésével kapcsolatban fejtjük ki véleményünket.

A sportági tantárgyak ismeretanyagát általában két részre osztják:

1. Elméleti ismeretanyagra, amely magába foglalja a sportág történetét, fejlődését, a technika-taktika és az oktatás-edzés speciális elméletét.
2. Gyakorlati, helyesebben mozgásos ismeretanyagra, mozgásos cselekvésre, amelyet a hallgató a gyakorlati foglalkozásokon sajátít el, tanul meg, fejlesztési képességeit, készségeit. Természetesen azon-

ban a gyakorlati foglalkozásokon a hallgató rengeteg elméleti, módszertani ismeretet is kap, sőt a gyakorlat során önálló elméleti felismerésekre jut.

A sportági tantárgyak kialakulásakor kezdetben a sportági elméleti ismeretanyagot a gyakorlat tapasztalatából le-
szűrt és általánosított felismerések adták. Egy idő után ez az elméletalkotás egyes sportági tantárgyaknál megállt, nem fejlődött. Így aztán ez az elmélet később már nem tudott választ adni az önmaga gyakorlata által felvetett kérdésekre sem. Az elmélet funkcióját később részben átvette a testnevelés elmélete és módszertana, illetve még később és még speciálisabb irányultsággal az edzés elmélete és módszertana.

Ezek interdiszciplináris területek, hiszen részben a testnevelés és sport gyakorlatából, részben a már korábban kialakult tudományterületek /pedagógia, pszichológia, biológia, élettan stb./ speciális ismeretanyagából születtek és foglaltattak rendszerbe.

Ez a fejlődés nem állt meg, sőt felgyorsult a differenciálódás és az integrálódás kettős folyamata.

Tény, hogy a sportági tantárgyak jelenlegi elméleti ismeretanyaga önmagában nem alkalmas arra, hogy a gyakorlat által felvetett minden kérdésre választ adjon. Ehhez kellene a különféle tudományágak, tudományterületek, metodikák, amíg az integrációs folyamat létre nem hoz új ismeretrendszereket.

A hagyományosnak tekinthető tudományágak számára a testnevelés és sport gyakorlata szinte állandóan felkinálja önmagát, mint kísérleti, vizsgálati alanyt.

A sportági tantárgyak elméleti ismeretanyaga csak abban az esetben fog tovább fejlődni, ha segítségül veszi a különféle tudományterületek alkalmas ismeretanyagát és metodikáját, de nem szakad el a gyakorlattól, ha "szégyenkezés nélkül" átad olyan funkciókat, amelyeket megoldani ugysem képes.

A sportági elméletnek elsősorban az oktatás-edzés módszertani kérdéseiben kell előrelépnie. Az edzőképzés vonatkozásában szükség van a speciális, sportági edzéselméleti és módszertani tantárgy kutatására. Ennek természetesen tantervi, óratervi konzekvenciái is lesznek.

Jelenleg ugyanis egyik szakon sem megfelelő a tantárgyak egymásra építettsége. Csak egyetlen példát: az általános edzéselmélet és módszertan az óratervben később kap helyet, mint az egyes sportági tantárgyak speciális edzéselméleti és módszertani ismeretanyaga.

A tantárgyi egymásra építettséget úgy lehet jól megoldani, hogy felszámoljuk a tantárgyi szétaprózottságot, komplex tantárgyakat alkotunk, egyszerűbben mondva kevesebb tantárgyat oktatunk az egyes szakokon. Jelenleg a tanári szak nappali tagozatán 45 tantárgyat tartalmaz az óraterv és ebből csak 12 a sportági tantárgy. Ez képtelenség, ezen a jövőben változtatni kell. A tantárgyi integráció feltételei megértek. Természetesen elsősorban az ugynevezett elméleti tárgyak integrációjára, illetve a sportági tantárgyak elméleti ismereteinek integrációjára kell gon-

dolnunk. A gyakorlat integrálása, valamiféle komplex, integrált testgyakorlat, sportág kitalálása abszurd ötlet lenne.

Tisztelt Jubileumi Ülésszak!

Végezetül, függetlenül a sportági, vagy nem sportági tantárgyak összehasonlító értékelésétől, összefoglalásképpen a következő megállapításokat tehetjük.

Főiskolánkon még ma is az a helyzet, hogy a tananyagok, a tanszékek egymástól általában elhatárolt, merev rendszerben funkcionálnak. Ez tulajdonképpen a tudományok egy régebbi fejlettségi színvonalát tükrözi. Ismeretes azonban, hogy egyre inkább nő az összefoglalás, a komplexitás igénye. Ennek érvényesülnie kell a tananyag strukturájában is. Természetesen a tananyag-struktúra megváltozása szoros összefüggésben van szervezeti kérdésekkel. Nemzetközi tapasztalatok bizonyítják, hogy a tanszékeknél nagyobb szervezeti egységek, például tanszékcsoportok, vagy intézetek, hasznosabb szervezeti formák. Növelik az oktató-nevelő és tudományos munka hatékonyságát.

A Testnevelési Főiskolán ez ideig a szervezet nem mindig fejlődött együtt a tartalommal, egyes területeken e kettő ellentmondásba került. Az elmúlt 20 esztendőben, a tudományfejlődés törvényei szerint nagymértékű tartalmi, tantárgyi differenciálódási folyamat zajlott le. Új tantárgyak - elsősorban elméleti jellegűek - születtek és kerültek be tanterveinkbe, óra- és vizsgaterveinkbe, Ezt a differenciálódást nem követte a szervezet differenciálódása. Így most aztán olyan tevékenységet kell már ebben a tanévben megkezdenünk, amely szerint előzetes szervezeti differenciálás nélkül kell végrehajtanunk a szervezeti integrációt.

Ki kellett térnünk erre, a témához csak közvetve tartozó kérdésre azért, mert a sportági tantárgyakat, azok elméleti ismeretanyagát éppen úgy érinti ez a folyamat, mint minden más tantárgyat, az egész tananyag-strukturát, a tanterv karakterét, a főiskola szervezetét.

Egyetemi rangra emelésünk kötelez bennünket, hogy az oktató-nevelő munka azon kérdéseit, amelyeken a képzés színvonala áll vagy bukik, még inkább tudományosabb alapossággal kezeljük.

ЗАЛКА, Андраш

Место и роль предметов различных видов спорта в системе подготовки Института Физической Культуры

В течении 50-и летнего существования Института Физической Культуры происходили некоторые изменения в его содержании и структуре, которые всегда воздействовали и на содержание подготовки.

Настоящий очерк касается лишь главнейших вопросов реформистской деятельности, начинающейся с 1961-ого года. Один из центральных вопросов, который уже почти полностью осуществился - переход от экстенсивного развития к интенсивному развитию. В области сосредоточения знаний и внедрения интердисциплинарных исследований в учебный материал наблюдаются уже определённые результаты. Уменьшалась и перенагрузка студентов.

Очередные задачи сделают необходимым выяснение двух основных вопросов:

- каким образом можно развить настоящую систему учебных предметов в сторону интеграции?
- как можно переработать настоящие учебные планы, централизованные на знания, в учебные планы, централизованные на навыки?

Здесь возникает конкретно вопрос места и роли предметов различных видов спорта. Цель: обеспечивать соответствующее соотношение между теоретическими предметами и предметами видов спорта и в частности обеспечить правильную пропорцию внутри отдельных видов спорта между теоретическим и практическим материалом.

ZALKA András

Stellung und Rolle der Sportlehrfächer im System der Hochschule für Körperkultur

Während des 50 jährigen Bestehens der Ungarischen Hochschule für Körperkultur wurden zahlreiche organisatorische und inhaltliche Veränderungen durchgeführt, die immer auch auf den Inhalt der Ausbildung wirkten. Das Referat erwähnt nur die wichtigeren Fragen der 1961 begonnenen Reformtätigkeit. Eine dieser grundlegenden Fragen - die fast völlig verwirklicht wurde - ist der Übergang von der extensiven auf die intensive Entwicklung. Man kann gewisse Erfolge auf dem Gebiet der Konzentration des Lehrmaterials sowie der Einführung der interdisziplinären Forschungen in das Lehrmaterial verbuchen.

Die vor uns stehenden Aufgaben machen die Klärung zweier grundlegenden Fragen notwendig:

-Wie ist das gegenwärtige Lehrfachsystem in Richtung der Integration zu entwickeln?

-Wie könnte man die kenntniszentrischen Lehrpläne zu fähigkeitszentrischen machen?

Hier Stellt sich die konkrete Frage nach der Stellung und der Rolle der Sportlehrfächer. Das Ziel ist, die richtige Proportion der Sport- und der theoretischen Lehrfächer sowie innerhalb der sportartbezogenen Lehrfächer des theoretischen- und Bewegungsmaterials zu sichern.

ZALKA, András

La place et le rôle des différents sports en tant que matières d'enseignement dans le système de formation de l'ENSEPS hongroise

Au cours des 50 ans de l'existence de l'ENSEPS hongroise d'innombrables changements structuraux et de contenu s'y étaient produits qui avaient tous exercé une influence aussi sur le contenu de la formation. Le présent travail ne concerne que les problèmes principaux de la réforme lancée en 1961. Un de ces points cruciaux qui est prêt d'être résolu est le problème de passer du développement extensif à un développement intensif. On peut enregistrer certains succès dans le domaine de la concentration des connaissances et dans celui de l'intégration des recherches interdisciplinaires à la matière. Le surchargement des étudiants a diminué.

Les tâches qui s'imposent nécessitent l'éclaircissement de deux questions fondamentales:

- Comment le système actuel des matières peut-il être développé vers une intégration;
- Comment pourrait-on remplacer les programmes d'étude centrés sur les connaissances par d'autres ayant pour objectif central les qualités?

C'est ici que se pose concrètement la question sur la place et le rôle des matières sportives. Le but est d'assurer une bonne équilibre entre les matières dites sportives et celles théoriques et aussi dans les cadres de ces matières sportives entre les connaissances théoriques et celles motrices.

BÁTHORI Béla

SPORTSZERVEZŐ KÉPZÉS A TESTNEVELÉSI FŐISKOLÁN

Tisztelt Hallgatóim!

Az előzőekben elhangzott előadások alapján - elsősorban dr. Kun László tanszékvezető főiskolai docens és Zalka András főigazgató-helyettes elvtárs előadására gondolok - már képet kaptunk a Testnevelési Főiskola képzési rendszerének fél évszázados fejlődéséről és jelenlegi képzési rendszeréről, a fejlesztés jövőbeni főbb irányairól is. Láttuk ezekben a sportszervezői szak elhelyezkedését a főiskolán folyó testnevelési és sportszakember-képzés rendszerében. Teljesen világos, hogy a tanárképzés, edzőképzés mellett szükséges foglalkoznunk a testnevelés és sport organizációját végző szakemberek felsőfoku képzésével is. Ezuttal eltekinthetünk talán annak részletezésétől, hogy a jelenleg hivatalosan elfogadott "sportszervező" elnevezést /a diplomában is így szerepel/ sokan - még főhatóságunknál sem - helyeslik és a "sportvezetői szak" megjelölést tartanak jobbnak. Ez egyrészt nem tulságosan lényeges kérdés, másrészt a reformmunkálatok során bizonyára megoldható lesz.

A Testnevelési Főiskolán már az 1950-es évek elején is folyt - néhány évig - sportvezető-képzés, egyéves bentlakásos kurzus keretében. Ennek célja a kibontakozó magyar sportmozgalom irányító szerveinek és a sporttal is foglalkozó társadalmi szervezeteknek képzett sportvezetőkkel történő ellátása volt.

Ezután hosszabb időn keresztül nem foglalkoztunk felsőfoku sportvezető-képzéssel. Alap- és középfoku sportvezető-képzés a területi sportszerveknél folyt, illetve felelős sportvezetői beosztásban dolgozók közül többen a Testnevelési Főiskola tanári szakán szereztek szakképesítést. Ez azonban a sportvezetők felkészítésének csak szűkkörű lehetőségeit biztosította.

A sportban szakadatlanul növekvő igények, megnövekedett követelmények hatására 1960-ban megalakult a Testnevelési Főiskola sportvezetői szaka, 3 éves levelező oktatási formában. 1965-ig mintegy 200 személy szerzett itt "okleveles sportvezető"-i diplomát, majd a képzés megszűnt.

A sportszervek és az irányítószervek igényei az 1960-as évek végére sürgető feladattá tették a főiskola számára a sport-

vezető-képzés újbóli megindítását. Ez az időszak az új gazdaság-irányítási rendszer bevezetésének kezdete volt. Szocialista társadalmunk minden szférájában a helyi önállóság megnövekedett szerepe került ezekben az években előtérbe. Logikus és elemi erővel jelentkező következménye volt ennek a szervezéstudomány térhódítása. A szervezés, vezetés iránti igények fokozódása szinte minden ágazatban a vezetőképzés megszervezését követelte.

Elmondhatjuk, hogy a testnevelés és sport vezetőszerveinek a sportvezető-képzés alapos megszervezésére irányuló törekvése idejében jelentkezett és a társadalom más területeivel összhangban volt.

Mindezeknek megfelelően 1969-ben az MTS Országos Elnökségének határozata alapján létrehoztuk főiskolánkon a sportszervezői szakot.

Ennek a képzésnek bevezetésével főiskolánkon teljessé, kellően szakosítottá vált a testnevelés és sport terén foglalkoztatott szakemberek felkészítése.

Az "okleveles sportszervezői" diplomát nyújtó levelező oktatás most már 4 éves időtartamu. Az előző - 3 éves - képzéstől nemcsak hosszabb időtartamában különbözik az itt folyó felkészítést. Nem egyszerűen annak folytatásáról van szó. A képzés célja: a ma - és méginkább a holnap - számára korszerű ismeretekkel felvértezett, szocialista sportszervezők képzése. Ennek megfelelően az oktatás anyaga lényegesen megnövekedett; új, eddig egyáltalán nem vagy csak kisebb terjedelemben oktatott fejezetekkel, új tantárgyakkal bővült. A szak óra- és vizsgatervében összesen 29 tantárgy szerepel. Teljesen új a népgazdaság tervezése és irányítása, a szervezéselmélet, szociológia című tantárgyak megjelenése és ha csak kis óraszámokban is, de elkezdődött a magyar nyelv helyesség oktatása is. Ez utóbbival az a célunk, hogy ráirányítsuk a sportvezetők figyelmét a beszédkészség csiszolásának, e fontos vezetői kelléknek, jelentőségére. A korábbinál nagyobb teret kapott - a sportági ismeretek oktatásának részletessége rovására - a gazdasági, pénzügyi, beruházási ismeretek feldolgozása. Szintén kisebb óraszámokban, de lehetőséget ad az óra- és vizsgaterv a sporttevékenységgel, sportműködéssel kapcsolatos jogi ismeretek áttekintésére is. A sportpolitika külön tárgykénti oktatása ugyan csak ezen a szakon kezdődött.

A képzés tartalmának ilyen vázlatos áttekintése is mutatja, hogy a korszerű közgazdaságtudományi diszciplínák térhódításának utat nyitva igyekszünk megoldani a vezetőképzésben általánosnak mondható korszerű irányzatok elterjedését a sportban is. Mindezekkel biztosítani akarjuk, hogy a szak jellegéből következő ágazati szervezéstani és sportszervezés - oktatása kellően megalapozott legyen, illetőleg a diplomás sportszervezők így majd a mai követelményeknek jobban megfelelő felkészültséggel dolgozhatnak saját sportszerveikben.

A főiskola nem pusztán elméleti ismeretek nyújtására törekszik. Hallgatóink a sportszervezés gyakorlati megvalósulásához, a különböző sportszervek működésének megfigyeléséhez, tanulmányozásához, egyes gyakorlati feladatok megoldásában való részvételre is lehetőséget kapnak. Tanulmányaik idején 4x1 hetes szakmai gyakorlaton kell résztvenniük. Ennek szinterei:

1. sportiskolai gyakorlólóhely,
2. sportegyesületi gyakorlólóhely,
3. testnevelési és sportfelügyelőségi gyakorlólóhely,
4. testnevelési és sporthivatali gyakorlólóhely.

Az eddig elmondottakon túl egyéb intézkedéseket is tettünk a sportvezető-képzés magas színvonalának megteremtéséért. Növeltük a követelményeket az oktatókkal és a hallgatókkal szemben és megteremtettük annak feltételeit, hogy ez a szak a másik kettővel /tanári, edzői/ azonos támogatást kapjon, elbírálása se legyen más.

A szakdolgozat készítés két tanéven át tartó munkája ma már kellően alapos és ez lehetőséget ad a hallgatóknak a főiskolán szerzett összes ismeret együttes felhasználására. A főiskolán a komplex államvizsga rendjének meggondolt kimunkálásában éppen ezen a szakon tettük meg az első kezdeményező lépéseket. Ugy tűnik, hogy következő lépésként a szakdolgozat megvédésének bevezetését is fontolóra vehetnénk.

Az 1969-ben elfogadott óra- és vizsgaterven alapvető módosításokat még nem eszközöltünk. Gyűlnek a tapasztalatok. Mindenfajta kapkodást igyekszünk elkerülni. Az egész felsőoktatás korszerűsítésében a Testnevelési Főiskolán is sor kerül majd bizonyos ésszerű módosításokra. Ebben a sportvezető-képzésben szükségessé váló reformokra is sor kerülhet, a meglévő tapasztalatok felhasználásával.

A sportszervező-képzés kifejezetten felnőttek számára indult levelező oktatás. Hallgatóink többsége jelenleg is sportvezetői beosztásokban dolgozik a központi és a területi tanácsi testnevelés és sport szakigazgatási szerveinél, sportági szakszövetségeknél, sportegyesületeknél, a társszerveknél, néhányan a sportsajtónál. Mellettük egyre nagyobb számban találunk a sportvezetői pályára még csak most készülő, versenyzői pályafutásuk befejezése előtt álló sportolókat, társadalmi aktivistákat. Az előző csoportba tartozók sokszor igen gazdag tapasztalatait figyelembe lehet és kell venni az oktatásban. Utóbbiak jóval kevesebb tapasztalati ismerete azonban ezt nagyon megnehezíti. Így aztán a jelenlegi hallgatói összetétel nem nevezhető ideálisnak az oktatás színvonalának szempontjából.

Ennek oka az is, hogy eddig nem alapozták meg a TF tanulmányokat jól összehangolt, egymásra épülő alap- és középfoku tanfolyamok. Ezen segítünk a fokozatosan megvalósuló alapfoku képzéssel és a 2 éves középfoku tanfolyam bevezetésével, amelynek megoldása a Testnevelési Főiskola Továbbképző Intézetének feladata lesz.

1975-ben már a 3. évfolyam fejezte be tanulmányait. Eddig 94 diplomát adtunk ki. A testnevelés és sport egyre növekvő káderigényét ismerve azt mondhatjuk, hogy az ilyen ütemű felsőfoku képzést állandónak és nem néhány évre szólónak kell tekintenünk. A lemorzsolódás egyharmados, az említett 94 végzős szakember 3 egymás utáni évben beiskolázott 50-50 főből került ki.

A sportszervező-képzés 1969. évi indulása óta hat év telt el. Megállapíthatjuk, hogy szükséges és eredményes volt a szak megszervezése. Egyes baráti országokban nem így oldják meg a

szervező-vezető szakemberek képzését. Az a véleményünk, hogy a magyar sport viszonyai, lehetőségei között nálunk beválnak mondható ez a megoldás. Ezt kell saját és más szocialista országok tapasztalatainak felhasználásával, ésszerűen tovább javítanunk, fejleszteni. A főiskolán megvalósuló oktatási reformmunkálatok során az is feladatunk lesz, hogy a tanár- és edzőképzésben is fokozottan nagyobb teret kapjon a szervező-vezetői munkára való részletesebb felkészítés.

БАТОРИ, Бела

Подготовка спорторганизаторов в Институте Физической Культуры

В настоящем очерке анализируется подготовка организаторов и руководителей спорта. Потребность в подготовке специалистов такого типа возникла относительно позже. Начала этих стремлений имелись уже в 50-ых годах, а потом за несколько лет подготовка специалистов на этом уровне прекратилась. Повышенные требования поставили этот вопрос снова на повестку дня, и так в 1969-ом году образовался факультет спорторганизаторов в Институте Физической Культуры. Цель подготовки: образовать социалистических спорторганизаторов, вооружённых самыми современными знаниями. В очерке подробно анализируется учебный материал этого факультета.

BÁTHORI, Béla

Sportorganisatorenausbildung an der Hochschule für Körperkultur

Das Referat analysiert die Ausbildung der Sportorganisatoren und Sportleiter. Dieser Anspruch meldete sich auf dem Gebiet des Sportes relativ spät an. Die Anfänge dieser Bestrebungen waren schon am Anfang der 50-er Jahre bemerkbar, jahrelang fand aber keine Ausbildung dieser Sportfachleute auf höherer Stufe statt. Die erhöhten Anforderungen setzten dieses Problem auf die Tagesordnung und so wurde die Fakultät für Sportorganisatorenausbildung an der Hochschule für Körperkultur gegründet. Das Ziel war: mit modernen Kenntnissen ausgestattete, sozialistische Sportorganisatoren für das Heute auszubilden. Der Vortrag analysiert ausführlich das Lehrmaterial der Fakultät, das sowohl theoretische wie auch praktische Kenntnisse sichern muss.

BÁTHORI, Béla

La formation des dirigeants du sport a l'ENSEPS hongroise

Le travail présente la formation des organisateurs, des administrateurs et des dirigeants du sport. Le besoin de former de tels cadres s'était manifesté relativement tard dans le domaine

du sport. Ces initiatives existaient en germes déjà au début des années 50, ensuite la formation au niveau supérieur avait cessé pour des années. Les exigences accrues ont de nouveau mis ce problème à l'ordre du jour; c'est ainsi qu'a été fondé en 1969 à l'ENSEPS hongroise la faculté "d'organisation sportive". Le but en est de former des dirigeants socialistes du sport, munis de connaissances modernes, conformes à la réalité actuelle. Le travail analyse en détails la matière d'enseignement de cette faculté devant assurer également des connaissances théoriques et pratiques.

STIEHLER, Günther

A TESTNEVELŐ TANÁRKÉPZÉS INTEGRÁCIÓJÁRÓL

Tisztelt Kollégák!
Kedves Barátaim!

Nem készítettem referátumot, csupán néhány megjegyzésem lenne az itt elhangzottakhoz. Egyetlen problémáról szeretnék beszélni azon két referátummal kapcsolatban, amelyet Koltai és Zalka elvtárs tartott a testnevelő tanárképzés integrációjáról. Ez olyan kérdés, amely minden testnevelési főiskolán jelentkezik és amely az ismeretanyag nagymérvű növekedésből adódik. Az ismeretanyagnak ezt az óriási megnövekedését valahol meg kell oldanunk a tanárképzésben. A tanárok feladata az, hogy kiválasszák azt, ami a leendő tanárok számára fontos. Ebből a differenciálódásból és integrálódásból az oktatásnak további területei alakulnak ki. A mi hallgatónk gyakran mondják, hogy minden specialista a saját témáját tekinti a legfontosabbnak. Ez természetes, mert mindenki a maga témájának lelkes hive. Mint ahogyan ezt Zalka elvtárs előadásából megtudtuk, itt Budapesten 45 tantárgy szerepel a tanrendben. Ez a szám a többi testnevelési főiskolán sem kisebb. A tapasztalataink alapján azt szeretném elmondani, hogy mi fokozott mértékben törekedtünk az integrációra. Ezen a területen többet kívánunk tenni annál, mint hogy összeegyeztetjük a különféle tantárgyakat. Hozzá kell segítenünk a hallgatókat ahhoz, hogy ezt a nagy ismeretanyagot magukévá tudják tenni. Gondolok itt a sportoktatás és edzés komplex folyamatára. Pillanatnyilag az a helyzet, hogy a hallgatónak minden szempontot saját magának kell kidolgoznia, például fiziológiai, pszichológiai, szociológiai problémákat. Ugy vélem, igen fontos, hogy integrált oktatási területeket, témákat alakítsunk ki. Ez pusztán a szakemberek együttes munkája révén valósulhat meg. Sok speciális ismeretet igényel például a sport szakmai ismereteinek elsajátítása. Ehhez szükség van pszichológusokra, fiziológusokra, a módszertan szakembereire. Mi már bizonyos mértékben kialakítottunk ilyen integratív területeket, már megvannak az első tapasztalatok. Mindez a tantárgyak csökkenéséhez vezetett. Vegyünk egy egyszerű példát: a történelmet, együttesen adjuk, vagy a testnevelés és sport elméletben, illetve módszertanban biomechanikai, pszichológiai, fiziológiai kérdésekkel is foglalkozunk. Azért említettem ezt, mert

ugy gondolom, hogy a következő években folyó munkának ez lehetne a tárgya. Ez pedig ahhoz vezethet, hogy hallgatóink jobb képességeket szereznek jövőbeni munkájuk megoldásához. Ez a feladat nem egyszerű, hanem igen bonyolult, mert a tanerőktől magas képzettséget igényel. Nem lehet egy tanítási órán belül három tanárt foglalkoztatni. E probléma nyilván felmerül a többi főiskolán is és ezért a jövőben tapasztalatcserék témája lehet.

Végezetül pedig szeretnék köszönetet mondani magyar barátainknak az eddigi szívélyes együttműködésért.

LUKAS, Gerhard

A TESTNEVELÉS- ÉS SPORTTÖRTÉNET HELYE ÉS JELENTŐSÉGE A TESTNEVELŐ TANÁRKÉPZÉSBN

Miután az a megtiszteltetés ért, hogy 1972-ben részt vehettem az önk világszerte ismert főiskoláján megrendezett nemzetközi tudományos üléssezakon, s azon a sporttudomány néhány elméleti problémájáról szólhattam, nagy örömmel tölt el, hogy főiskolájuk 50 éves jubileumára és a tudományos konferenciára újból meghívást kaptam. Ezért ezuttal kívánok köszönetet mondani.

Konferenciájuk témája elsőrendű fontosságú; minden oktatási és nevelési intézménynek ugyanis időről-időre a legújabb ismeretekhez kell igazítania képzési tervét és oktatási programját. Általában fennáll annak a szükségyszerűsége, hogy az ismeretek rohamos növekedése miatt - és vonatkozik ez különösképpen a mi tudományunkra, amelyben jóllehet, további differenciálódás és specializálódás megy végbe, de ezzel együtt fokozott mértékben válik szükségessé az integratív együttműködés, - újra felülvizsgáljuk, hogy egyik vagy másik tudományterület az eddigi módon és mértékben megállja-e helyét tantárgyként. Szükséges ez annál is inkább, minthogy a képzés időbeli keretei meghatározottak és annak csupán igen korlátozott bővítéséről lehet szó. Sok tudományágban változik meg a tartalmi súlypont; az oktatási folyamat hatékonyságának szempontjából az egyes tantárgyak között pontosan meghatározott arányokat kell kialakítani. Ez minden tudomány fejlődésében normális folyamat, ami alól a testnevelési és sporttudományok sem lehetnek kivételek.

Konferenciájuk széleskörű tematikájában a társadalomtudományi területtel is foglalkoztak. Rövid hozzászólásomat csupán a testnevelés- és sporttörténetre szeretném korlátozni.

Abból indulok ki, hogy fő követelményünk az, hogy testnevelő tanárainknak magas szintű képzést nyujtsunk politikai-ideológiai tudatosság, komoly, elméleti megalapozottság, módszertani-

-didaktikai feladatmegjelölés és nem utolsó sorban gyakorlati ismeretek tekintetében. Ez a mi társadalmi megbízatásunk, amelyet a tudomány egysége szempontjából az oktatásra és kutatásra, az elméletre és gyakorlatra vonatkoztatva meg kell oldani.

Marxista világnézetünk alapján a tudomány és gyakorlat egységét úgy tekintjük, hogy azt egyrészt a tudománynak mint az ember mindenkori elméleti viszonyának legmagasabb formáját a hatékonyság érdekében a gyakorlatban a társadalom anyagi életfolyamatában, annak kiindulási pontjában kell megragandni, másrésztől azonban a gyakorlatot magát a fontosabb pontokon a tudománynak kell meghatározni. A társadalmi gyakorlat a természet és társadalom változásának állandó folyamata, amely a természet és társadalom törvényszerűségeinek felismerésén alapszik. Így a gyakorlat a tudományos ismeretek igazi beigazolódnási területévé válik.

Alkalmazzuk ezen megállapításainkat speciális tárgyunkra, a testnevelés- és sporttörténetre. Így először is megállapítható az, hogy ez azért is foglalt el korábban olyan jelentős helyet a testnevelő tanárképzésben, mert szakterületünk más ágai még nem rajzolódtak ki éles konturokkal, míg azonban a történelemben szilárd talajra találtak. Hasonló volt a helyzet a pedagógia és az orvostudomány terén is. Másrészt azonban vitathatatlan, hogy minden tudománynak szüksége van arra, hogy hosszú fejlődési folyamata során feleletet kapjon a "honnan" és "hogyan" kérdésre ahhoz, hogy jelenlegi helyzetét teljes mértékben tudja értékelni és a jövőbe mutató irányvonalak felismerhetőbbé váljanak. Az orvostudomány, a természettudományok és minden más tudományág története e szakok tantervének szilárd része. Éppen a legutóbbi időben a történelmi szempontok kiterjesztése az összes képzési tárgyban félreismerhetetlenné válik. Ennek elő kell segítenie a hallgatók általános képzését és szolgálnia kell a nevelési folyamatot, amelynek szempontjából a hallgatók haladó történelemszemlélete igen nagy jelentőségű. A tudományos igényű képzés szempontjából a történelmi aspektusnak különleges jelentőségét azért is el kell ismernünk, mivel a testnevelés és sport nemcsak egyszerű szakma, hanem az emberi lét alapvető kategóriája is.

Mi tehát a testnevelés- és sporttörténet speciális igénye? Röviden megfogalmazva a testnevelés sport társadalmi vonatkozásáról, azaz a testnevelésnek és sportnak a mindenkori társadalomban betöltött helyzetéről és szerepéről van szó. Ezek igen bonyolult dolgok; minden társadalomban ugyanis van egy alapvető struktúra, amely az összes társadalmi fejlődési folyamatot átfogja. Ez a gazdasági viszonyokra, mint meghatározó tényezőre épül, amellyel minden más - mint az ideológia, politika, tudomány, kultúra és maguk a szociális viszonyok is - közvetlen és kölcsönös kapcsolatban áll. Vonatkozik ez a szocialista társadalmi rendre épp úgy, mint az azt megelőzőekre.

Ezen horizontális alapvető struktúra mellett vannak még mások is, amelyek egy nép történetének hosszanti keresztmetszetében helyezkednek el, bizonyos önállósággal rendelkeznek, nemzeti jellegzetességként jelentkeznek és vertikális struktúráként tekinthetők. Bizonyos módon folyamatosan hatnak több korszakon keresztül, megjelenési formájukban azonban lényegileg a mindenkori tár-

sadalmi formáció alapstrukturája által meghatározottak. Több rétegű lerakódást képeznek, ami egyrészt a társadalom minden strukturális formájának sokrétű, kölcsönös kapcsolatát bonyolultabbá teszi, másrészt azonban a horizontális és vertikális struktúra közötti funkcionális összefüggést a mindenkori konkrét történelmi szituáción belül világítja meg. Ez az elegyedés biztosítja a feltételt ahhoz, hogy egy nép korábbi szellemi és kulturális vívmányait mint haladó hagyományokat és nemzeti sajátosságokat a történelmileg érettebb, jelenlegi feladatok számára használhatóvá tehesük.

A vertikális strukturán belül, amely egyrészt a nemzeti sajátosságokat öleli fel, másrészt azonban olyan elemeket is, amelyek mint emberi életmegnyilvánulások és viselkedési módok alapkategóriái működnek közre, hat a sport is.

Kezdetei az emberi fejlődés legkorábbi szakaszába nyulnak vissza; a testgyakorlás alapja ugyanis magában az emberi természetben rejlik és olyan régi, mint maga az ember, eredete pedig az emberi életnek fenntartására és kibontakozására való természetes törekvéseiben keresendő. Egyrészt biológiailag az emberben gyökerező mozgásigényre vezethető vissza, ami organikus mechanizmusnak számít. Ez feltételezi a növekedést, tökéletesedést és szabályozást. Mint vitális életmegnyilvánulás az ember központi-irányított idegi folyamataiban található. Másrészt az ember társadalmi lény és testgyakorlása a munkafolyamattal mint társadalmi tevékenységgel közvetlen kapcsolatban fejlődött, ily módon kölcsönösen alakítva egymást. Az embernek a bőséges mozgási tevékenységre való igénye azonban egyszersmind a produktív társadalmi tevékenységben való részvétel következménye is. Így a testgyakorlás keletkezése olyan folyamatot jelent, amelyet az anyagi élet objektív körülményei és az olyan szubjektív tényezők határoznak meg, mint többek között a gondolkodásra, alkotó tevékenységre, a környező valósághoz való alkalmazkodásra való képesség. Ez a folyamat annyiban szükségszerűen zajlik le, amennyiben az egyének és a társadalom életkörülményeiből adódik. Így a testnevelés és sport egyrészt a vertikális struktúra egyik eleme, amely felismerhető mozgásigényen alapszik, és nincs alávetve az emberi akaratnak. A produktív tevékenységgel, a munkával való szoros kapcsolata következtében azonban másrészt közvetlen társadalmi vonatkozása van és a nevelési területen belül egyértelműen osztályjellegű, minthogy a testnevelést és sportot elsődlegesen a mindenkori társadalom céljai és feladatai határozzák meg. Mindamellettennek a speciálisan nemzeti jellegét is - mint a vertikális struktúra részét - figyelembe kell vennie.

Ezen kapcsolatok szövevényébe ágyazva található a sport, és testnevelés amely mint az emberiség fejlődésének jelensége nemcsak kíséri azt, hanem hat is rá. A sportnak és testnevelésnek a mindenkori társadalom által meghatározott szerepe azonban különböző. Az osztálytársadalmak korábban az uralkodó osztályok helyzete határozta meg, amelyek uralkodási céljukból kiindulva az egyes osztályok számára - tehát a saját és az elnyomott osztályok számára is - különböző célokat tűztek ki e téren. Az uralkodó osztály a saját esetében a sportnak és testnevelésnek igen széles

teret biztosított és felhasználta azt hatalmi pozíciójának megszilárdítására, míg az elnyomott osztályokat az ilyen jellegű tevékenységtől többé-kevésbé távol tartotta. Értékét úgy határozták meg, mint az ember erőinek sokoldalú, harmónikus képzésére, a szellemre és a testre irányuló követelményt, amelynek célja az ember tökéletesítése. Ez igazi humanista igény és kifejezésre jutott már az ókori osztálytársadalomban is, amelynek hire évezredekken áthaladva, földrészekben és országhatárokon keresztül eljutott jelenünkig.

Ezzel a testnevelés- és sporttörténet területén megjeleltük a lényeges aspektusokat a képzés számára, itt tehát nem ténymegállapításokról, a speciális sajtóságokban való elkallódásról van szó, hanem a tanterv megfeszített időkeretei mellett a szakterületünkön való történeti kép kialakításáról és az elméletkialakítás támogatásáról. A történetinek és logikainak dialektikus egységéből - mint az emberi felismerés törvényszerűségeiből - kiindulva, a testnevelés- és sporttörténet, valamint a testnevelés és sportelmélet iránymutató tanainak, s alapvető felismeréseinek - mint ideológiai alapoknak és elméleti feltételeknek - hozzá kell járulniuk ahhoz, hogy a hallgatók tudományos alkotó tevékenysége a tanulmányok ideje alatt és a későbbi hivatásukban is biztosítva legyen. A történeti gondolkodásnak és a módszertani fegyverzetnek a tudományos munkamódszer terén előtérbe kell kerülnie. A testnevelés- és sporttörténet funkciója a sport és testnevelés társadalmilag meghatározott voltára, szociális funkciójára, mint a kultúra részrendszerének a mindenkori társadalmi formációba való beágyazottságára is kiterjed. A társadalomgazdasági dinamika következményeként a testnevelés- és sporttörténetben is elsősorban fejlődési vonásokra, okozati kapcsolatokra, törvényszerűségekre kell törekedni, hogy érthetővé tegyünk a sport és testnevelés osztálytól való függőségét, mint társadalmi jelenséget. Mindamellett a mindenkori filozófiai, történeti és szociológiai vonatkozásokat is helyre kell állítani, hogy betekintést nyújthassunk a történetinek és logikainak mint az emberi felismerésnek a nevelési folyamatban való dialektikus egységébe.

Természetesen az ilyen nagyszabású feladat terén még jelentős nehézségekkel kell számolnunk. Mi az NDK-ban a testnevelés és sport történetéről egy négykötetes munkát dolgoztunk ki, amit aztán a legújabbkori testnevelés- és sporttörténet összefoglalásával, egy ötödik kötettel egészítünk ki. Ezzel a hatékony oktatás lényeges feltételei megteremtődtek. A hallgatók a rendelkezésre álló időtől és egyéb tanulmánybeli megterhelésüktől függetlenül, egyre több ismeretanyagot sajátítanak el. Ezért az oktatási intézmények olyanok, hogy az ellenőrizhető önálló tanulási terv alapján az alapvető ismereteket mintegy absztrahált formában közlik csupán és a szemináriumokon belül néhány példa alapján konkrétan dolgoznak és ezzel egyúttal a módszertant is megszilárdítják. Nem egy bizonyos testnevelés- és sporttörténetről van tehát szó, hanem mindazon aspektusokról, amelyek a sport és testnevelés szerepét az adott időben meghatározták, megjelenési formáját kialakították és az emberiség fejlődésére hatottak. Ezért követeli meg a testnevelés- és sporttörténet terén a szakszerű munka a jó általános történeti, filozófiai, szociológiai és pszichológiai ismereteket.

Még egy probléma kerül fel, mindenekelőtt az oktatás terén:

Marxista neveléstudományunk, speciálisan a neveléstudomány, nem jutott még annyira előre, hogy a sokoldalúság szempontjából - szóban akármennyiszor használják is ezt - a sportot egyenrangúnak tekintené. Ezért, véleményem szerint, a testnevelés- és sporttörténet feladata kell legyen, hogy a neveléstörténet oktatási aspektusait a testnevelés- és sporttörténetbe integrálja, hogy ezáltal zárt képet lehessen kialakítani. Ezt a test-szellem viszonylatában kellene szemügyre venni, a történeti-filozófiai viszonylatot a mindenkori társadalmi formációra vonatkoztatni és minden formáció válaszában minőségét, társadalmi érési folyamatának fokaként kellene értékelni. Ennek nehéz voltával tisztában vagyok; a feladat azonban mégis izgató és kifizetődő. Természetesen ehhez a problematikához új aspektusokra van szükség, amelyek az emberi agykéreg irányító rendszeréről mélyrehatóbb információkat adnak és a szubkortikális cselekvést jobban az előtérbe hozzák. Ezzel szinte a feladatmegjelölés rajzolódik ki, amely elől a testnevelés- és sporttörténet azonban nem térhet ki. Szakterületünkön minden történeti és elméleti kijelentésnek magába kellene foglalnia ezeket a gondolatokat, hogy hallgatóinkat mint ezen új életstílus propagandistáit képezhessük ki, akik az ember sokoldalúságát és harmóniáját mint legfelső parancsot hirdetik, a kiteljesedéshez vezető utat megmutatják és minden emberi készség és képesség teljes kibontakoztatását mint törekvés cél megismertetik.

Mindezen szempontok szakterületünk oktatási intézményeiben arra helyezik a hangsúlyt - miközben a jelenlegi problémákat félreismerhetetlen elsőbbség illeti meg -, hogy a bevezetőben megjelölt célfunkciót meg lehessen valósítani:

RECLA, Josef

EGY NEMZETKÖZI SPORTSZAKIRODALMI KÖZPONT LÉTESÍTÉSÉRŐL

Tegnap sokat hallottunk arról, mennyit változott az Önök főiskolája az utóbbi időkben. Nemcsak Magyarországon, de az egész világon intenzív munka folyik. A mi feladatunk lesz az, hogy az új ismereteket és felfedezéseket közöljük másokkal. Ezekből az új tapasztalatokból és ismeretekben nemcsak óriási mennyiséget kapunk, hanem minőséget is. Mivel felismertük ezt a szükségszerűséget, 1960-ban létrehoztunk egy nemzetközi információs és dokumentációs szervezetet a sport területén.

Melyek ezeknek a társaságnak a feladatai?

Az a feladata, hogy mindent, ami a sport és testnevelés területén új, közzé tegyen és közvetítsen. Elsősorban az új irodalmat, az adatdokumentációt és audióvizuális információt. Ime, egy kis példa: az a fiatal tudós, aki a doktori disszertációjára készül kb. a ma létező tudásanyagnak 7-10%-át tudja valóban felhasználni, a tudásanyag 90%-át nem kaphatja kézhez és nem használhatja fel. Természetszerűleg adódik ebből, hogy ha a jövőben egy fiatal tudós, vagy bárki aki disszertációt ír, 80-90%-ot tudna felhasználni, mennyit javulna a tudományos munka színvonala. Ennek a társulatnak 50 dokumentációs központja van a világ minden részén. Ez az 50 dokumentációs központ ötezer szakfolyóirat anyagát közvetíti és tájékoztat róla. Mivel felismertük az információ és az új tudásanyag ismeretének fontosságát, a grazi egyetemen egy sportinformációs intézetet állítottunk fel. Minden hallgatót megtanítjuk arra, hogy az információs tudásanyagot fel tudja használni és tudatosítjuk bennük, hogy ez rendelkezésükre áll. Természetesen a dokumentációs részlegek részben automatikzáltan dolgoznak. 1972-ben az olimpiáról adattávközlést végeztünk. Münchenben két számítógépet állítottak fel, amely több száz olimpiai résztvevő adatait dolgozta fel. Olympiában a nemzetközi konferencia résztvevői akármilyen kérdést feltehettek, a kompjuter válaszolt rá. Például valaki megkerdezte, hogy ujkori olimpiai játékokon hány arany, ezüst és bronzérmét nyert Görögország. A kérdést továbbították Münchenbe és két perc múlva megérkezett a válasz. Az irodalom terén is fel akarjuk használni ezt a berendezést. Tervünk az, hogy 10 éven belül létrehozunk, egy nemzetközi központot a sportszakirodalom számára. Budapesten pl. valaki ír egy doktori disszertációt, ennek a központnak a segítségével adattávközléssel az összes információt és adatokat beszerezhetjük. Talán néhányan azt hiszik, hogy utópista vagyok. Ezek a berendezések náluk már működnek a kémia területén, s ha például valakinek adatokra van szüksége a grázi irodalomközpontból rövid időn belül megkapja az összes szükséges információt. Az a véleményem, hogy nincs egyetlen konferencia, egyetlen megbeszélés, tanfolyam vagy bármiféle képzés irodalom nélkül. Minden előadótól meg kell követelni, hogy abban a témában, amelyből előadását tartja, tökéletesen ismerje az irodalmat. El kell ismernünk, hogy nincs képzés információ nélkül, s ahhoz, hogy tudományos munkánk színvonala emelkedjen ilyen központok létrehozására feltétlenül szükség van.

**Jubileumi
tudományos ülészak
1975. szeptember 13.**

ÜLÉSELNÖKI MEGNYITÓ

ANTAL József

Tisztelt Konferencia!

A Testnevelési Főiskola jubileumi ülésének második napján őszinte tisztelettel és szeretettel köszöntöm minden kedves vendégünket. Külön sok-sok szeretettel köszöntöm a külföldi baráti oktatási intézmények jelenlévő képviselőit és engedjék meg, hogy egy szubjektív mondattal is kiegészítsem köszöntőmet. Külön öröm számomra, hogy közöttük több kedves régi barátot, főiskolánk oktató és tudományos munkájának őszinte barátját és támogatóját üdvözölhetem.

Tudományos ülészzakunk első napján az oktatás szervezeti és tartalmi kérdéseiről tárgyaltunk, ma a tudományos munka kerül sorra. Mielőtt ülészzakunk hivatalos programjának lebonyolításába kezdenénk, felkérem Kozmanovics Endre elvtársat, az OTSH főosztályvezetőjét megnyitó beszéde megtartására.

KOZMANOVICS Endre

Tisztelt Konferencia!
Kedves Elvtársak!

Az elmúlt két napon a jubileumi tanácsülésen Koltai elvtárs ünnepi beszédéből, majd a tudományos konferencia első napján elhangzott előadásokból megismertük a Testnevelési Főiskola oktató-nevelő munkáját, a jubiláló főiskola eddigi tevékenységét és a jövő megvalósításra váró feladatait.

A mai napon a főiskolai tevékenységének egy másik, igen fontos területével a tudományos munkával, a kutatómunkával kíván foglalkozni a konferencia. Remélem, hogy a mai ülészzak hozzájárul a Testnevelési Főiskola egyetemi rangjának megfelelően, a jövő feladatainak megvalósításához. Kívánok a konferenciának az Országos Testnevelési és Sporthivatal nevében eredményes jó munkát!

NÁDORI László

A TESTNEVELÉSI FŐISKOLA MINT A TESTNEVELÉS- ÉS SPORTTUDOMÁNYOK HAZAI KUTATÁSÁNAK FŐ BÁZISA

Tisztelt Tudományos Ülés!

A Testnevelési Főiskolán a legkiválóbb oktatók már a felszabadulás előtt sürgették az oktatás korszerűsítését, az új tudományos eredmények felhasználását és a tudományos kutatást. Intézményes lehetőség a tudományfejlesztésre, a tudományok hatékonyságának növelésére csak a felszabadulás után nyílott. Az ötvenes években a főiskola tanszékein jelentkezett törekvések és a kor színvonalához mérten számottevő eredmények jelezték a kollégák rátermettségét, a probléma felismerésével szembeni érzékenységét.

A tudományos kutatás fejlesztésében legfőbb mozgatóként természetesen a társadalmi-gazdasági fejlődésből fakadó objektív igényt kell tekintenünk.

1954-ben tudományos társaság alakul - Testnevelési Tudományos Tanács - a testnevelés és sport területén jelentkező kutatások koordinálására, ösztönzésére, majd 1959-től intézményi keret ad lehetőséget a kutatásra. Az 1959-ben létrehozott önálló Testneveléstudományi Kutatóintézet programja széles területen igyekezett megfelelni a tudományos kutatással szemben támasztott társadalmi igénynek, mert feladatait

- a tömegsport,
- az iskolai testnevelés,
- az élsport kutatásban határozta meg.

Jelentős lépést tettek a dokumentációs feltételek megteremtésében és ebben az időben kezdetét vette a műszaki-technikai bázis kialakítása is. 1969-ben a Testneveléstudományi Kutatóintézetet és a Testnevelési Főiskolát egyesítették. Ez a döntés:

- a főiskola nevelő-oktató munkájának, valamint a tudományos kutatásnak összhangját hangsúlyozta,
- nagyobb lehetőséget adott a testnevelés, a tudomány és más tudományterületen dolgozók együttműködésére, egyuttal utat nyitott a tudományfejlődés belső logikájából fakadó tendenciának, az integrációnak és a differenciálódásnak kedvező feltételeket teremtett.

Az 1969-et követő években - a megelőző időszakhoz képest - meggyorsult a tudományos tevékenység anyagi és személyi feltételeinek javulása. A jelenlegi helyzetben a Testnevelési Főiskola tanszékei és a kutatóintézete rendelkezik olyan kutatókkal és segédezőkkel, akik - ha szerény keretek között is - jelentős segítséget adhatnak az iskolai testnevelés színvonalának emeléséért dolgozók számára, a sport fejlődése érdekében.

Tisztelt Tudományos Ülés!

A Magyar Szocialista Munkáspárt tudománypolitikai irányelvei az 1969-ben megindult munkához, a munka tervezéséhez számos, lényeges szempontot, utmutatást, kiindulási alapot adtak.

A tudomány jelentőségének elismerése, valamint a tudományfejlesztés objektív és szubjektív feltételeinek megteremtésére való törekvés talán a legjelentősebb elvi-gyakorlati alapja a testnevelés és sport területén is a tudományfejlesztésnek.

Amikor a XI. pártkongresszus programnyilatkozatában megfogalmazódott az a célkitűzés, hogy hazánk a fejlett szocialista társadalom műszaki és gazdasági bázisának megteremtésével gazdaságilag fejlett országgá váljon, akkor a célkitűzés a tudomány minden eddiginél nagyobb szerepét is megjelölte.

A tudományos kutatás alapvetően két szinten, két területen folyik: az alapkutatások és fejlesztési kutatások szintjén.

Területünkön az alapkutatások jelentőségét az utóbbi néhány évben ismertük fel, helyesebben jutottunk el olyan tudományos és gyakorlati munkalehetőségekhez, hogy az alapkutatások adta felismerések jelentőségét kellően felmérjük. Ezért kap támogatást többek között az intézetünkben meginduló biofizikai, biokémiai kutatás, azért helyezünk nagyobb súlyt a pszichológiai kutatásokon belül a motorium, az emberi mozgás ontogenezisére.

Legfontosabb azonban az előttünk álló közvetlen feladatok közül az iskolai testnevelés és a versenysport fejlesztési céljait szolgáló kutatások támogatása. Anélkül, hogy kutatási eredményeink ismertetésére szorítkoznék megemlítem, hogy intézetünkben és a tanszékeken folyó kutatások eredményei számottevő elméleti háttérrel tudnak adni az új tantervek elkészítéséhez, a sportiskolákban folyó szakmai munkához, mindenekelőtt az életkori sajátosságok kellő hatékonysága figyelembevételéhez. Ennek egyik eredményeként a Testnevelési Főiskola munkatársai például elméletileg jól megalapozott javaslatokat adtak az új tantervek elkészítéséhez.

A versenysportolók, főként az élsportolók felkészülése számos új probléma megoldását várja a tudományos kutatástól, egyben - főként az alapkutatási eredmények felhasználásával - forradalmi változtatásokat a technikában és az erőnlét, a fizikai felkészültség színvonalának emelésében; mindezt az egészség megőrzése és a személyiség kedvező irányu fejlesztése mellett.

Tisztelt Konferencia!

A Testnevelési Főiskola kutató bázisa nemzetközi összehasonlításban szerény, de ma már nem annyira, hogy ne bírná ki az összehasonlítást. Amikor a tudományos munka feltételeinek további javítását szorgalmazzuk, nem szabad megfélekednünk a rendelkezésre álló lehetőségek optimális felhasználásáról.

Elsőként kínálkozik belső erőink jobb, hatékonyabb mozgósítása. Ezt azzal érjük el, ha

- a kutatási problémákat az egyéni és a társadalmi érdekek egyeztetésével választjuk ki,

- ha a kutatásban rendelkezésre álló anyagi és szellemi erőket megfelelően koncentráljuk, végül

- ha hazai és nemzetközi kooperációt valósítunk meg, kölcsönös érdekek alapján.

A felsorolt tennivalók körül a hazai és nemzetközi kooperációra való törekvésünket kiemelt fontosságúnak tartjuk. Az utóbbi két évben szerzett tapasztalataink kedvezőek. Ennek objektív okai vannak.

1. Az élsportban nyújtott teljesítmények az emberi teljesítőképeség szélsőséges esetei közé tartoznak. A mai technikai fejlődési folyamatban egyre kevesebb szerepet kap az emberi erőre, az állóképességre épülő munkateljesítmény, egyúttal szűkül az a vizsgálódási lehetőség, amelyik a fizikai erő kifejtése és az emberi szervezet kapcsolatát, kölcsönhatását érinti. Mindenekelőtt a humán biológia és pszichológia érdekelt a sportolók edzettségi összetevőinek vizsgálatában, változásuk nyomon követésében.

2. A korszerű kutatásokat a komplexitás jellemzi. A diszkoszvető teljesítményének fokozása egy feltétel sor javulását, változását igényli - mozgáselemzés, erőfejlesztés, alkat és mozgás kölcsönhatása, táplálkozás, kedvező pszichikai feltételek stb. -, amelyben több tudományág képviselőjének az azonos kérdésfeltevésre együttesen kell választ adni. Bármennyire is optimális az, ha egyetlen intézet keretében teremtik meg a szükséges személyi és tárgyi feltételeket, mindig lehetnek és lesznek feladatok, amelyek megoldására felkészületlen a legjobban felszerelt intézet is.

Kölcsönösen kedvező együttműködést építettünk ki az Eötvös Loránd Tudományegyetem Biokémiai Tanszékével, Embertani Intézetével, a szegedi intézetekkel, az Izotóp Intézettel.

Végül helyi és személyi kapcsolatok, közös feladatok révén hagyományosak az Országos Testnevelési és Sportintézettel való kapcsolatok.

A nemzetközi kooperáció területén az eddigi gyakorlat mellett a még intenzívebb, tényleges együttműködéssel lehetne a kutatás hatékonyságát emelni, főként az élsport területén.

A vázolt célkitűzések alapján szeretnénk a Testnevelési Főiskolát a magyar sport tudományos kutatási bázisává, egyben a nemzetközi együttműködés hasznos tagjává tenni. Segít bennünket ezen törekvésünkben az a fellendülés, amely a párt tudománypolitikai irányelveinek megjelenését követte.

Mindenképpen elismeréssel kell szólnunk az Országos Testnevelési és Sporthivatal anyagi és erkölcsi támogatásáról. A Magyar Tudomány Akadémia illetékes osztályai érdeklődéssel kísérik munkánkat, elismerésüket pedig jövő tevékenységünkkel szeretnénk elnyerni.

НАДОРИ, Ласло

Институт Физической Культуры, как главный базис для отечественных исследований в области физического воспитания и спорта

Потребность в научных исследованиях в связи с совершенствованием учебного процесса и в применении их результатов возникла ещё до 1945-ого года. В 1945-ом году его объединили с учебным Институт Физической Культуры. Цель объединения была подчеркнуть согласие между учебно-воспитательной работой и научной деятельностью, обеспечивать больше возможности для взаимодействия специалистов из различных областей физической культуры и её исследований.

В данной работе большое внимание даётся развитию основных исследований и поддержке исследований, служивших в интерес целей развития физического воспитания в школе и большого спорта.

Автор придаёт большое значение отечественной и международной кооперации в области исследований.

NÁDORI, László

Die Hochschule für Körperkultur als Hauptbasis der heimischen Forschung der Körperkultur- und Sportwissenschaft

Schon 1945 tauchte der Anspruch auf Verwendung wissenschaftlicher Anforderungen und neuer wissenschaftlicher Ergebnisse im Zusammenhang mit der Modernisierung des Unterrichtes auf. 1954 wurde der Wissenschaftliche Rat für Körperkultur und 1959 das schon selbständige Forschungsinstitut für Körperkultur gegründet. Dies letztere wurde 1969 mit der Hochschule für Körperkultur vereinigt. Das Ziel der Vereinigung war es auch, den Einklang der Lehr- und Bildungsarbeit und der wissenschaftlichen Arbeit zu betonen, weiterhin eine grössere Möglichkeit für die Zusammenarbeit der auf den verschiedenen wissenschaftlichen Gebieten tätigen Mitarbeiter zu sichern. In der Tätigkeit des Institutes spielen die Entwicklung der Grundforschungen, die Entwicklung der den Schul- und Wettkampfsport dienenden Forschungen eine grosse Rolle.

Der Verfasser schreibt der heimischen und internationalen Kooperation eine grosse Bedeutung zu.

NÁDORI, László

L'ENSEPS en tant que centre principal des recherches en sciences d'éducation physique et sportive en Hongrie

A propos de la réforme de l'éducation, déjà avant 1945 on avait émis la nécessité d'y utiliser les recherches scientifiques et les nouveaux résultats scientifiques. En 1954 a été fondé le Conseil Scientifique de l'Education Physique et du Sport, puis en 1959 l'Institut de Recherche Scientifique d'Education Physique et Sportive déjà autonome. Celui-ci a fusionné en 1969 avec l'ENSEPS hongroise. La fusion avait pour but de souligner l'accord de l'enseignement et de l'éducation réalisés à l'ENSEPS avec les recherches scientifiques et aussi d'assurer de plus grandes possibilités de coopération aux spécialistes travaillant en éducation physique et dans d'autres domaines scientifiques. Une place importante y incombe au développement des recherches de base et à l'aide des recherches servant le développement de l'éducation physique scolaire et du sport de compétition.

Dans le domaine de la recherche l'auteur attribue une grande importance à la coopération au niveau national et au niveau international.

SCHILLER János

A TANSZÉKI TUDOMÁNYOS MUNKA ÉS A KORSZERŰ
SZAKEMBERKÉPZÉS ÖSSZEFÜGGÉSE

Tanszékeinken párhuzamosan, funkciójuknak megfelelően, egymást kölcsönösen feltételezve és kiegészítve folyik az oktató-nevelő és tudományos munka. Tanáraink és tudományos munkatársaink azonban sokszor kerülnek nehéz helyzetbe az oktató-nevelő- és tudományos munka egyeztetésénél. Nem vitás, hogy bizonyos periódusokban egyenlőtlenségek figyelhetők meg a tudományos munkában, esetenként még a kedvenc "hobby témák" kutatásában is lemaradás mutatkozik. Az elmúlt években a tudományos munka intézményünk életében, tanáraink tevékenységében mind nagyobb jelentőségre tett szert. Tanszékeink tudományos tevékenységével is szeretnénk igazolni dr. Beckl Sándor államtitkárnak az Országos Testnevelési és Sporthivatal elnökének szavait, hogy a Testnevelési Főiskola a testnevelési és sportmozgalom tudományos lelkiismerete.

A testkultura vizsgálata, mint tudományos diszciplína, az Országos Testnevelési és Sporthivatal tárcaszintű kutatási főiránya mellett, helyet kapott az országos 6. sz. pedagógiai és a 2. sz. egészségügyi tárcaszintű kutatási főirányban. Ez annak is igazolása, hogy az Oktatási és Egészségügyi Minisztérium is tudatosan hangsúlyt helyezett a testi nevelés tudományos vizsgálatának szükségességére. A dolog lényege ezzel összefüggésben az, hogy a Testnevelési Főiskola mint kutatóhely nemcsak egyszerűen része, hanem egyúttal hazai fókusza a testkultura tudományos vizsgálatának. A tanszékek mindenekelőtt a tantárgykutatásban és az iskolai testnevelés korszerűsítésére vonatkozó komplex témában fejtik ki tudományos tevékenységüket. Ennek részleteiről és sajátosságairól a következő előadásban szólunk. A Testnevelési Főiskola Tudományos Kutatóintézetének feladata az élsport vizsgálatára koncentrálódik. Könnyen belátható, hogy ebben a munkamegosztásban az élsport-kutatás eredményei a tanszékek tudományos és oktató-nevelő munkájában is adaptálhatók és fordítva. Történelmi vívmánynak tekinthetjük, hogy az élsport-kutatás és az iskolai testnevelés tudományos vizsgálatának egysége valósul meg a főiskolán.

Az iskolai testnevelés korszerűsítése komplex témájának kialakulását több éves tudományelméleti vita előzte meg - és most már hozzátehetjük: alapozta meg - a testnevelési és sporttudományok természetére vonatkozóan. A vita arról folyt, hogy önálló diszciplínaként tekinthető-e a testnevelési és sporttudomány, vagy alkalmazott szaktudományként. A vita eredményeképpen kirajzolódtak a testkultúra értelmezésének különböző aspektusai. A kezdetben élesen ütköző álláspontok antagonizmusai egyre inkább feloldódnak a lehetséges alternatívákban, a tudományos általánosítások, elméleti szintek különböző fokozataiban.

A tanszékek tudományos munkája végeredményben kettős funkciót tölt be. Hozzájárul a testnevelési és sporttudományok fejlesztéséhez és egyúttal olyan szakemberek képzéséhez, akik képesek az iskolai testnevelés magas szintű ellátására.

A Testnevelési Főiskola egyes tanszékei a testkulturát társadalomtudományi aspektusból vizsgálják. Ebben a témakörben kiemelkedő jelentőségűek a sportérdeklődésre vonatkozó vizsgálatok, a motiváció-kutatások. Ezek a vizsgálatok hallgatóink szemléletformálásában is fontos funkciót töltenek be, mert rávilágítanak a testkultúra társadalompolitikai összefüggéseire, determináltságára.

A testkultúra természettudományos dimenzióját elsősorban az orvostudományi tanszéken tárják fel, elemzik. Így többek között antropometriai mutatók segítségével ábrázolják a sportnak az egyénre gyakorolt hatását. Hosszabb idő óta tanulmányozzák az emberi test szabályozó mechanizmusainak törvényszerűségeit. Nagyon fontos elméleti munkának tartjuk, hogy a fizikailag edzett és egészséges szervezet modelljének kidolgozására törekszenek.

A sportági tanszékek elsősorban tantárgykutatást végeznek. Néhány példa erre vonatkozóan: "Az atlétika /futások és dobások/ helyzete a budapesti iskolákban" tárgyú vizsgálat a Magyar Tudományos Akadémia által kutatási jutalomban részesült. Nagy jelentőségre tett szert az uszás oktatás-módszertani tanulmányozása. A sportjátékok tanszékén a játékok általános természetét elemzik. Mindebből kitűnik, hogy ezen tanszékek kutatómunkájának centrumában a közvetlen gyakorlat, az iskolai testnevelés áll.

Nem kevésbé fontos annak megállapítása, hogy a tudományos munka feltételei tanszékeinken biztosítottak. Műszerhiányra néha hivatkoznak /indokolatlanul/. A pontos tervezés, a tanszékek közti és a kutatóintézetekkel való kooperáció biztosítja a tudományos munka folyamatosságát és eredményességét.

A tanszékeken tudományos munkát az oktató tanárokon kívül a tanszéki tudományos munkatársak végeznek /testnevelélmélet, pedagógia, orvostudomány, atlétika és torna/. Ami a jövőt illeti, a sportjátékok tanszékén kutatócsoport működtetését tervezik meghatározott tudományos vizsgálat elvégzése céljából.

A tudományos munkára való alkalmasság fokmérője az egyetemi doktori cím elnyerése, vagy a kandidátusi fokozat megszerzése, de a szakmában való magas fokú jártasságra utal a szakedzői vagy mesteredzői minősítés is.

A tanszéki tudományos munka irányításában fontos szerepet tölt be a Tudományos Bizottság. Elméleti fórumként működik,

irányelvekkel, javaslatokkal, konzultációkkal segíti a tanszéki tudományos munkát, ellenőrzi a Magyar Szocialista Munkáspárt tudománypolitikai irányelveinek betartását. A Tudományos Osztály pedig mindenekelőtt organizációs, koordináló és információs funkciót lát el.

A Szakkönyvtári és Dokumentációs Intézet szolgáltatásaival /forrítások, tájékoztatók, cserék, új szerzemények/ gyorsan és szakszerűen követhető a tudományos világ fejlődése.

A hazai kooperációk az Országos Testnevelés- és Sportegészségügyi Intézettel, a Központi Sportiskolával, az Országos Pedagógiai Intézettel, a Magyar Tudományos Akadémia Szomatikus Bizottságával, a Testnevelési és Sporttudományos Tanáccsal a, tanárképző főiskolákkal - hogy csak a legfontosabbakat említsük - sokrétűbbé, megalapozottabbá teszik a tudományos munkát. A kooperációnak nem kis szerepe van abban, hogy a tanszékek tudományos munkája a gyakorlat sürgető igényeihez kapcsolódik, ami nem mindig jelenti azt, hogy a testkultura különböző aspektusainak megismerése azonnal és közvetlen gyakorlattá formálható.

Nemzetközi szerződéses kapcsolataink lehetőséget adnak arra, hogy tanulmányozhassuk a szocialista országok testnevelését és sportját, tudományos életét, hogy részt vegyünk különböző tudományos kongresszusokon.

Hallgatóink tudományos tevékenységével kapcsolatosan az alábbiakat mondhatjuk el: a tudományos diákköröknek 50 teljes jogú tagja van és 30 fő áll felvétel előtt.

Eredmények: az országos tudományos diákköri munkában I-II. helyezések és mintegy 12 jutalomra javasolt dolgozat.

Tantárgy: a tudományos kutatás módszertana.

A testkultura művelésének jövő tudós generációját képezik a Tudományos Diákkör tagjai. Ugyanakkor és mindenekelőtt számukra nem válhat rutinmunkává, szűk praktícizmussá a testnevelő tanári munka, érzékenynek és fogékonyak kell maradniuk az új iránt.

Szeretném kiemelni, hogy az 1975-ös tudományos diákköri ülészak színvonalát külső szakemberek is aláhúzták. Meg kell itt említenünk az Orvostudományi Egyetemen való kooperációt. Zsűrizés közben újabb elméleti vita alakult ki a természettudományok és a társadalomtudományok kutatási technikájának sajátosságait illetően, amely vita folytatásáról nem szabad lemondani.

Az eredményeket és a korszerű módszereket alkalmazni, a lehetőségeket maximálisan kihasználni a várakozásnak megfelelően csak a hivatástudattal rendelkező, maximálisan elkötelezett szakemberek képesek.

A testkulturának nemcsak a jövője, hanem a jelene is mindenekelőtt a fennállásának 50 éves jubileumát ünneplő Testnevelési Főiskolán, az általunk képzett szakembereken mulik.

ШИЛЛЕР, Янош

Соотношение между научной деятельностью на кафедрах и современной подготовкой специалистов

Автор указывает на то, что на кафедрах необходимо провести учебно-воспитательную и научную работу параллельно так, чтобы они взаимно обуславливали и дополняли друг друга, постольку Институт Физической Культуры является не только одной частью но и отечественным фокусом научного исследования физической культуры. Здесь осуществляется единство научного исследования большого спорта и физического воспитания в школе.

Научная деятельность кафедр исполняет двойную функцию. Одновременно содействует развитию физкультурных и спортивных наук и подготовке кадров, способных выполнять задачи физического воспитания в школе на высоком уровне. Автор в подробностях говорит о научной работе отдельных кафедр, которая управляется и контролируется Научным Комитетом, в качестве теоретического форума.

SCHILLER, János

Zusammenhang zwischen der wissenschaftlichen Arbeit an den Lehrstühlen und der modernen Fachausbildung

Der Verfasser weist darauf hin, dass die Lehr- und Bildungs-, sowie die wissenschaftliche Arbeit an den Lehrstühlen parallel, einander gegenseitig ergänzend und voraussetzend ausgeführt sein soll, weil die Hochschule für Körperkultur nicht nur ein Teil, sondern auch der heimische Fokus der wissenschaftlichen Untersuchung der Körperkultur ist. Die Einheit der Forschung des Leistungssportes und der wissenschaftlichen Untersuchung der schulischen Körpererziehung wird hier verwirklicht.

Die wissenschaftliche Arbeit der Lehrstühle hat eine Doppelfunktion. Sie trägt zur Entwicklung der Sportwissenschaften und damit auch zur Ausbildung jener Fachleute bei, die die schulische Körpererziehung an einem hohen Niveau zu verwirklichen fähig sind. Der Verfasser schildert die wissenschaftliche Arbeit der einzelnen Lehrstühle ausführlich, die von dem wissenschaftlichen Rat als von einem theoretischen Forum gelenkt, gefördert und kontrolliert wird.

SCHILLER, János

Les rapports entre le travail scientifique des chaires et la formation moderne des spécialistes

L'auteur souligne qu'aux différentes chaires l'enseignement-éducation et le travail scientifique doivent se réaliser parallèlement, en supposant et en complétant réciproquement l'un

l'autre, l'ENSEPS hongroise constituant non seulement une partie mais bien le centre national de l'étude scientifique de la culture physique. C'est l'unité de la recherche du sport de compétition d'une part et de l'étude scientifique de l'éducation physique scolaire d'autre part qui se réalise ici.

Le travail scientifique des chaires a une double fonction: il contribue au développement des sciences de l'éducation physique et des sports et en même temps, il contribue à la formation de spécialistes qui seront aptes à assurer l'éducation physique scolaire à un niveau supérieur. L'auteur présente en détails le travail scientifique des différentes chaires dirigé, soutenu et contrôlé par la Commission Scientifique en tant qu'organe théorique.

RÓKUSFALVY PÁL

A TÁRSADALOMTUDOMÁNYI TANTÁRGYAK HELYE ÉS SZEREPE
A TESTNEVELÉSI FŐISKOLA KÉPZÉSI RENDSZERÉBEN

Azt a feladatot kaptam, hogy az ugynevezett társadalomtudományi tantárgyak képzési funkcióját ismertessem. Nyilván senki sem hiszi, hogy ezeknek a tantárgyaknak pusztán az oktatása jó testnevelő tanárrá, edzővé, vagy sportvezetővé tesz bárkit. Azt hiszem, pontosabban értelmezem feladatomat, ha arra a kérdésre keresek választ, hogy számos más tényező mellett milyen szerepe van a társadalomtudományi tantárgyaknak a jó testnevelési és sportszakemberré válásban.

A válaszkeresés közben nem tudok arra vállalkozni, hogy a reform alatt álló képzési rendszerünk koncepcionális problémáit is megoldjam. Így a rendelkezésre álló időn belül nem tudom ismertetni, legfeljebb utalok arra, hogy a képzés tartalmának korszerűsítése érdekében néhány tanszék - és így a Neveléstudományi Tanszék is - már tervet dolgozott ki a tantárgyi struktúra továbbfejlesztésére. Ebben a problematikában a társadalomtudományi tantárgyaknak kiemelt jelentőséget főiskolánk képzési profilja - a pedagógusképzés - és az oktatás korszerűsítésére vonatkozó 1972. évi párthatározat ad. Arra sem vállalkozhatok, hogy egy ilyen ünnepi ülésen olyan alapvető tudományelméleti problémát oldjak meg, mint a tudományok egységes rendszerének problémája, s ezen belül a társadalomtudományok helye és kapcsolatai.

Bármennyire helyes a tudományokat tárgyak alapján rendszerező felosztás, a természet- és társadalomtudományokban gondolkodó hagyományos felosztás ma már túlhaladott. Hová soroljuk ebben a felosztásban az elméleti matematikát vagy éppen magát "a tudományok anyját" a filozófiát? Mit kezdjünk a főiskolánkon oktatott egyes sportágak interdiszciplináris elméleti alapjaival, amelyeknek egyaránt vannak biomechanikai, fiziológiai, pszichológiai és pedagógiai vonatkozásai, vagy éppen a pedagógia tantárgyak közül kifejezetten természettudományi vonatkozású "oktatás technikai eszközeivel"? Nem tudjuk besorolni ebbe a rendszerbe a pszichológiát sem, amelynek természettudományos alapjai vannak, ugyanakkor alkalmazásának fő területe, az ember bioszociális lényegének megismerése és magatartásának befolyásolása társadalom-

tudományi vonatkozású. Ezért beszélnek ma már sokan egy új tudománycsoportról, az emberrel foglalkozó hominiztikus tudományokról, amelyek közé olyan egymástól eltérő tudományok tartoznak, mint például az antropometria, az orvostudományok, a kulturantropológia és a pedagógia is.

Mindezek ellenére van lehetőség - Engels alapján - egy egységes rendszertani koncepció kialakítására, ha az anyagi mozgásformák egymásra épülő mind bonyolultabb szintjeit tekintjük a tudományok felosztási alapjának. Az ezen vonatkozású rendszerben éppen a társadalomtudományok azok, amelyek a valóság legbonyolultabb jelenségeivel foglalkoznak.

Ilyen megfontolások, tárgyak, illetve alkalmazási hatásterületük alapján a főiskolán oktatott tantárgyak közül társadalomtudományi vonatkozásúak a különböző filozófiai tantárgyak /logika, etika/, a politikai gazdaságtan, a tudományos szocializmus, a pszichológiai és a pedagógiai tantárgyak, a testneveléstudomány, az edzéstudomány, a vezetés- és szervezéstudomány, a szociológia, valamint az idegen nyelvek. Hivatalos statisztikát itt azért nem közlünk részletesen, mert kissé bonyolult lenne kifejteni, hogyan változott meg időnként folyamán az óratervek rendszerezési szempontja. Erre ismét csak példákkal utalunk. Az 1964-1969-ig érvényes tanterv és óraterv csak a Neveléstudományi Tanszék által oktatott hat tantárgyat sorolja fel "Neveléstudományi ismeretek" címen. Az 1969-től érvényes óraterv ugyanezen címszó alatt már több tanszék által oktatott - s valamilyen módon pedagógiai vagy tantárgypedagógiai vonatkozással - 17 tantárgyat foglal össze, holott ezek közül mindössze nyolc /a képzési időnek mintegy 10%-át jelentő óraszámában, amely az országos átlag alatt van/ tartozik a Neveléstudományi Tanszékhez és közülük is mindössze öt tantárgy a szorosan vett pedagógiai jellegű. A társadalomtudományi tantárgyak összesített száma: 21, amelyeknek oktatásában négy tanszék vesz részt.

E rövid bevezető után tegyük fel a kérdést: mi szükséges ahhoz és mit nyújt optimális esetben a Testnevelési Főiskola annak érdekében, hogy valaki jól képzett testnevelő tanár legyen? /A kérdésre adandó válasz főbb vonásaiban az ugyancsak pedagógus edzőre és az emberek, szervezetek irányításával foglalkozó sportvezetőre is érvényes./

Milyen legyen egyáltalán a testnevelő tanár?

Ezt pontosan előírja az állami tanterv, mint képzési célt s ennek lényegét a testnevelő tanárra alkalmazva a következőkben foglalhatjuk össze. A cél olyan széleskörű és korszerű pedagógiai sport- és testneveléstudományi, valamint szak módszertani ismeretekkel rendelkező, marxista testnevelő tanárok képzése, akik

- a testnevelő tanári pályát hivatásuknak tekintik;
- középiskolában, a felső oktatásban és szükség esetén az általános iskola felső tagozatában hatékonyan és korszerűen képesek a kommunista nevelés célkitűzéseiből fakadó nevelési és oktatási feladatokat megoldani;
- képesek a társadalom szocialista fejlődésével változó követelményeknek megfelelő önképzésre, továbbfejlesztésre és a testnevelés továbbfejlesztésére;

- felkészültek a tanításon kívüli sportköri foglalkozások megtartására, valamint az ifjusági mozgalomban a hatékony irányító tevékenységre;

- a pedagógiai célkitűzéseknek megfelelően támogatják és fejlesztik a sportmozgalmat.

Magas ez a mérce és szükségképpen teljes embert követel, teljes odaadással. Megvalósítása célszerűen kialakított interdiszciplináris és egységes képzési rendszert követel, amelyben a társadalomtudományi tantárgyaknak meghatározott funkciója van: a szaktanári, a konkrét pedagógusi profil kialakítása. Ennek megvalósulását - abból a megfontolásból kiindulva, hogy a képzés nevelő oktatás, illetve oktató nevelés utján valósul meg - három sikon követjük végig: 1. az ismeretek, 2. a szemléletmód, és 3. a magatartás síkján. E folyamatot teljes részletességgel itt nem tudjuk bemutatni, csak főbb vonásaiban érzékelteni.

1. Főiskolánkon a hallgatók széleskörű társadalomtudományi ismeretekkel egészítik ki természettudományi és sportági szakismereteiket. Filozófiai tanulmányaik során választ kapnak a lét minden értelmes és öntudatos embert érdeklő alapvető kérdéseire, például a világ megismerhetőségére és anyagiságára. A politikai gazdaságtanból megtanulják, hogy az emberiség történelme folyamán és napjainkban milyen erők és törvényszerűségek irányítják a társadalmi termelést, sőt a tudományos szocializmusból azt is, hogy a szocializmus utján haladó társadalmak fejlődését milyen tényezők határozzák meg. Értelmi és erkölcsi kritikai képességeiket fejlesztik a logika és az etika alapvető ismeretei. Ez utóbbiaknak a sport területén, a sportmozgalomban való alkalmazását is megtanulják, éppogy, ahogy a szociológia általános nagy problémáján, a társadalmi lét és társadalmi tudat viszonyán belül a testnevelés és a sport társadalmi hatótényezőinek a mechanizmusát is megismerhetik. Eközben természetesen - további tantárgyak oktatásán keresztül - megismerkednek az ember, a különböző életkorú gyermek fejlődési és fejlesztési törvényszerűségeivel. A pszichológiában megtanulják, hogy az ember cselekvéseit, magatartását milyen lelki jelenségek hogyan szabályozzák s a pedagógiából azt is, hogy ezeknek a szabályozó tényezőknek és a különböző társadalmi értékeszméknek, követelményeknek az ismeretében milyen elvek figyelembevételével, milyen módszerek alkalmazásával hogyan kell nevelni és oktatni a különböző korú gyermekeket. Mindezeknek az elveknek, eszközöknek sajátos területeken, az iskolai testnevelésben és a versenysportban való alkalmazását a testnevelésemlemben és az edzéselméletben sajátítják el. Mindezekben túl két különböző irányba - a külföldről való további ismereteszerzésre - nyit ablakot az orosz és egy nyugati nyelv tanulása.

Bármilyen széleskörűen soknak tűnik mindaz, amit röviden felsoroltunk, - a pusztá ismeretelsajátítás nagyon kevés. Ez önmagában nem elég ahhoz, hogy valaki népéhez hű, marxista testnevelő tanár legyen és pályáját hivatásnak tekintse. Több kell ennél; az ismereteket úgy kell nyújtani, hogy azokkal egyszersmind szemléletet is formálunk. Szemléletet, amely képessé teszi hallgatóinkat arra, hogy testnevelő canári pályájukon az egyes tanulók és egy osztályközösség problémáit helyesen értelmezzék, helyesen foglaljanak állást és a problémák megoldását is megtalálják.

2. Az ismeretek hatékonnyá csak megfelelő szemléletmód alapján válnak. Az ismeretek alkalmazása pedig a szemléletmóddal együtt világnézeti problémává válik, s ennek a főiskolánkon alakuló világnézetnek egyszerre van politikai, szakmai és egyéni emberi aspektusa.

Szemléletmód és világnézet kérdése, hogy a világ megismerhetőségének tételét nemcsak ismerem, hanem elismerem és alkalmazom, azaz nyitott szemmel és nyitott szívvvel van bátorságom új módszereket kipróbálni ott, ahol a régi rutin már nem válik be. Szemléletmód és világnézet kérdése, hogy a hallgató a sportetikai és szociálpszichológiai ismereteit hogyan alkalmazza a saját főiskolai sportegyesületi munkájában, de az is, hogy neveléseméleti és testneveléseméleti ismeretei birtokában milyen emberi viszonyt alakít ki tanítványaival szemben.

Végül pedig, de nem utolsó sorban, világnézet kérdése az is, hogy hogyan ötvöződnek egységes és korszerű testnevelő tanári szemléletmóddá a különböző tanszékek által oktatott tantárgyi ismeretek s mennyiben adnak ezek elégséges ösztönzést a képzés befejezésével azonnal megkezdődő egyéni önképzéshez.

Azt is érdekes megvizsgálni, mennyiben tud egyetlen tantárgy oktatása is hozzájárulni ehhez az egységes testnevelő tanári szemlélet kialakításához. Vegyünk egyetlen példát csupán: a nevében is általánosan hangzó "általános pszichológiát". Ugyanazt a törzsanyagot tartalmazó tantárgyat a különböző felsőoktatási intézményekben, sőt a pedagógusképző intézményeken belül is - a szaktanári profilnak megfelelően - különbözőképpen, sajátos szemléletmóddal lehet és kell is oktatni oly módon, hogy az egyrészt a ráépülő szaktantárgyak /pl. sportpszichológia/ oktatását megalapozza, másrészt konkrét támpontokat nyújtson egy életszemléletre, sőt tudományos szakmai világnézetté váló testnevelő tanári szemléletmód kialakulásához.

Hogyan kíséreltük meg ezt megvalósítani az általános pszichológia oktatásán keresztül?

Abból indultunk ki, hogy a testnevelés - szemben más iskolai közismereti tantárggyal - cselekvéses tantárgy, azaz a testnevelő tanár munkájának célja, anyaga és eszköze a tanulók egész személyiségét igénybevevő, a teljesítményre irányult mozgásos cselekvése, illetve testgyakorlása, sporttevékenysége. Éppen azért tudatosan eltértünk az általános lélektan hagyományos tárgyalásmódjától, és - a dialektikus materializmus elvi alapján a környezet-személyiség kölcsönhatásának, valamint a megismerés és cselekvés egységének elvét erőteljesebben hangsúlyozva - egy cselekvésközpontu, regulációs felfogásmód szerint tárgyaltuk az általános lélektani ismereteket. Ily módon egyrészt életszerűbb alapokra kerül a pedagógiai tevékenység pszichológiai problémáinak tárgyalása, másrészt azonos szemléleti alapon folytatódik a sportpszichológia, mint egyfajta speciális cselekvéslélektan oktatása is. Végül, de nem utolsó sorban, az általános lélektan anyagának pedagógiai szemléletű feldolgozása állandó személyes állásfoglalásra, saját személyiségük és magatartásuk önkritikus értékelésére is készíteti a hallgatókat. Mindez természetesen - mint ahogy

más tantárgyaknál is - nem csupán az előadásokon és az ellenőrző vizsgákon, hanem más, szemináriumi és gyakorlati foglalkozások együttes hatásaként valósul meg.

Ezzel tulajdonképpen már eljutottunk az oktatásnak a harmadik síkon való vizsgálatához, a magatartás problémájához. A szemlélet ugyanis még mindig kevés, még mindig nem elég. Több kell ennél: a valóban szocialista nevelői magatartás.

3. Igaz, hogy a szemléletmód egyszersmind cselekvési beállítódást is jelent, de ez még csak beállítódás és nem maga a konkrét nevelői magatartás, amelynek formálása szintén főiskolai képzésünk feladata: Itt, ezen a ponton - éppen az említett és a hallgatónk felé is közvetített pszichológiai felfogásunk alapján - hadd mutassunk rá az etikai intellektualizmusnak éppen a világnézet kérdésében még ma is élő tévedésére. Igaz, hogy a kifejezésnek képszerűen sugalmazó ereje van. Igaz, hogy a világnézet a nézés, a szemlélés passzív intellektuális folyamatát sejteti csupán, mégis nem passzív nézetről, szemléletről, nem pusztán intellektuális képződményről van szó. A világnézet az élet alapvető értékeivel szembeni állásfoglalásaink rendszere. Olyan dinamikus vonatkoztatási rendszer tehát, amely nemcsak a világ megismerését és az élet megértését szolgáló rendező elv, hanem cselekvéseink vezérfonala is. Azt, hogy kinek milyen a világnézete, nem a szávaiból, hanem végső soron a tetteiből lehet megítélni. Másként fogalmazva: csak az a világnézeti nevelés hatékony, ahol a szónak cselekvésbeli, magatartásbeli fedezete és hitele van. Ezért nem véletlen, hogy a főiskolai képzésnek társadalomtudományi vonatkozásait az ismeret-szemlélet-magatartás hármas egysége alapján mutatjuk be. Ezért szükségszerű, hogy minden pedagógiai tevékenység, s még inkább e tevékenységre felkészítő pedagógusképzés, az ismeretek elsajátításától a magatartás, illetve a nevelői magatartás kialakításáig hatoló, oktató nevelés legyen. A pedagógiában pedig éppen ezt jelenti, itt kezdődik az, amit teljesítményképes tudásnak nevezünk. Ezzel kapcsolatban helyénvaló, ha egy, a pedagógiával kapcsolatos és sajnos még ma is sok helyen ható előítélettel szembenézünk.

Még ma is - és nem is egyszer - hallani, hogy a pedagógia "szöveges" tudomány. Ennek az előítéletnek a forrása két téves általánosítás, illetve azonosítás. Az egyikben rosszszívű emlékek alapján a valóban sokat "prédikáló", a rendszerint hatástalanul bőbeszédű "iskolamestert" veszik egy kalap alá a pedagógiával; a másik ugyanezt a tudományt, illetve az ebből kialakított tantárgyakat téveszti össze a pedagógiai tevékenység egyik - kétségtelenül fontos, de nem egyetlen - munkaeszközével, a tanári szóval. A pedagógia hiteles tudomány, de emberformáló természetéből fakad, hogy ezen meglévő hitele kifelé csak akkor válik nyilvánvalóvá, ha hiteles pedagógus műveli, azaz olyan nevelői személyiség, akinek tanári szava mögött ott áll egyértelmű fedezetként magatartása, egész élete. Ennek az előítéletnek tehát éppen az ellenkezője igaz: és ebben áll a pedagógia "belső" hitele: minden más tudomány eredményesen művelhető, fejleszthető pusztán értelmes gondolatokkal és fogalmakat hordozó vagy képleteket kifejező szavakkal, - csak a pedagógia nem! A pedagógiának pedig ez a többletkövetel-

ménye éppen itt, a sporttal szakemberként foglalkozó emberek közösségében inkább nyilvánvaló, mint bárhol máshol. A sportnak és a pedagógiának ugyanis két nagyon rokonvonása van. A sportban is szükségszerűen torkollik minden megismerés közvetlenül a mozgásos cselekvésbe és a pedagógia lényegéhez is hozzátartozik a megismerést hordozó, közvetítő szó és a megismerést értékmegvalósító tett és magatartás szoros egysége. A másik analógia, legalábbis az élsport szintjén: sem sportolni, sem a pedagógiát a gyakorlatban művelni félszívvel nem lehet, hanem csakis teljes szívvvel, teljes hittel. A különbség legfeljebb annyi, hogy a pedagógiát művelni már átlagos színvonalon is csak így lehet.

E két vonás együttes megvalósítására hadd említsünk egyetlen példát. A nagy és hiteles szovjet pedagógus, Makarenkó pedagógiájának nincs különös titka, csupán következetesen és nagyon igényesen érvényesítette a pedagógia belső hitelét: szinte mérnöki pontosságú "pedagógiai technológiájában" élt ugyan a nevelői szó erejével, de lényegében a pedagógiai helyzetalkotás és az ebben szükségképpen létrejövő fejlesztő hatású magatartásformálás művésze volt.

Tulajdonképpen már jó ideje nem csupán a tantárgyak képzési funkciójáról esik szó, hanem a főiskola képzési rendszerének egy másik, de legalább olyan fontos tényezőjéről, rólunk oktatókról, főiskolánk nevelőtestületéről. Ha magas volt a hallgatóinkkal szemben állított mérce, úgy még magasabb az, amit önmagunkkal szemben kell sajátmagunknak állítanunk, mert mi mindannyian - függetlenül attól, hogy milyen tantárgyat oktatunk - pedagógusokat képező pedagógusok vagyunk!

Az anatómia oktatójától az orvosi egyetemen a magatartását kevésbé kéri számon, de egy pedagógusképző intézményben nemcsak a nevelésemlelet előadójának, hanem az anatómia vagy röplabdázás oktatójának is szakmai tudásával együtt hat világnézete és emberi magatartása a hallgatók nevelői személyiségének alakulására. Ezért nagyobb a mi felelősségünk: hallgatóink képzésén keresztül a jövőbeni fiatal nemzedékek neveléséért felelünk. Naponta felelünk saját szakismereteinkkel, szemléletünkkel és magatartásunkkal akár vállaljuk, akár nem. Ebben viszont különbözik a pedagógus a sportolótól. A nehéz verseny tétjének felelősségének terhét a sportoló számára a jó edző megkönnyítheti, a mienkét soha és senki. Az effajta felelősség viszont az effajta munkában nemcsak teher, hanem állandó erőforrás is: ugyanabból a népből, társadalmi közösségből meríti az erkölcsi erőt, amelynek fejlődése szükségszerűen támasztja velünk szemben egyre növekvő követelményeit. Sőt, ez a követelményekkel való s meggyőződésből fakadó azonosulás éppen akkor ad új erőt, amikor megfáradunk. Mi ugyanis mindannyian - bár eltérő életutunk különböző állomásain néha elfáradunk és ilyenkor jó érezni - talán az egyetlen sziklaszilárd támaszként -, hogy van értelme a hivatásunknak, mert kell, népünk történelemalkotó élniakarása kötelez minket, tehát kéréletlenül, kategorikusan kell!

50 éves mérőföldkőnél állunk. Mi ma értékeljük az elmúlt ötven esztendő. Minket, a munkánkat a következő 50 éven keresz-

tül az egész társadalom fiatal nemzedékei, akiket itt végzett hallgatónk fognak nevelni; kimondva vagy kimondatlanul azok ítélnek meg. A "felmentő ítélet" érdekében hitelesen, azaz életfedezettel és hittel, pedagógiai meggyőződéssel oktatni és nevelni - ez a legkevesebb, amit meg kell tennünk és a legtöbb is, amit meg tudunk tenni.

РОКУШФАЛЬВИ, Пал

Место и роль учебных предметов общественных наук в системе подготовки Института Физической Культуры

Автор ссылается на то, что после прекращения резких границ между различными научными дисциплинами в настоящее время традиционное разделение и мышление отдельно в естественно-, и общественнонаучных отношениях являются уже пройденным этапом. Автор изучает учебные предметы Института из области общественных наук и также то, каким образом участвуют они в учебном плане и служат в интерес учебной цели. Приходя к выводу устанавливает, что необходимо разработать единую, целесообразно построенную интердисциплинарную систему подготовки, в которой общественнонаучные предметы имеют определенную функцию, в частности формировать конкретный педагогический, спецпреподавательский профиль. Задачи этих предметов состоят в формировании взгляда и в применении знаний по соответствующему воззрению, а это вместе с взглядом становится проблемой мировоззрения. В конце очерка автор указывает на то, что взгляд преподавателя обозначает и установки действия и в этом смысле оформление конкретного преподавательского поведения также является задачей нашей институтской подготовки.

RÓKUSFALVY, Pál

Stellung und Rolle der gesellschaftswissenschaftlichen Lehrfächer in dem Ausbildungssystem der Hochschule für Körperkultur

Der Verfasser weist darauf hin, dass mit dem Verschwinden der scharfen Grenzen zwischen den Disziplinen die in den Natur- und Gesellschaftswissenschaften denkende traditionelle Aufteilung überholt zu sein scheint. Ausführlich legt er die an der Hochschule gelehrtten gesellschaftswissenschaftlichen Lehrfächer dar und wie sie dem Lehrziel dienen. Zusammenfassend stellt er fest, dass man ein dem Ziel entsprechend ausgestaltetes interdisziplinäres und einheitliches Ausbildungssystem braucht, in dem die gesellschaftswissenschaftlichen Lehrfächer eine bestimmte Funktion haben und zwar die Formung des fachpädagogischen, konkret pädagogischen Profils. Die Aufgabe dieser Lehrfächer ist das Formen der Anschauung, die Verwendung der Erkenntnisse auf Grund der entsprechenden Anschauung, das mit der Anschauungsweise zusammen als ein weltanschauliches Problem erscheint. Zum Schluss weist der Verfasser darauf hin, dass sich die Anschauung auch in der Einstellung zu Tätigkeiten widerspiegelt und dadurch auch die Gestaltung des konkreten erzieherischen Benehmens eine Aufgabe der Ausbildung unserer Hochschule wird.

La place et le rôle des sciences sociales en tant que matières d'enseignement dans le système de formation de l'ENSEPS hongroise

L'auteur souligne d'abord que la classification traditionnelle parlant de sciences naturelles et de sciences sociales peut être considérée de nos jours comme dépassée suite à la disparition des limites strictes entre les différentes sciences. Il analyse en détails les matières enseignées à l'ENSEPS ayant trait aux sciences sociales et expose comment celles-ci se présentent au niveau du programme d'étude et comment elles servent les objectifs de l'enseignement. En conclusion il se prononce en faveur de la nécessité d'un système de formation unique, interdisciplinaire et rationnel dans lequel les matières de sciences sociales auraient une fonction bien déterminée, notamment de former le profil concret de l'enseignant spécialisé, du pédagogue. La fonction de ces matières est de former des conceptions, d'appliquer les connaissances à la base de conceptions correctes, ce qui - avec la manière de voir - devient un problème de la vision du monde. Il démontre finalement que la manière de voir constitue en même temps une attitude d'activité et par cela-même la formation du comportement de pédagogue concret sera aussi une des tâches formatives de notre institution.

FRENKL Róbert

A TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRGYAK HELYE, SZEREPE
A TESTNEVELÉSI FŐISKOLA KÉPZÉSI RENDSZERÉBEN

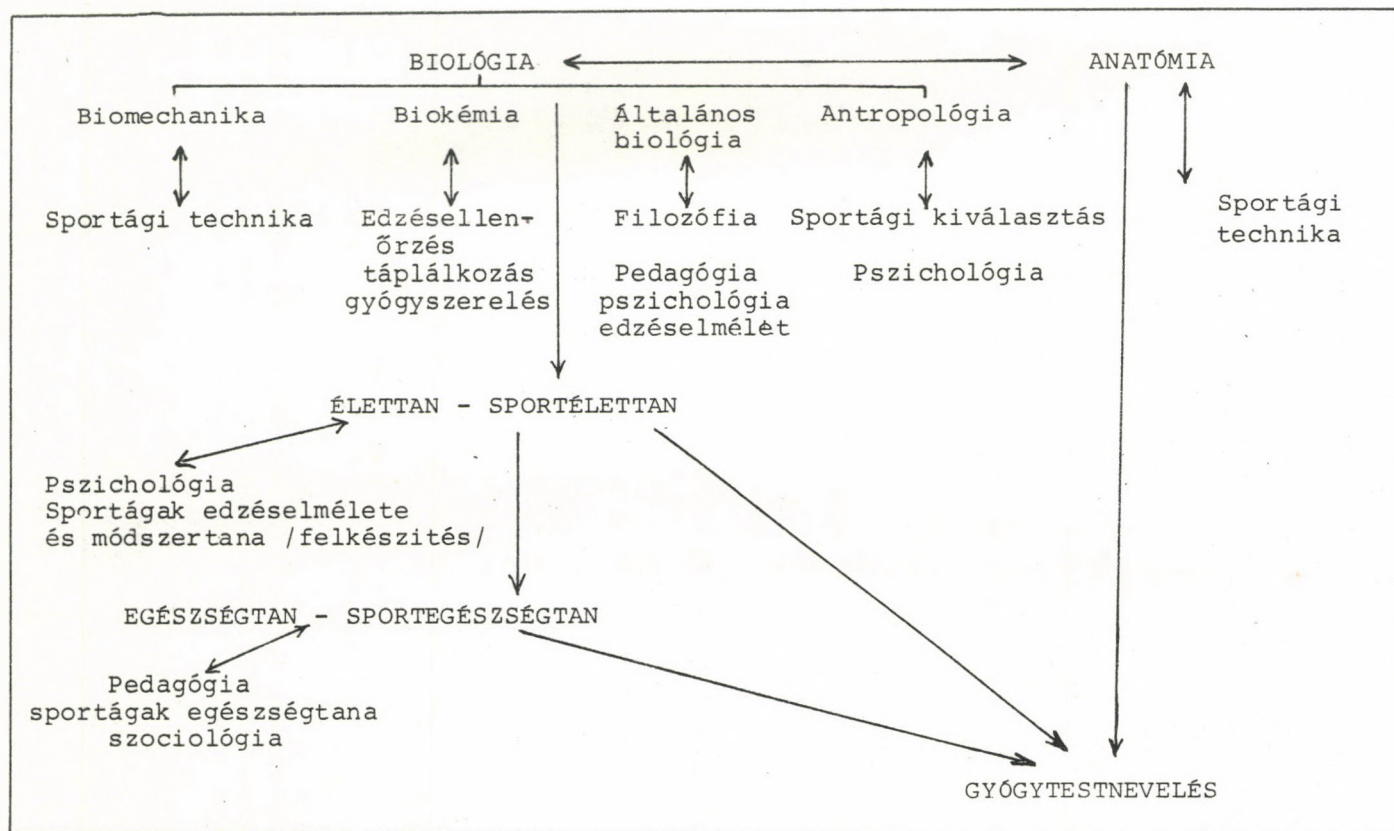
Felsőoktatásunk minden területe változások idejét éli és ugyanezt mondhatjuk el a legkülönbözőbb országok felsőoktatásáról. Még minden tekintetben be sem fejeződhetett a magyar felsőoktatás szocialista átalakulása, amikor már jelentkezett az új feladat, amit általában a tudományos-technikai forradalom kihívásának neveznek. Alkalmássá tenni a felsőoktatást arra, hogy a szakemberek - mégpedig a szilárd alapképzettséggel, sokoldalúsággal és ugyanakkor egy-egy szűk területen sajátos felkészültséggel rendelkező szakemberek - iránt robbanásszerűen megnőtt társadalmi igényt kielégítse.

E kihívásra adott válaszokat gyűjtőfogalommal korszerűsítésnek nevezzük, szemben az előzőleg általánosan használt reform fogalommal. A különbséget az jelenti, hogy míg a reform az intézmény tevékenységének egy területét érinti - például tananyagot és /vagy/ óraszámot -, addig a korszerűsítés az intézmény egész tevékenységére kihat a képzési céltól, a tanszéki, tantárgyi struktúrán stb. keresztül a tudományos kutató tevékenységig.

Feladatom ismertetni a természettudományi tárgyak helyét, szerepét képzési rendszerünkben. A bevezető gondolatok után nyilvánvaló, hogy a jelen helyzet pusztá vázolója szerény információ értékű pillanatfelvétel lenne. Ezért előadásomban hármas feladatot igyekszem megoldani. A jelen tényei mellett foglalkozom természettudományi oktatásunk problematikájával, felhasználva az elmúlt másfél évtized néhány adatát is, megkísérlem az állásfoglalást a felsőoktatásban szőnyegen lévő és képzésünk egészét érintő néhány kérdésben.

Az ábra egyrészt a természettudományi tárgyak kapcsolatát, egymásraépülését, másrészt az egyéb tantárgyakkal való főbb kapcsolatait tünteti fel. Ismeretes, hogy főiskolánkon tanszékünkre, az Orvostudományi Tanszékre hárul a természettudományi tárgyak oktatása, így az ábra elsődlegesen tanszékünk oktatási

A természettudományi tárgyak egymásraépülése és főbb kapcsolatai más tantárgyakkal

strukturájának felel meg, a tanári szak nappali tagozatán. A pontosságra való törekvés ellenére egy alapvető kérdésben szebb az ábra, mint a valóság. Ez a biológiai oktatás. Számomra meglehetősen érthetetlenül a 60-as években megszűnt a nagy hagyományú biológiai oktatás és a már előzőleg bevezetett biomechanika mellett a biokémia váltotta fel. Ne legyen félreértés! A differenciálódás - főleg ekkor - természetes volt. Nem a biomechanika, a biokémia bevezetése, hanem a biológia megszüntetése a meghökkenítő. Hiszen erre az időre esik - az általános biológiai oktatás elengedhetetlen volta mellett - a humán genetika nagymérvű fejlődése, az alkattan reneszánsza, a környezetbiológia előtérbe kerülése. Nemcsak a természettudományi ismeretek oktatása, elsősorban persze ez, de egész képzésünk sinylené meg és sinyli ezt a helyzetet. Elég megnézni az ábrán, hogy milyen sok elsődleges kapcsolatot - az olyan másodlagos kapcsolatokat nem tüntettük fel, mint például biokémia-pszichológia - van az biológia oktatása és más tárgyak között.

Képzésünk tehát az anatómia és biológia oktatásával indul. Ez utóbbit jelenleg két féléves tárgy - biomechanika, biokémia - jelenti az első félévben, míg az anatómia az első két félévben kerül oktatásra. Ezek a tantárgyak nyújtják a természettudományi alapképzést, rájuk épül a második év mindkét félévben oktatott élettan-sportélettan. Mindegyik tárgy a sportági képzés szempontjából is igen jelentős. A biomechanika és az anatómia a technika, míg az élettan a sportági felkészítés egésze, az edzés elmélete és módszertana számára jelent alapot. A fiziológia és pszichológia kölcsönhatásai közismertek.

A hatodik, hetedik és nyolcadik félévben oktatjuk az egészség-tan-sportegészségtant. Ez a tantárgy jelenti a befejezést a tanszék hagyományos anatómia-élettan-egészségtan oktatási tengelyében. Ez a tárgy világszerte átalakulóban, kiteljesedőben van. Az ugynevezett társadalom-orvostan fontos részévé fejlődött. Az iskolaegészségtan, a sportágak egészség-tani kérdései, az egészségnevelés, az életmód és az egészség-tan többi fejezete már az első-második évben oktatott természettudományi ismeretek alkalmazását jelenti a testnevelő tanári, edzői gyakorlatban, szoros összefüggésben mind a társadalom-tudományi, mind a sportági ismeretekkel.

Még közvetlenebbül a gyakorlat igényét szolgálja a hatodik tantárgy, amelyet a negyedik évben oktatunk; a gyógytestnevelés, amely jellegzetesen interdiszciplináris tárgy. Itt mind anatómiai, mind élettani, sőt természetesen kórtani, egészség-tani és pedagógiai ismeretek egyaránt alkalmazásra kerülnek. Indokolt a tanszékünkhöz való tartozása, de ebben az esetben már valóban inkább orvostudományi és pedagógiai tantárgyról beszélhetünk, mint természettudományiról, illetve - akárcsak az egészség-tannál - itt is elmosódnak a tantárgycsoportok közötti hagyományos határok. A gyógytestnevelés révén főiskolánk igen korszerű képzési formájában a harmadik-negyedik évben bevezetett, ugynevezett szakképzésben is érdekeltek vagyunk. E képzés iránt növekvő érdeklődés - nemcsak a hallgatók, hanem testnevelő tanárok részéről is, - jelzi a terület társadalmi fontosságát.

Megállapíthatjuk, hogy a természettudományi ismeretek képzési rendünkben a helyükön vannak. Megfelelő, logikus az egymásraépülésük, biztosított az egyéb tantárgyakkal való kapcsolatuk. A tantárgystruktúra korszerűsítése kapcsán, a már említett okokból, csupán - de ez alapvető - a biológiai oktatás megerősítését, a program kiszélesítését tartjuk szükségesnek.

Tanszékünk azonban nemcsak a tanári szak nappali tagozatán, hanem az edzői és sportszervezői szakon is oktat. A három szak öt tagozatának 17 évfolyamán tanítunk, természetesen egyidejűleg több tantárgyat is. A tanári szakhoz képest eltérés, hogy az edzői szakon nem szerepel a gyógytestnevelés, viszont a közelmultban bevezetésre került a masszázs. A sportszervezői szakon anatómiát, élettant és egészségtant oktatunk. Itt tervezzük a szak jellegének megfelelően a további egyszerűsítést, nevezetesen csak a biológia és egészségtant oktatását. E két tárgy keretében előadhatók a sportszervezők részére szükséges természettudományi és egészségtani, orvosi ismeretek.

A helyzetismertetés után a problémákra térve, ezeket az oktatómunka egyszerű mutatóival - vizsgarend, óraszámok, tantárgyak száma - kapcsolatban elemezzük.

Gondunk a vizsgarend, amely a negyedik félév végére tette az első, ugynevezett alapszigorlatokat, köztük az élettan-sport-élettant. Korszerű tendencia a vizsgaterhelés csökkentése, de a tapasztalatok azt mutatják, hogy a nyolc féléves képzésben több szempontból is késő a szűrő jellegű, alapos tárgyi tudást és megfelelő gondolkodási készséget igénylő vizsgákat csak a második év végére tenni. Helyesebb lenne már az első év végén lemérni, kik képesek megfelelni a követelményeknek. Másfél évtizede az anatómia és a biológia szigorlat erre módot nyújtott, biztosítva egyben az élettan oktatásának alapjait és az egész oktatás természettudományos megalapozottságát. Az anatómia szigorlat megszüntetése nemcsak az élettan oktatását, hanem a sportági oktatást és a gyógytestnevelést is lemérhetően kedvezőtlenül érintette. Tantárgyaink közül jelenleg csak az élettan-sportélettan végződik szigorlat-tal. Az az elképzelés, amely szerint a negyedik félév végi élettan szigorlat egyben anatómia szigorlat is - ezt írná elő a vizsgarend - már csak etikailag is elfogadhatatlan, különösen az adott óraszámok mellett. Elvileg sem tartjuk helyesnek, - erre más szakon is van példa, - hogy a tárgy hallgatása és a szigorlat között egy vagy két félév telik el. A fő gondot viszont az jelenti, hogy a hallgatók jelentős szellemi erőfeszítésre csak a második év végén kényszerülnek. Tapasztalat szerint minden engedmény ellenére élettanból legmagasabb a bukottak aránya a főiskolán és szinte egyedül itt van esély a hallgatókat, - eltekintve a sérülésektől - évismétlésre utasítani. Ez nem kedvez az oktatásnak. Elképzelésünk szerint az első év végi biológia és anatómia szigorlat biztosíthatná - a vizsgarend oldaláról - a korszerű oktatásban megkívánt alapképzés színvonalának emelését.

A nagyobb gondot azonban tantárgyaink óraszámának alakulása jelenti. Az óraszám csökkentést, mint a tulterhelés elleni hatásos eszközt, minden reform a zászlajára írta. Itt érvényes azonban igazán a korszerűsítés alapelve. Csak az oktatás egészére,

a tantárgystruktúrától a tantárgyprogramokon keresztül az óra és vizsgateryig terjedő, a képzési célnak megfelelő, összehangolt változtatás érheti el célját. Egyébként a reform hatása nem lesz egyértelmű. A túlzott óraszám csökkentés az adott vizsgakövetelmény mellett végső soron növeli a hallgatók terhelését, hiszen kevesebb segítséget kapnak a tanuláshoz.

1. táblázat

A természettudományi tárgyak óraszámának alakulása

Tárgy	- 1964	1964-1969	1969-	Csökkenés %-a 1964- hez viszo- nyitva
Biomechanika	64	30	24	62,5
Biokémia	32	30	24	25
Anatómia	128	104	72	44
Élettan- sportélettan	128	104	84	34,5
Egészségtan- sportegészségtan	100	90	64	36
Gyógytestnevelés	108	74	40	63
Összesen:	560	432	308	45%

2. táblázat

A természettudományi tárgyak óraszámának
és az összórászám viszonya

Időpont	Összórászám	Term.tud.tárgyak óraszám	%
1964-ig	3388	560	16,5
1964-1969	3198	432	13,5
1969. óta	2682	308	11,4

Az összórászám csökkenése az 1964-es óraszámhoz viszonyítva: 21%

A természettudományi tárgyak óraszámának csökkenése: 45%

3. táblázat

A tantárgyak száma és az óraszám tantárgycsoportonként

Tantárgycsoport	Tantárgyak száma	%	Óraszám	%
Marxizmus- leninizmus	6	13	298	11,1
Idegen nyelvek	2	4,3	184	6,9
Neveléstudományi ismeretek	17	37	674	25,1
Sportági ismeretek	12	26	1004	37,4
Testnevelési játékok	1	2,2	24	0,9
Népi tánc	1	2,2	24	0,9
Szakképzés	1	2,2	176	6,6
Orvostudományi ismeretek	6	13	308	11,4

43,1% (Marxizmus-leninizmus, Idegen nyelvek, Neveléstudományi ismeretek)

45,8% (Sportági ismeretek, Testnevelési játékok, Népi tánc, Szakképzés)

11,4% (Orvostudományi ismeretek)

4. táblázat

A természettudományi tárgyak óraszám
az egyes szakokon és tagozatokon

Szak, tagozat	Összóraszám	Term.tud.tárgyak óraszám	%
Tanári, nappali	2682	308	11,4
Tanári, kiegészítő	504	98	19,4
Edzői, nappali	2160	300	13,9
Edzői, levelező	672	146	21,7
Sportszervező, levelező	672	88	13

Az 1. táblázat a tanári szak nappali tagozatán oktatott tárgyak óraszámának alakulását mutatja az 1960-as évektől. Jelentősen csökkent az anatómia, élettan, egészségtan oktatás óraszám, szinte meghökkentően a biomechanika és a gyógytestnevelés. A tanszéki összórászám csökkenése 45%.

Az előző adatok értékeléséhez legalábbis az összórászám alakulásának ismerete szükséges. Ezt tünteti fel a 2. táblázat. Látható, hogy a természettudományi tárgyak óraszámja nemcsak abszolút mennyiségben, hanem az összórászámhoz viszonyítva is csökkent: 16,5%-ról a jelenlegi 11,4%-ra. Ez azt is jelenti, hogy a természettudományi tárgyak óraszámja több, mint kétszeres mértékben csökkent az összórászám csökkenéséhez képest /45%-os csökkenés az összórászám 21%-os csökkenéséhez viszonyítva/.

A 3. táblázaton a jelenlegi tantervben szereplő tantárgycsoportok szerint tüntettük fel a tantárgyak számát, óraszámát és ezek arányát. Az áttekinthetőség kedvéért itt mellőztük a régebbi adatokat. /Csak megjegyzem, hogy 1964. előtt 33 tantárgy szerepelt a jelenlegi 46-tal szemben/. A különbség elsősorban a "Neveléstudományi" tantárgycsoportból adódik. 1964. előtt hat tantárgy szerepelt a jelenlegi tizenhéttel szemben. Az óraszámoknál a három alapvető tantárgycsoport százalékos megoszlását külön is feltüntettük. Jóllehet a tantárgyak csoportosítása mindig kompromisszumot jelent, mégis a társadalomtudományi, természettudományi, sportági felosztás a leginkább elfogadott. Eszerint az óraszám megoszlás 43, 11,4 és 45,6%. Az orvostudományi ismereteknél szerepel természetesen a gyógytestnevelés óraszámja is.

A 4. táblázaton a természettudományi tárgyak óraszámát szakonként és tagozatonként tüntettük fel. Látható, hogy a tanári szak nappali tagozatán a legalacsonyabb az összórászámhoz viszonyított óraszám, abszolút értékben is csak nyolc órával haladja meg a hároméves képzést nyújtó edzői szak nappali tagozatának óraszámát /valójában a tanári szakon kisebb az óraszám, ha levonjuk a gyógytestnevelési órákat/. Viszonylag a legmagasabb az edző szak levelező tagozat óraszámja, de arányát tekintve még a sport-szervező-képzésben is magasabb az óraszám, mint a tanárképzésben.

Jogos a kérdés, hogy mivel magyarázhatók ezek a kissé meglepő adatok. Mi módon lehetséges, hogy éppen abban az időszakban, amikor a képzés alapozó jellege általában, a természettudományi és orvosi ismeretek jelentősége a sportban különösen előtérbe került, akkor a Testnevelési Főiskolán alaptárgyként jelentkező természettudományi ismeretek óraszámja ily mértékben csökkent? Nem a csökkenés ténye, hanem mértéke jelenti a problémát. Ugyancsak kérdéses, hogyan csökkenhetett ilyen mértékben a gyógytestnevelés óraszámja, hiszen a gyógytestnevelés fontossága napjaink iskolai testnevelésében ugrásszerűen megnőtt. Véleményünk szerint az eredeti, tehát az összórászám 16,5%-át kitevő óraszám lenne indokolt tanszékünk jelenlegi tantárgyi feladatainak ellátására. Ez a jelenlegi 308 órával szemben 442 órát jelent. A különbség módot nyújtana egyrészt a biológia, ezen belül a biomechanika és gyógytestnevelés oktatás helyreállítására, másrészt az anatómia,

élettan, egészségtan gyakorlati oktatás megfelelő színvonalának kialakítására. Tegyük hozzá: ez a szerényen megfogalmazott elképzelés is jelentősen elmarad a külföldi adatoktól. Legutóbb Agejevec és Molodkin /1974/ a testnevelési főiskolai tantervek strukturáját elemezve a három alapvető tantárgycsoport arányának ártértékelését tartja szükségesnek, kiemeli az orvosi-biológiai ismeretek fontosságának fokozódását.

Az óraszámok alakulásának elemzésével, a természettudományi képzés gondjainak felvillantásával, egy - meggyőződésünk szerint - az egész képzésünket alapjaiban érintő kérdéshez jutottunk el.

Kiket képezünk a tanári szak nappali tagozatán? Középsiskolai testnevelő tanárokat, vagy ez a képzés jelenti a legmagasabb szintű testnevelési és sportszakember-képzést a társadalom számára, beleértve természetesen és elsődlegesen az iskolai testnevelést, de a társadalom testkulturális életének minden egyéb területét is, amelyek egyaránt igénylik a legmagasabb képzettségű szakembereket?

Elteltekintve attól, hogy a "csak" középiskolai tanárképzés is igényli a szilárd természettudományos alapot, tanszékünk egyértelműen a társadalom teljes igényének a képzésben való vállalását tartja a követendő utnak.

Zalka András /1974/ "tisztá" és "vegyes" típusu tanárképzésként állítja szembe a két felfogást, határozottan állást foglalva a "vegyes" típus mellett. Még nem elég egyöntetű ebben a kérdésben a főiskolánkon belüli álláspont, de különösen nem az az iskolai testnevelésben szerepet játszó egyéb szerveknél. Azt is kell látnunk, hogy a sportmozgalomban uralkodó divatos elméletek is befolyásolják például az iskolai testnevelés megítélését. Hatott egyrészt az iskolai testnevelés sportellenes szemlélete, másrészt a "tömegsport" - "élsport" szembeállítás, amely néhány kiválót, az iskola kötelékén kívül felkészítendő versenyzőtől eltekintve az iskolai testnevelést a "tömegsport" ködös kategóriájába sorolta. Menekülés a pedagógia mögé - így is jellemezhetnénk azok álláspontját, akik elutasítják a sportot és a testnevelésben csak a pedagógiai elemet hangsúlyozzák. Kritikusan igyekeznek szétválasztani a testnevelést és a sportot, előbbiben a nevelést, utóbbiban a versenyt, a teljesítményt állítva a középpontba. Véleményünk szerint ezeknek a rég túlhaladott nézeteknek a beszüntetése vezetett a természettudományi képzés háttérbe szorulásához éppen a tanárképzésben. Jól tükrözi ezt az edzőképzés magas természettudományi óraszámja. "A testnevelésben a nevelés, a sportban a teljesítmény a fontos. Utóbbihoz az edzőknek kell a természettudomány." Furcsa, torz felfogás ez. Mintha az iskolai testnevelés céljai megvalósíthatók lennének a tanuló fizikai teljesítményének javulása nélkül és mintha az élversenyzők teljes emberré nevelése nem lenne épp oly lényeges, mint sportteljesítményük növelése. A sport minden területen és minden szinten oktató-nevelő tevékenység és ha ezt jól végezzük, javul a fiatalok teljesítménye és fejlődik a személyiségük.

A sport szakembereinek nincs szükségük a csupán pedagógus mivoltukból fakadó társadalmi tekintélyre, mint ahogy nincs

szüksége erre a matematikusnak, az irodalmárnak, a biológusnak; szakismeretük, tudásuk adja tekintélyüket, amely természetesen teljes összhangban van a pedagógusi hivatással. Nem egyszerűen pedagógusokat vár a szocialista magyar társadalom a Testnevelési Főiskolától, hanem a sport magas színvonalon képzett szakembereit, akik ezen belül magas szintű nevelői képzettséggel is rendelkeznek.

Elnézést a kérdés kissé szélsőséges élezéséért, de erre kötelez éppen a Testnevelési Főiskola multja is, amelyben joggal tiszteljük a már 50 évvel ezelőtt is korszerű elképzeléseket, és még inkább kötelez a jelene, az a várakozás, amellyel sportmozgalmunk tekint egyetemre fejlődött intézményünkre. Próbáljunk őszintén válaszolni a kérdésre: a "menekülés a pedagógia mögé" jellegű magatartás, a sportot, a terheléscentrikus, teljesítménycentrikus felfogást elutasító szemlélet nem felelős-e azért, hogy sportéletünk több - főiskolánk oktatási rendjében központi helyet elfoglaló - sportágban sem tudott lépést tartani a világgal! A természettudományi képzés háttérbe szorulása nem határozta-e be eleve kedvezőtlenül lehetőségeinket a sport tudományos korszakában? Hangsúlyozom, ez nemcsak a versenysport élvonalára vonatkozik, csak ott a leglátványosabb, hanem a sportélet minden területére, az iskolai testnevelésre is.

Remélem, nem értettek félre. Azt, hogy a sportban mindenütt meghatározó a pedagógiai elem, nem lehet vitatni. Ez azonban egyfelől nem állítható szembe a teljesítményfokozással, mint szakmai specifikummal, amin egyedül mérhető minden szinten, hogy megfelelj-e a tevékenység; másrészt a tantárgystruktúrát, óra- és vizsgarendet a képzéshez szükséges ismereteknek kell meghatározniuk. Ugy vélem, hogy intézményünkön belül egységesebb, korszerűbb az álláspont e kérdésekben, mint a sportmozgalomban, vagy az iskolai testnevelésben érintett más szerveknél. Ez megnyugtató tanszéki munkánk jövőjét, a vázolt kérdéseket tekintve. Feladatunk azonban a sportmozgalom egészében a szellem eszközeivel megpróbálni érvényesíteni a korszerűt; az esetlegességgel, ötletszerűséggel szemben a tudományosan megalapozott, szakmai elemet.

Végül néhány, a természettudományi tárgyakban is izgalmas időszaki felsőoktatási problémáról kell még szólnunk.

Először a továbbképzésről, divatosan a postgraduális képzésről. Különböző egyetemeken egyöntetű a felismerés. A képzéssel egyenrangú, esetleg azt meghaladó fontosságú szerepe lesz a holnap egyetemén a továbbképzésnek, a csoportos és különösen az egyéni képzésnek. A korszerű egyetemen ez a továbbképzés már a képzési időn belül is megkezdődik. Igen biztató, hogy főiskolánkon a már említett szakképzés ezt a korszerű formát jelenti. Vannak tehát továbbfejleszhető tapasztalataink. Az edzői és gyógytestnevelői tevékenység mellett a sportmozgalom más területeire is biztosítható - ha nem is épp ebben a formában - sajátosan képzett szakember. Így a sporttudomány alkalmazott ágai a sportfiziológia, sportpszichológia stb. sem nélkülözhetik a testnevelő tanár alapképzetségű szakembereket. Hasonló a helyzet a módszertannal, szervezéssel. Az előbbi területekre a tudományos diákkörök jelentenek máris bizonyos képzést. Az orvosképzésben Antoni /1974/ ve-

tette fel a magiszteri szisztémát, amely már a képzés idején lehetőséget nyújt bizonyos specializálódásra. Bizonyos, hogy jubiláló és egyben ujszülött főiskolánk a továbbképzésben nagy feladattal találkozik. E feladat jó megoldásával biztosíthatjuk a természettudományos ismeretek szükséges színvonalának elsajátítását a ma testnevelőinek. Tisztán látjuk tanszékünknek ezt a feladatát.

Másik probléma az integrált oktatás kérdése. Éppen óraszám gondjaink miatt is kísérletet tettünk az anatómia és az élettan oktatás bizonyos integrálására. Tapasztalataink nem voltak egyértelműen kedvezőek. Véleményünk szerint a témaorientációs integrált oktatásnak elsősorban a továbbképzési formákban van létjogosultsága, míg az alapképzésben az optimálisan koordinált tantárgyorientációs oktatás hívei vagyunk. Az integrációt nagy tantárgyi keretig - például biológia - tartjuk helyesnek. A további integrálást magának a hallgatónak kell elvégeznie.

E kérdés sem lezárt. Számunkra kedvező, hogy gazdag hazai orvosegyetemi tapasztalatokon alapuló munkák - Antoni 1974, 1975, Tigyí 1974, Vörös 1974 - segítik tájékozódásunkat. A Harvard egyetemi tapasztalatok és az általunk is oktatott tárgyakkal kapcsolatos felismerések is, a további integrálás terén, óvatosságra intenek. /Goldhaber, 1973/ Veress Sándor /1975/ felveti a kérdést az orvosegyetemi oktatás korszerű ismeretanyaga kapcsán; vajon a mostoha körülmények közé kerülő falusi körzeti orvosnak szüksége van-e a legmodernebb tudományos ismeretekre? Nem fognak-e ugyanis elfásulni, lemaradni 10-15 év alatt? Hasonlóan jelentkezik a kérdés a testnevelő tanári, edzői pályán is. Érdemes-e a legújabb ismereteket, az ideális helyzetre épített felkészítési elképzeléseket oktatni azoknak, akiknek megfelelő feltételek nélkül kell majd munkájukat elvégezni? Nem lenne-e helyesebb a mostoha körülményekhez adaptált metodikai oktatást részesíteni előnyben az elméleti, többek között a természettudományi képzés helyett?

Mélységes meggyőződés, hogy könnyebb mostoha körülmények között dolgozni, mint optimális feltételek mellett. Utóbbi esetben ugyanis csak a mi felkészültségünk, munkánk limitálja a teljesítményt. A mostoha körülmények eleve szerény követelményt támasztanak. Ideális feltételek esetén nincs mentő körülmény. Világklasszissokkal foglalkozni nagyobb kockázat, mint tehetségtelemekkel. Ideális körülményekre, világklasszisok felkészítésére kell oktassunk, magas elméleti és gyakorlati követelményt támasztva hallgatóink elé; ebben benne van a mostoha körülmények közti helytállás, a gyengébb képességűekkel való foglalkozás lehetősége is. Benne van az az alap, amire a továbbképzés építhet a bizonyosan javuló feltételekkel párhuzamosan. Csak ez az igényesség védheti meg mind a főiskola oktatóit, mind a terület gyakorlati szakembereit a közömbösségtől, fásultságtól.

Jelen előadás tárgya is mutat az orvosképzéssel bizonyos párhuzamot. A párhuzamot indokolja - ezért is használtam az ismereteim adta indokoltságon túl eddig is - a két szakma egészségcentrikus jellege - biológiai és mentális értelemben egyaránt gyakorlati volta; a sok-sok szerteágazó, látszólag független rész mind összefügg egyrészt a gyógyítással, másrészt a teljesít-

ményfokozással. Napjainkban pedig további közeledést jelent az orvosi szakma egyoldalú biológiai jellegének megszűnése, a társadalmi kérdések fokozott fontossága, az egészségnevelő, az orvospedagógus, a társadalom-orvostan művelőjének megjelenése, a sportban pedig a természettudományos ismeretek térhódítása.

Polinszky Károly 1974-ben mondta a Veszprémi Vegyipari Egyetem 25 éves jubileumi ünnepségén a holnap egyeteméről:

"A megújulás szükségessége tartalmi, szervezeti változásokat és legfőként százados szemlélettel való szakítást igényel. ... A következő évtizedek nem mai, holnap reformálgatásokat várnak tőlünk, hanem a szakítást egy több évszázados oktatási renddel, mindazzal, ami betöltötte hivatását az ember kulturális felemelkedésében, de ma már sem tartalmában, sem formájában nem felel meg az igényeknek.

Az egyetem századokon át diplomát adott, s a diploma századokon át elsősorban nem a szakmai tudás dokumentuma volt, hanem egy sajátos igazolvány, amely belépőt jelentett a társadalom legfelső soraiba, a vezető rétegbe. A társadalmi tudatban ez mélyen beépült, s gyökeret eresztve, kiirthatatlannak látszó burjánzásba kezdett. A diploma nimbusza háttérbe szorította azt a várt tudástartalmat, amelynek primátusa aligha vitatható ma, s kizárólagosságát a holnap fogalmazza és követeli.

... A diploma a jövőben még kevésbé jelenthet társadalmi rangot, nem jogosíthat fel különleges jogok gyakorlására. Szervesen be kell illeszkednie a képzésnek, s magának a diplomával igazolt szaktudásnak a társadalmi munkamegosztás megfelelő helyére.

A diploma értékét ma még a kiadó intézmény határozza meg, valamint az a rang, amelyet az intézmény kivivott magának multja, hagyományai alapján a közéletben, a társadalmi tudatban. Pedig a diploma igazi rangját, értékét a tényleges tudás adhatja meg."

Bevallom, nem tudom, hogy ezen idézetek nélkül lett volna-e bátorságom befejezésül e gondolatok felvillantására. Még nem is örültünk eleget intézményünk új rangjának és már arról kell beszélni, hogy napjainkban nem az intézmény rangja, hanem egyes-egyedül a kibocsátott hallgatók tudása fémjelzi a képzést. Hiszen éppen ezért, eddigi hallgatóink társadalmi helytállásáért, ötven év bizonyításáért válhattunk egyetemmé. Az orvosi szakma sem mentes - közismert ez - a diploma rangjának helyenként túlzott tiszteletétől. Tanszékünkön is meg kellett és meg kell küzdeni - és ezt a csatát, ha őszinték vagyunk magunkkal is meg kell vívjuk - a diploma tekintélyével szemben a tudás, a folyamatosan megújítandó tudás tekintélyéért. Az egyetemi rang nagy elismerés, de kezdet és nem befejezés. Kezdeté annak az utnak, amelyen most már a testnevelésben és a sportban egyértelműen a tudás tekintélyéért küzdhetünk.

Ebben szeretné - a rohamosan fejlődő természettudományos ismeretekkel lépést tartva - minél jobban szolgálni tanszékünk társadalmunkat, a magyar sportot.

BIBLIOGRÁFIA

1. Agajevec, V. U. - Molodkin, V. N.: A testnevelési főiskolák új tanterve tervezetének előkészítése - állami ügy. /Teoria i Praktika Fiziceszskoj Kulturü, 50, 8-10. 1974./
2. Antoni F.: A szocialista orvosképzés tegnapja és holnapja a Semmelweis Orvostudományi Egyetemen. /Orvosi Hetilap, 115, 723-730. 1974./
3. Antoni F.: Az oktatás korszerűsítése a Semmelweis Orvostudományi Egyetemen. /Felsőoktatási Szemle, 24, 385-393. 1975./
4. Frenkl R.: Az edzettség élettanának néhány időszerű oktatási és kutatási problémája. /A sport közletről. Sport, Bp. 1974./
5. Goldhaber, S. L.: Medical Educations: Harvard Reverts to Tradition. /Science, 181, 1027-1032. 1973./
6. Polinszky K.: Gondolatok a holnap egyeteméről. /Felsőoktatási Szemle, 23, 321-325. 1974./
7. Tigyi J.: Az orvosképzés új rendszere a Pécsi Orvostudományi Egyetemen. /Orvosi Hetilap, 115, 2595-2604. 1974./
8. Veress S.: Gondolatok az orvosképzés új rendszeréről. /Orvosi Hetilap, 116, 1547-1549. 1975./
9. Vörös L.: A tananyagkorszerűsítés új módszerei. /Felsőoktatási Szemle, 23, 412-416, 1974./
10. Zalka A.: Az MSZMP KB oktatáspolitikai határozata és feladataink a Testnevelési Főiskolán. /Felsőoktatási Szemle, 23, 612-615. 1974./

ФРЕНКЛ, Роберт

Место и роль предметов естетственных наук в системе подготовки Института Физической. Культуры

Автор поставил целью своей работы тройную задачу. Занимается факторами настоящего учебного процесса естетственнонаучных предметов, излагает его проблематику и выражает своё мнение в связи с некоторыми актуальными вопросами высшего образования и в частности процесса подготовки в нашем Институте. С помощью графика наглядно демонстрирует взаимосвязи между предметами естетственных наук, строение их друг на друга и их связи с другими главными учебными предметами. С помощью таблиц, в зеркале конкретных цифр освещает уменьшающую тенденцию количества часов

по предметам естетственных наук и отношение их общему количеству часов. Анализирует количество предметов, имеющих в теперешнем учебном плане, их количество часов и их пропорциональность и также количество естетственнонаучных предметов на отдельных факультетах и курсах. После анализа, подтверждённого конкретными данными, автор продвигает подчёркивание значения обучения естетственнонаучных предметов.

FRENKL, Róbert

Stellung und Rolle der naturwissenschaftlichen Lehrfächer im Ausbildungssystem der Hochschule für Körperkultur

Der Verfasser setzt als Ziel seines Referates eine dreifache Aufgabe. Er beschäftigt sich mit den Tatsachen des gegenwärtigen naturwissenschaftlichen Unterrichtes der Hochschule, stellt seine Problematik dar und nimmt Stellung zu einigen Fragen, die zu der Tagesordnung des Hochschulwesens gehören und die die Ganzheit der Ausbildung an der Hochschule betreffen. Mit der Hilfe von Abbildungen macht er die Beziehungen der naturwissenschaftlichen Lehrfächer anschaulicher, wie sie aufeinander aufbauen und wichtige Beziehungen zu den anderen Lehrfächern haben. Mit Hilfe von Tabellen, durch Zahlen macht er die abnehmende Tendenz der Stundenzahl der naturwissenschaftlichen Lehrfächer und ihr Verhältnis zu der Gesamtstundenzahl verständlich. Auch mit Hilfe einer Tabelle analysiert er die Zahl der Lehrfächer in dem gegenwärtigen Lehrplan, ihre Stundenzahl und ihre Proportion, weiterhin die Stundenzahl der naturwissenschaftlichen Lehrfächer an den einzelnen Fakultäten und Kursen. Nach der mit konkreten Angaben unterstützten Analyse betreibt er die Betonung des Unterrichtes der naturwissenschaftlichen Lehrfächer.

FRENKL, Róbert

La place et le rôle des sciences naturelles en tant que matières d'enseignement dans le système de formation de l'ENSEPS hongroise

L'auteur se fixe dans son travail trois tâches différentes: Il expose d'abord les faits de la formation en sciences naturelles en cours à l'ENSEPS, les problèmes de celle-ci et prend position en certains problèmes à l'ordre du jour dans l'enseignement supérieur et concernant l'ensemble de la formation supérieure. A l'aide de figures il fait mieux comprendre les rapports existant entre les différentes matières de sciences naturelles, la façon dont celles-ci se basent l'une sur l'autre et aussi leurs rapports avec les autres matières de l'enseignement. A l'aide de tableaux et de chiffres il présente la tendance descendente du nombre des cours consacrés aux sciences naturelles et leur nombre par rapport au nombre total des cours. Il analyse également à l'aide de tableaux le nombre des matières figurant actuellement dans le programme d'étude, leur horaire et leurs proportions, ensuite le nombre des cours de sciences naturelles aux différentes facultés et dans les différentes sections. Après cette analyse soutenue par des données concrètes il déclare qu'il est d'une nécessité urgente de donner plus d'aplomb à l'enseignement des sciences naturelles.

FELSZÓLALÁSOK

DUBOV, Alekszander

A TESTNEVELÉSI ÉS SPORTSZAKEMBEREK TOVÁBBKÉPZÉSÉRŐL A SZOVJETUNIÓBAN

Tisztelt Elvtársak!
Kedves Hallgatóság!

Engedjék meg, hogy néhány gondolattal kiegészítsem a testnevelési és sportszakemberek képzésének itt tárgyalt kérdéseit. Országunk fejlődése és története során a kommunista párt, a szovjet kormány a marxista-leninista tanításra építve meghatározta és kijelölte a testnevelés és sport helyét a szocialista társadalomban. Az állami határozatokban, dekrétumokban, pártkongresszusi döntésekben, egyre inkább kifejezésre jut az, hogy a testnevelés és sport az ember, a kommunista ember nevelésének igen fontos eszköze. Hatalmas feladat a testnevelés és sport beépítése a lakosság életmódjába; igen részletes, s nagy munkát jelent ez számunkra. A szovjet testnevelési és sportmozgalom előtt álló feladatok megoldása elsősorban a szakmailag jól felkészített szakemberekre hárul, akik tisztán látják hivatásuk értékeit, magas szinten valósítják meg munkájukban az elmélet és gyakorlat korszerű követelményeit. A szakembereknek, akik ezeket a feladatokat megoldják, munkájuk teljesítése közben nem szabad elfeledkezniük saját tudásuk, ismereteik fejlesztéséről, valamint a vezetés stílusának és módszereinek állandó tökéletesítéséről. Továbbképzési rendszerünk - mindezt figyelembe véve - próbálja megoldani feladatát.

Most röviden ismertetném, hogy nálunk a szakmai továbbképzés milyen formában történik. A Szovjetunióban jelenleg 273 ezer testnevelési és sport szakember dolgozik. Ebből is látható, hogy igen nehéz dolog megoldani az állandó továbbképzést. 1970-ben kidolgoztuk új továbbképzési rendszerünket, amely többek között az edzőkre is kiterjed. Ezzel biztosítani akarjuk a magas színvonalu edzőképzést az élsport számára. Ennek érdekében felsőfoku edző-továbbképző intézetet létesítettünk. Ide csak olyanok jelentkezhetnek, akik a testnevelés és sport területén 5 éves gyakorlattal, valamint felsőfoku képesítéssel rendelkeznek. Ez csak az egy forma.

1974-ben olyan határozatot hoztunk, hogy a testnevelési főiskola elvégzése után a fiatal szakembereknek kötelező jellegű, kiküldetészerű gyakorlati munkát kell végezniük. Előre meghatározott program szerint sportiskolában, vagy általános iskolában, különböző oktatási intézményeknél, esetleg egyéb területi sport-szerveknél kell gyakorlatot folytatniuk. Mindnyájunk számára világos, hogy a fiatal szakembernek, aki elkezd munkáját, talán az első időszak a legnehezebb. Az egyéves gyakorlattal megkönnyítjük számára, hogy minél hamarabb beletanuljon a szakmába. Előre meghatározott program szerint kijelölt tanárral és szakemberrel tud dolgozni. 1974-ben alakult ki ez a képzési forma és máris igen jó jelzéseket kaptunk arra vonatkozóan, hogy a fiatal szakemberek munkáját mennyire segíti.

CONKOV, Vaszil

A TESTNEVELÉSI ÉS SPORTSZAKEMBEREK TOVÁBBKÉPZÉSI RENDSZERE
A BOLGÁR NÉPKÖZTÁRSASÁGBAN

Tisztelt Elnök Elvtárs!
Tisztelt Kollégák és Hallgatóság!

Engedjék meg, hogy néhány szóval én is hozzájáruljak a konferencia munkájához, az idő rövideje miatt csak röviden.

A testnevelési és sportszakemberek továbbképzése a szocialista országok képzési jellegének és sajátosságainak megfelelően folyik. Továbbképzési rendszerünk célja az, hogy felsőfoku képzettséggel rendelkező szakembereink a tudományos technikai haladással lépést tartva, a szocialista társadalomban aktívan közreműködve lássák el feladataikat. Ebből két alapvető következtetés fakad. Az egyik, hogy a diploma megszerzése utáni továbbképzés joga és kötelessége is minden szakembernek, a másik, hogy a sporttal és testneveléssel foglalkozó szervezetek, egyesületek és egyéb intézmények kötelesek biztosítani számukra ezt a továbbképzést.

Továbbképzésünk a következő formákban folyik:

1. Az ugynevezett felfrissítés, azaz az ismeretek felújítása 15-45 napos időtartammal. Az ebben résztvevők teljes vagy részleges felmentést kapnak munkahelyi elfoglaltságuk alól. Feladatunk itt az, hogy konkrét problémák tanulmányozásával szűkebb szakmai felkészítést adjunk. Ez a továbbképzési forma minden szakember számára kötelező és bizonyos időszakonként megismétlődik /5-8 év/.

2. A másik forma az úgynevezett továbbképzés, vagyis az ismeretek tökéletesítése két vagy négy hónapos oktatási idővel, szintén minden egyéb tevékenység alóli teljes vagy részleges felmentéssel. Itt törekszünk biztosítani az átfogó alap- és szakképzésen keresztül azt, hogy szakembereink kiegészítő ismereteket kapjanak a testnevelési és sportmunka viteléről. Ebben a képzési formában azok az elméleti és gyakorlati szakemberek vesznek részt, akik legalább kétéves gyakorlattal rendelkeznek. Minden tantárgy, illetve előadássorozat gyakorlati jeggyel zárul. A tanfolyam végén vizsgát tesznek a hallgatók.

3. A harmadik forma a szakképzés, amely egy- vagy két-éves időtartammal folyik, nappali vagy esti tagozaton. Célunk: magas foku szakképzést biztosítani, a testnevelési főiskolán elsajátított ismereteket tovább bővíteni az adott tudomány irányában, ami elengedhetetlenül szükséges a tudományos kutatómunka és tudományos kutatói utánpótlás nevelése szempontjából. Erre a tanfolyamra speciálisan választjuk ki a tudományos érdeklődésű szakembereket.

A felsorolt három képzési forma keretében speciálisan kidolgozott tanterv és óraterv szerint folyik az oktatás. A továbbképzést megfelelő irányítási és szervezési rendszer oldja meg. Központi vezető szerve a Központi Felsőoktatási Tudományos Bizottság.

A Georgi Dimitrov Testnevelési Főiskola minden felsőfoku végzettséggel rendelkező szakember számára biztosítja a továbbképzést az egész országban. Felelős vezetője a főiskola rektorhelyettese. Csatlakoznak hozzá a tanszékek, valamint az egyes fakultások tanácsai, amelyeknek egyik funkciója a továbbképzésben való részvétel. Megalapítottuk továbbá a Szakmai Továbbképzési Tanácsot. A továbbképzés szervezése a Tudományos Bizottság által kidolgozott koncepciók szerint történik, éves és távlati tervezéssel. E szerveket a főiskola és a felügyeleti sporthatóság együttesen hagyja jóvá. Minden évben egyre nagyobb létszámmal rendezük meg a tanfolyamokat. Jelentősen nőtt, főleg a harmadik képzési formában, a szaktovábbképzések száma /1971-ben 317-en, 1974-ben pedig 651-en vettek benne részt/. A kerületi sportszervektől is egyre nő a jelentkezők száma.

Befejezésként hangsúlyozni szeretném, hogy a már felsőbb végzettséggel rendelkező szakemberek továbbképzése igen fontos és időszerű feladat. Döntő fontosságú szerepet tölt be a bolgár sport és testnevelésszínvonalának emelésében.

TOVÁBBKÉPZÉS A PRÁGAI KÁROLY EGYETEM TESTNEVELÉSI KARÁN

Továbbképzést első ízben az 1965-66-os tanévben rendeztek a Testnevelési Karon, akkor még kísérleti jelleggel, az orosz nyelvszakosok továbbképzésével egyidőben. Kezdetben a képzés ideje két év volt mindkét szakon. Ez a gyakorlat azonban nem vált be. Ezért a későbbiekben bevezettük a tantárgyblokkok oktatásának rendszerét egyéves időtartammal. Megváltozott a képzés alapkoncepciója is: a testnevelés és sport elméleti és gyakorlati tantárgyai ismeretanyagának elmélyítése mellett fokozott hangsúlyt kapott az alaposabb képzés egy választott szakterületen. Figyelembe véve az első évfolyam résztvevőinek számát /26/, a szakosodási területeket előre meghatározták. Mivel azonban a hallgatók többsége nem mutatott elegendő érdeklődést a szakosodás iránt, értelmetlen lett volna ilyen irányban továbbhaladnunk. Eleinte kevés tantárgyból tartottunk konzultációkat /mindössze 8/, ezek kiválasztása és tartalma pedig elsősorban azt célozta, hogy a hallgatókat azokkal az új ismeretekkel ismertessük meg, amelyeket az iskolai gyakorlatban alkalmazhatnak. A pedagógia és a pszichológia már a kezdet kezdetén szerepelt a tantervben. Szervezési szempontból legjobbnak bizonyultak a hét első két napján tartott konzultációk; ezt a rendszert máig is megőriztük. Bevált a tiznapos konferenciák formája /öt nap a testnevelésre/. Ezt a hallgatók is megkedvelték, de - ha elfogadható indokkal is - tulságosan gyakoriak voltak a hiányzások, s emiatt a konferenciákon fokozott figyelmet kellett fordítanunk a rendszeres konzultációkra.

Valamennyi tanfolyamot vizsgáltuk, mind az általános koncepció, mind a bennük foglalt tudományágak szempontjából. A továbbképző tanfolyamokon főként egyetemi tanárok és docensek adnak elő. Az egyes tanfolyamok végén megbeszéléseket és vitákat tartunk a tanterv tartalmáról. Ez nemcsak a továbbképzés, de általában a képzés szempontjából is hasznos. Pedagógiából és pszichológiából a vizsga írásbeli, a záróvizsgák formáját pedig állandóan tökéletesítjük. Jelenleg a tanterv összesen 17 tantárgyat ölel fel, az alábbi óraszámokkal: filozófia /12/, pszichológia /12/, pedagógia /12/, az oktatás elmélete /12/, sportelmélet /10/, testneveléselmélet /8/, a speciális testnevelés elmélete és didaktikája /10/, antropomotorika /12/, antropometria és kineszteziológia /6/, atlétika /10/, úszás /6/, a szabad természetben üzhető sportágak /8/, a testnevelés és sport története /6/, sportági szaktárgy /8/. Az év folyamán hatszor tartunk kétnapos konzultációt, befejezésül pedig a konferenciákat.

Koncepciójában és tartalmában ez a képzés a pártdokumentumok irányelveit követi, célja a hallgatók ideológia színvonalának emelése az oktatásban, a képzésben és a nevelésben. További

feladat az, hogy a hallgatókat új szakmai ismeretekkel ruházzuk fel, mind az elmélet, mind a módszertan terén. A továbbképzés elsődleges célja a hallgatók tanári munkájának javítása, valamint információk nyújtása a sport és a testnevelés szakmai fejlődésének tendenciáiról, az elméleti munkáról, a kutatásokról. Ez elősegíti a hallgatók személyes fejlődését úgy is mint szakemberét, és úgy is mint szocialista pedagógusét.

A továbbképzés értékét a tantárgyak kiválasztása és tematikája adja. A gyakorlat azt mutatja, hogy az említett három feladat elegendő kritérium a kiválasztáshoz, azzal a feltétellel, hogy az egyes tanszékek egy-egy munkatársa rendszeresen és állandóan foglalkozik a továbbképzés kérdéseivel és ellenőrzi az egyes időszakokban oktatott tantárgyak közötti különbségeket. A hallgatók legalább öt éven át látogatják a tanfolyamokat. Biztosak vagyunk benne, hogy a továbbképző tanfolyamok anyaga további tantárgyakkal fog bővílni a karon folyó oktatás előkészületben lévő korszerűsítése során.

A továbbképző tanfolyamok egyaránt hasznosak mind maga a Testnevelési Kar, mind pedig az egyes tanárok számára.

Kapcsolatunkat a kar végzős hallgatóival e téren még nem sikerült megfelelő mértékben kihasználni. A jövőben azonban szorosabb együttműködésre törekszünk, mind a tapasztalatgyűjtés, mind a pedagógus személyiségének kutatása terén.

A Testnevelési Kar nemcsak tanárokat képez a középfokú oktatás számára, hanem egyben a tudományos munka és a szakemberképzés központja is, az egész sportmozgalom szükségleteinek megfelelően /pl. hároméves edzőképzés az első osztályú szakemberek felkészítésére/. Ebből következik a továbbképző tanfolyamok újabb formáinak születése, úgymint:

- Továbbképző tanfolyamok a Kar Hadtudományi Tanszékén belül a Csehszlovák Néphadsereg testnevelői számára, kétéves képzési idővel. A tanári szaktól eltérően itt nem annyira a módszertani gyakorlaton, hanem az elméleti tantárgyakon van a hangsúly.

- Továbbképző tanfolyamok a Csehszlovák Testnevelési Szövetség dolgozói és a kar azon végzett hallgatói számára, akik a testnevelési és sportmozgalom központi szerveiben tevékenykednek. /Számukra nem kötelező a részvétel a tanári továbbképzésben./ A tanfolyamok itt is kétévesek, s elsősorban a szervezés és irányítás elméleti kérdéseit ölelik fel.

Most készítünk elő két újabb továbbképzési formát. Az egyiket a felsőfokú oktatási intézmények testnevelési tanszékein dolgozó tanárok számára, a másikat pedig a Testnevelési Kar mellett működő edzőképző szakon végzett edzők számára.

SZIGETI Lajos

Tisztelt Elnök Ur!
Tisztelt Ülésszak!
Kedves Kollégák!

A pedagógusképző intézmények testnevelési szakbizottsága, valamint az óvónőképzők, a tanítóképzők és a tanárképző főiskolák testnevelési tanszékei és szakcsoportjai nevében köszöntöm a jubileumi konferenciát, s annak minden résztvevőjét.

A Testnevelési Főiskola fél évszázados fennállása során kiemelkedő eredményeket ért el a tanár- és az edzőképzés, valamint a tudományos kutatómunka területén.

Az egyetemi rang az eddigi jó munka eredménye, de egyben fokozottabb elvárást és követelményeket is jelent. E vonatkozásban most csupán egy területről kívánok szólni.

A Testnevelési Főiskolán folyó kutatómunka eredményei nemcsak itthon, hanem nemzetközileg is elismerést érdemelnek. A mai előadásokban felvázolt távlatok, társadalmunk fokozott elvárásainak való megfelelni akarást tükrözték. A TF kutatómunkájának eredményeit a pedagógusképző intézményekben eddig is messzemenően hasznosítottuk s ez a jövőben még inkább így lesz. Elsősorban ezért hallgattam nagy örömmel az elhangzott előadásokat. Nádori elvtárs arról szólt, hogy a Testnevelési Főiskola a kölcsönös érdekek alapján erősíteni kívánja a hazai és a nemzetközi kooperációt. A magunk részéről rögtön fel is ajánlom az együttműködést. Schiller elvtárs azt hangsúlyozta, hogy a főiskola egyrészt hazai fókusza a testnevelési és sporttudományos vizsgálatoknak, másrészt a testnevelési és sportmozgalom tudományos lelkiismerete.

Ezekhez a gondolatokhoz szeretnék kapcsolódni, amikor kifejezésre juttatom, hogy ezután még inkább részt kívánunk vállalni, a Testnevelési Főiskola irányításával és vezetésével a feladatok megoldásában. Két témakörben szeretnék kapcsolódni a TF-en folyó kutatómunkához: ez egyik az általános iskolai tanterv-kutatás, a másik a korszerű testnevelő tanárképzés a pedagógusképző intézményekben /elsősorban a tanárképző főiskolákon/.

Meggyőződésem, hogy a képző intézményeknek közösen kell részt vállalniuk az alap- és középfokú iskolák tanterveivel kapcsolatos kutatómunkában, a tanterv-alkotásban, a korszerű oktató-és nevelő módszerek továbbfejlesztésében. E területen kutatómunkánkat a következőkben határoztuk meg: "Az általános iskolai testnevelési tanterv koncepciója, strukturája, tartalma. A korszerű tartalmi anyag kiválasztása a heti 3 órás testnevelés bevezetéséből következő képzési és nevelési igényeknek megfelelően". A ku-

tás célja: Az 1978-as tantervi anyag és követelményrendszer értelmezése, értékelése, s ezzel párhuzamosan a gyakorlatban kipróbált, a teljesítmény motivációra jobban ható konkrét meghatározásu és szintű követelményrendszer kidolgozása. A kutatómunka adatkait kíván szolgáltatni ahhoz, hogy a század végén megjelenő új tanterv tudományosan megalapozott, a gyakorlatban igazolt követelményrendszerre épülhessen.

Másik tématerünkben a következő célmeghatározás szerepel: "A korszerű testnevelő tanárképzés a tanárképző főiskolákon". E kutatómunkában ilyen fő területeket vizsgálunk:

- a heti 3 testnevelési óra bevezetésének és az iskolai sport intenzívebb fejlesztésének konzekvenciái a tanárképzés vonatkozásában; az általános iskolai testnevelés és sport, valamint a testnevelő tanárképzés összefüggései és egységének kialakítása.

A kutatás célja: az évtized végén, illetve az 1990-es években esedékes oktatási reform tudományosan megalapozott előkészítése az általános iskolai /vagy az ennek megfelelő oktatási intézmény/ testnevelő szaktanárképzés vonatkozásában. A tanárképző főiskolákon folyó szakemberképzés /testnevelő tanárképzés/ tartalmának és rendszerének továbbfejlesztése.

Eddigi munkánk során - a szakfelügyelők és iskolavezetők által elkészített háttér tanulmányok révén - arra a kérdésre igyekeztünk választ adni, hogy:

- mennyiben felelnek meg a tanárképző intézményekből kikerülő testnevelő tanárok az iskolai és a társadalmi elvárásoknak?

- megfelelnek-e a testnevelést oktató tanítóink, tanáraink a "fogyasztók" - az általános iskolák - igényeinek?

Kutatómunkánkban ezen a területen is szeretnénk találkozni.

A Testnevelési Főiskolán folyó kutatómunka példa a mi számunkra. Bizom abban, hogy együttműködésünk az eddigieknél is sikeresebb és gyümölcsözőbb lesz.

Befejezésül még egy nagyon fontos közös problémáról, a tudományszervezési feladatokról szeretnék szólni.

A testnevelés és a sport területén folyó tudományos munka szervezésével, irányításával és koordinációjával semmiképp sem lehetünk elégedettek. Annak érdekében, hogy a többi tudományterülethez felzárkózhassunk, széleskörű összefogásra, világos és egyértelmű vezetésre van szükség. A különböző intézmények és szervek - a TSTT, a MTA Szomatikus Bizottsága, az OPI, a TF, a TFKI, a tanárképző és tanítóképző főiskolák testnevelési tanszékei -, megfelelő bázisok lehetnek a testnevelés- és sporttudományos kutatómunkában. Itt a jubileumi ülésszakon, mindannyiunk nevében és - remélem - egyetértésével azt szeretném megfogalmazni, hogy a tudományszervezési feladatok ellátására elsődlegesen az egyetemi rangú Testnevelési Főiskola hivatott.

A megnövekedett feladatok eredményes megoldásához kívánok az egyetemi rangra emelt főiskolának, Rektor elvtársnak, minden oktatónak, dolgozónak, valamint hallgatónak jó egészséget és további sikereket.

NÉHÁNY MEGJEGYZÉS A SPORTSZOCIOLÓGIAI KUTATÁSOK
METODOLÓGIÁJÁRÓL

Hölgyeim és Uraim!
Tisztelt Elvtársak!

Mivel sajnos csak 10 perc áll rendelkezésemre, igyekezni fogok a cimben jelzett megjegyzéseket a lehető legrövidebbre fogni.

1. A sportszociológusok, de általában a szociológusok körében is elterjedt nézet, hogy csak azok az adatok tudományos értékűek, amelyeket ugynevezett empirikus kutatások támasztanak alá.

Ezen azonban igen gyakran pusztán azt értik, hogy egy bizonyos hipotézist, kérdőíves technikával, kisebb vagy nagyobb populációnál, általában elfogadott statisztikai eljárások segítségével igazolnak. Az ezekből levont következtetéseket tekintik egyes-egyedül tudományosan megalapozottnak, a sport társadalmi jelenségei egyetlen tiszta megismerésének.

Azt is remélem, hogy ilyen anyagok segítségével idővel lehetővé válik egy általános, szintetikus kép megalkotása a sportjelenségekről, sőt a sport társadalmi folyamatairól is.

Természetesen nem áll szándékomban a kérdőíves technika és a vele járó statisztikai eljárások fontosságát tagadni, hiszen ezek a szociológiai kutatásokban igen fontosak és az ilyen módszerrel nyert adatok vitathatatlan értéket képviselnek. Azt azonban le kell szögezni, hogy e módszer kizárólagos alkalmazása sajnos igen korlátozott és egyoldalú. Azt sem állithatjuk, hogy segítségével tudományosan megalapozott választ adhatnánk a sport alapkérdéseire, még kevésbé, hogy a sport általános szintetikus képéhez juttathatnának.

2. Nem helyes e módszer hiveinek az a másik állítása sem, amely szerint a szociológia egyetlen valós problémája a mérések pontossága. Jóllehet el kell ismerni, hogy a pontos mérések igen fontosak és értékesek a további munka számára. Tudjuk azonban, hogy vannak olyan anyagok, amelyekhez nagy mennyiségű, rendkívül pontos munkára van szükség és ennek ellenére nem adnak említésre méltó eredményt; éppen azért, mert ezen szociológiai adatok gyűjtésénél és statisztikai feldolgozásánál helytelen volt a célkitűzés és helytelenül, nem megfelelő tudományossággal választották ki az igazolandó hipotéziseket.

3. Kitűnik tehát, hogy a szociológiában legfontosabb a metodológiai probléma, a problémák megfelelő megválasztása és a helyes kutatási irány kiválasztása, azaz a valódi kapcsolat az

elmélet és a módszerek között. Éppen ezen alapul az ugynevezett empirikus szociológia minden alapvető gyengesége.

Már Robert Merton rámutatott arra, hogy világos különbség van a között, hogy felismerjük a hipotézis igazolásának módját és a között, hogy hogyan dolgoz fel az elmélet megfelelő módon, helyesen valamilyen hipotézist.

Itt tehát az elmélet és empirikus kutatások kapcsolatáról van szó, amelyet az ugynevezett empirikus szociológia sajnos teljesen figyelmen kívül hagyott.

Felelősségük tudatában lévő kutatók tehát nem korlátozódhatnak az alkalmazott kutatási technikák pontosságára, hanem már abban a pillanatban tovább kell lépniük, amikor a témát, a célkitűzéseket és a kutatási hipotézist kitűzik. Minden kutatási folyamat kezdetén elméleti munkára van szükség, amely szükség-szerűen bizonyos általánosításokra kényszerül, amelyek az empiria területén kívül esnek. Nem lehetséges és nem logikus tehát, hogy az empirikus kutatásokat az elmélettől elhatároljuk.

4. Az empirikus szociológia azt sem értette meg, hogy a társadalmi jelenségeknek történeti létük van. Azok a kutatások tehát, amelyek csak a pillanatnyilag létezőre irányulnak, csak felületes folyamatokat képesek leírni, de azt, ami mélyebben rejlik a társadalmi életben, már képtelenek feltárni. Ezt már sok becsületes, felelőssége tudatában lévő kutató felismerte. Ezek a kutatók azt is megértették, hogy nem elegendő bizonyos tényeket megfigyelni és leírni, majd ezeket statisztikailag feldolgozni. Éppen ellenkezőleg: a kutató túllép azon, ami feljegyezhető és azon, amit emberek neki mondanak. Hiszen ezek az emberek nem ismerik tudatosan azokat a társadalmi strukturákat, amelyek saját életüket befolyásolják.

Éppen ezt látták be a funkcionalista és a strukturalista iskolák kutatói és - ha bár ezen iskolák javaslatai nem kielégítőek, mégis - feltárták az empirikus szociológia néhány alapvető hibáját.

Nem helyes tehát csak azokat az eljárásokat empirikusnak nevezni, amelyeket az empirikus szociológia felhasznál. El kell ismernünk, hogy nagyon sok olyan társadalmi jelenség és társadalmi folyamat van, amelyeket sem kérdőíves technikával, sem statisztikai módszerekkel nem lehet megragadni, mivel nemcsak mennyiségi, hanem minőségi természetűek is. Ezen jelenségek vizsgálata nélkül viszont lehetetlen a sport társadalmi alapjainak reális feltárása.

5. Ugy véljük, hogy az eddig felsorolt valamennyi módszer közül a történeti módszer az, amely elengedhetetlen minden szociológiai kutatás, így a sport terén végzett szociológiai kutatás számára is.

Ez a módszer az empirikus kutatások számára a leggyümölcsözőbb, mind az elmélettel való szoros kapcsolata, mind a sokoldalú alkalmazási lehetőségei miatt.

Feltéve, hogy történeti módszeren nem a tények időrendi felsorakoztatását értjük - akár jelentőségteljesek, akár véletlenek - hanem azon történelmi adatok olyan felsorakoztatását,

amelyek végkövetkeztetések okozatilag megalapozott láncolatának segítségével mind a múlttal, mind a jövővel kapcsolatban vannak. Ez a módszer kimondja azt, hogy minden egyes jelenség tulajdonképpen csupán akkor kutatható, ha lehetőségünk van arra, hogy azokat egy bizonyos adott történelmi időszakokkal kapcsoljuk össze és azokat ezen időszak sajátjaiból vezessük le. Jellemző erre a módszerre, hogy nem normatív elképzelésekből, vagy egyoldalú modellekből indul ki, hanem mindig annak a valóságnak az elemzéséből, amelynek okozati vonatkozásai vannak. Kimondja azt is, hogy nem elégséges azokra a kutatásokra szoritkozunk, amelyek a társadalmi tudattal vannak kapcsolatban, hanem a társadalmi jelenségek lényegébe kell behatolnunk, amely tudati jelenségek és motivációk mögött rejlik. Tömegjellege van és ezért lehetővé válik a törvényszerűségek megfogalmazása. Arra való tekintettel, hogy a szó legigazabb értelmében vett empirikus, valamint elemző módszerről van szó, lehetővé válik, hogy a kutatásokból elméleti végkövetkeztetéseket vonjunk le és olyan előrejelzéseket konstruáljunk, amelyeknek a társadalom szempontjából különösen nagy jelentőségük van.

ÜLÉSELNÖKI ZÁRÓSZÓ

ANTAL József

Tisztelt Konferencia!

Amennyiben több hozzászólás nincs, engedjék meg, hogy a zárószó jogán abbeli reményemet fejezzem ki, hogy talán sikerült világos és áttekinthető képet nyújtanunk kedves külföldi vendégeinknek is a főiskolánkon folyó tanszéki és intézeti kutatómunkáról, társadalomtudományos és természettudományos vonatkozásban egyaránt. Ez a helyzetfelmérés, a fejlődés bemutatása, jelenlegi helyzetünk és elkövetkezendő törekvéseink, perspektíváink főlvázolása, egyben felvillantotta azt a szenvedélyes vitát is, amely jelenleg hazánkban - ahogy legutóbb Szigeti kollégánk is utalt rá - a magyar közoktatás - és benne természetesen a felsőfokú intézmények - reformjával kapcsolatban folyik. Ez a reform - ahogy ugyancsak Szigeti kolléga már jelezte - 1990-re aktuális; addig van idő, mód és lehetőség az érvek felsorakoztatására és a kérdések megnyugtató, mindenkit kielégítő eldöntésére. Azt hiszem, ehhez a nagy munkához, amely a Magyar Népköztársaságban folyik, nagyon jó, hasznos segítséget kaptunk már most is a baráti országok korreferátumaiból; sokrétű tapasztalataikat a multban is jól tudtuk hasznosítani. Ugy érzem - és ez egyik tanulsága kell legyen ennek a konferenciának -, hogy a jövőben ezekre a baráti kapcsolatokra, a tapasztalatok kölcsönös cseréjére, azok nemcsak egyszerű elmondására, hanem megvitatására is, még nagyobb szükségünk lesz és ezt szeretnénk a barátainktól a jövőben is kérni. Mi is ígérjük, hogy ezen a területen tapasztalatainkat, problémáinkat szívesen fogjuk tudomásukra hozni.

A másik problémakör a kooperáció kérdése a tudományos munkában; erről már több szó esett hozzászólásokban és magánbeszélgetésekben egyaránt. Kétségek nélkül - Szigeti kolléga utalt rá -, hazai vonatkozásban sem használtuk ki még eléggé a tudományos kutatómunka utóbbi években elég rohamos fejlődése kapcsán azt a potenciális fejlődési lehetőséget, amely hazánkban megvan. Hallottunk itt a tanárképző főiskolák, tanítóképzők, óvónőkészítők munkájának bekapcsolódásáról és ezt nagy örömmel hallottam személy szerint én is. Ugy érzem, Magyarországon még egy sereg olyan intézmény van, amelynek testnevelési tanszéke, az azon folyó vagy legalábbis részben folyó, de egyre inkább meginduló kutatómunka a magyar sporttudományos kutatáshoz jelentős segítséget adhat; bízom benne, hogy ad is. Ugyanakkor a kedves külföldi vendégeink-

kel való megbeszélésből az is kicsendült, hogy őszinte örömmel vennék a kutatás területén a kooperációs törekvések valóra váltását. Ezek az igények elég régóta jelentkeznek. Itt-ott van két-három felsőoktatási intézmény között közös kutatás, amelyet a hazai és nemzetközi területen jelentősen lehetne bővíteni. Az ilyen irányú felvetéseket őszinte örömmel vettem, köszönöm mindannyiunk nevében és magunk részéről ígérhetjük: azon leszünk, hogy a baráti országokkal ezeket a kutatásokat bővítsük. Azzal a reménnyel fejezném be a zárószó jogán mondanivalómat, hogy ez a kooperáció mind hazai, mind nemzetközi vonatkozásban minél előbb és minél intenzívebben megvalósul. Ehhez kívánok mindannyiuknak jó egészséget, munkájukban sok sikert, kinek-kinek személyes és családi életében sok örömet és boldogságot.

TARTALOM

Jubileumi tanácsülés

Ünnepi megnyitó /Koltai Jenő/	oldal 13
Üdvözlések	20

A jubileumi tudományos ülészak első napja

Üléseelnöki megnyitó /Csanádi Árpád/	29
--	----

Előadások

KOLTAI Jenő: <i>A Testnevelési Főiskola jelenlegi tevékenysége és fejlesztési tervei</i>	32
Dr. KUN László: <i>A Testnevelési Főiskola képzési rendszerének fél évszázados fejlődése</i>	39
ZALKA András: <i>A sportági tantárgyak helye, szerepe a Testnevelési Főiskola képzési rendszerében</i>	47
Dr. BÁTHORI Béla: <i>Sportszervező képzés a Testnevelési Főiskolán</i>	54

Felszólalások

Dr. STIEHLER, Günther	59
Dr. LUKAS, Gerhard	60
Dr. RECLA, Josef	64

A jubileumi tudományos ülészak második napja

Üléseelnöki megnyitó /Antal József és Kozmanovics Endre/	69
--	----

Előadások

Dr. NÁDORI László: <i>A Testnevelési Főiskola mint a testnevelési és sporttudományok hazai kutatásának fő bázisa</i>	70
SCHILLER János: <i>A tanszéki tudományos munka és a korszerű szakemberképzés összefüggése</i>	75
Dr. RÓKUSFALVY Pál: <i>A társadalomtudományi tárgyak helye és szerepe a Testnevelési Főiskola képzési rendszerében</i>	80
Dr. FRENKL Róbert: <i>A természettudományi tárgyak helye, szerepe a Testnevelési Főiskola képzési rendszerében</i>	88

Felszólalások

DUBOV, Alekszander	101
CONKOV, Vaszil	102
Dr. KOBRLE, Jirzi	104
Dr. SZIGETI Lajos	106
Dr. WOHL, Andrzej	108

Üléseelnöki zárószó /Antal József/	111
--	-----

СОДЕРЖАНИЕ

Юбилейное заседание совета

страница

Торжественное открытие /Колтаи Енё/	13
Поздравления	20
<u>Первый день юбилейного научного заседания</u>	
Открытие председателя заседания /Чанади Арпад/	29
Доклады	
КОЛТАИ Енё: Настоящая деятельность Института Физической Культуры и его планы развития	32
КУН Ласло: Развитие системы подготовки в Институте Физической Культуры за полвека	39
ЗАЛКА Андраш: Место и роль предметов различных видов спорта в системе подготовки Института Физической Культуры	47
БАТОРИ Бела: Подготовка спорторганизаторов в Институте Физической Культуры	54
Выступления	
ШТИЛЕР, Гюнтер	59
ЛУКАС, Герхард	60
РЕКЛА, Йозеф	64
<u>Второй день юбилейного научного заседания</u>	
Открытие председателя заседания /Антал Йожеф и Козманович Эндре/	69
Доклады	
НАДОРИ Ласло: Институт Физической Культуры, как главный базис для отечественных исследований в области физического воспитания и спорта	70
ШИЛЛЕР Янош: Соотношение между научной деятельностью на кафедрах и современной подготовкой специалистов	75
РОКУШФАЛЬВИ Пал: Место и роль учебных предметов общественных наук в системе подготовки Института Физической Культуры	80
ФРЕНКЛ Роберт: Место и роль предметов естественных наук в системе подготовки Института Физической Культуры	88
Выступления	
ДУБОВ, Александр	101
ЦОНКОВ, Васил	102
КОБРЛЕ, Лирзи	104
СИГЕТИ, Лайош	106
ВОЛ, Андзрей	108
Заключение председателя заседания /Антал Йожеф/	111

INHALT

Jubiläumsratsitzung

Seite

Feierliche Eröffnungsrede /Koltai, Jenő/	13
Begrüßungen	20

Erster Tag der wissenschaftlichen Jubiläumssession

Eröffnungsrede des Sessionsvorsitzenden /Csanádi, Arpád/ . . .	29
--	----

Vorlesungen

KOLTAI, Jenő: <i>Gegenwärtige Tätigkeit und Entwicklungspläne der Hochschule für Körperkultur</i>	32
Dr. KUN, László: <i>Die 50 jährige Entwicklung des Ausbildungssystems der Hochschule für Körperkultur</i>	39
ZALKA, András: <i>Stellung und Rolle der Sportlehrfächer im System der Hochschule für Körperkultur</i> . .	47
Dr. BÁTHORI, Béla: <i>Sportorganisatorenausbildung an der Hochschule für Körperkultur</i>	54

Beiträge

Dr. STIEHLER, Günter	59
Dr. LUKAS, Gerhard	60
Dr. RECLA, Josef	64

Zweiter Tag der wissenschaftlichen Jubiläumssession

Eröffnungsrede des Sessionsvorsitzenden /Antal, József und Kozmanovics, Endre/	69
--	----

Vorlesungen

Dr. NÁDORI, László: <i>Die Hochschule für Körperkultur als Hauptbasis der heimischen Forschung der Körperkultur und Sportwissenschaft</i> .	70
SCHILLER, János: <i>Zusammenhang zwischen der wissenschaftlichen Arbeit an den Lehrstühlen und der modernen Fachausbildung</i>	75
Dr. RÓKUSFALVY, Pál: <i>Stellung und Rolle der gesellschaftswissenschaftlichen Lehrfächer in dem Ausbildungssystem der Hochschule für Körperkultur</i>	80
Dr. FRENKL, Róbert: <i>Stellung und Rolle der naturwissenschaftlichen Lehrfächer im Ausbildungssystem der Hochschule für Körperkultur</i>	88

Beiträge	Seite
DUBOV, Alexander	101
CONKOV, Vaszil	102
Dr. KOBRLE, Jirzi	104
Dr. SZIGETI, Lajos	106
Dr. WOHL, Andrzej	108
Schlusswort des Sessionsvorsitzenden / <i>Antal, József</i> /	111

TABLE DES MATIÈRES

Séance de jubilaire du Conseil

	Page
Ouverture solennelle /Koltai, Jenő/	13
Discours de salutation	20

Premier jour de la session scientifique jubilaire

Discours d'ouverture du président /dr. Csánádi, Arpád/	29
--	----

Conférences

KOLTAI, Jenő: <i>Les activités actuelles de l'Ecole Normale Supérieure d'Education Physique et Sportive et ses projets de développement</i>	32
Dr. KUN, László: <i>Le développement du système de formation a l'Ecole Normale Supérieure d'Education Physique et Sportive au cours des derniers cinquante ans</i>	39
ZALKA, András: <i>La place et le rôle des différents sports en tant que matières d'enseignement dans le système de formation de l'ENSEPS hongroise</i>	47
Dr. BÁTHORI, Béla: <i>La formation des dirigeants du sport a l'ENSEPS hongroise</i>	54

Contributions

Dr. STIEHLER, Günter	59
Dr. LUKAS, Gerhard	60
Dr. RECLA, Josef	64

Deuxieme jour de la session scientifique de jubilé

Ouverture par le président /Antal, József et Kozmanovics, Endre/.	69
---	----

Conférences

Dr. NÁDORI, László: <i>L'ENSEPS en tant que centre principal des recherches en sciences d'éducation physique et sportive en Hongrie</i>	70
SCHILLER, János: <i>Les rapports entre le travail scientifique des chaires et la formation moderne des spécialistes</i>	75
Dr. RÓKUSFALVY, Pál: <i>La place et le rôle des sciences sociales en tant que matières d'enseignement dans le système de formation de l'ENSEPS hongroise</i>	80
Dr. FRENKL, Róbert: <i>La place et le rôle des sciences naturelles en tant que matières d'enseignement dans le système de formation de l'ENSEPS hongroise</i>	88

Discussions	Page
DUBOV, Alexander	101
CONKOV, Vaszil	102
Dr. KOBRLE, Jirzi	104
Dr. SZIGETI, Lajos	106
Dr. WOHL, Andrzej	108
Discours de cloture / <i>Antal, József</i> /	111

**KÉPEK
A
JUBILEUMI ESEMÉNYEKRŐL**

Koltai Jenő rektor ünnepi megnyitója a jubileumi tanácsülésen

Biszku Béla, az MSZMP KB titkára, üdvözli az egyetemi rangúvá vált főiskolát

Dr. Polinszky Károly oktatási miniszter és

*dr. Adám György, az ELTE rektora, üdvözlí az
50 éves Testnevelési Főiskolát*

Alekszander Dubov, a szovjet Állami Testnevelési és Sportbizottság főosztályvezetője, üdvözli a jubiláló Testnevelési Főiskolát

A jubileumi tanácsülés résztvevői megtekintik a TF 50 éves történetét bemutató kiállítást

Páder János, OTSH elnökhelyettes, a jubileumi kiállítás egyik táblója előtt

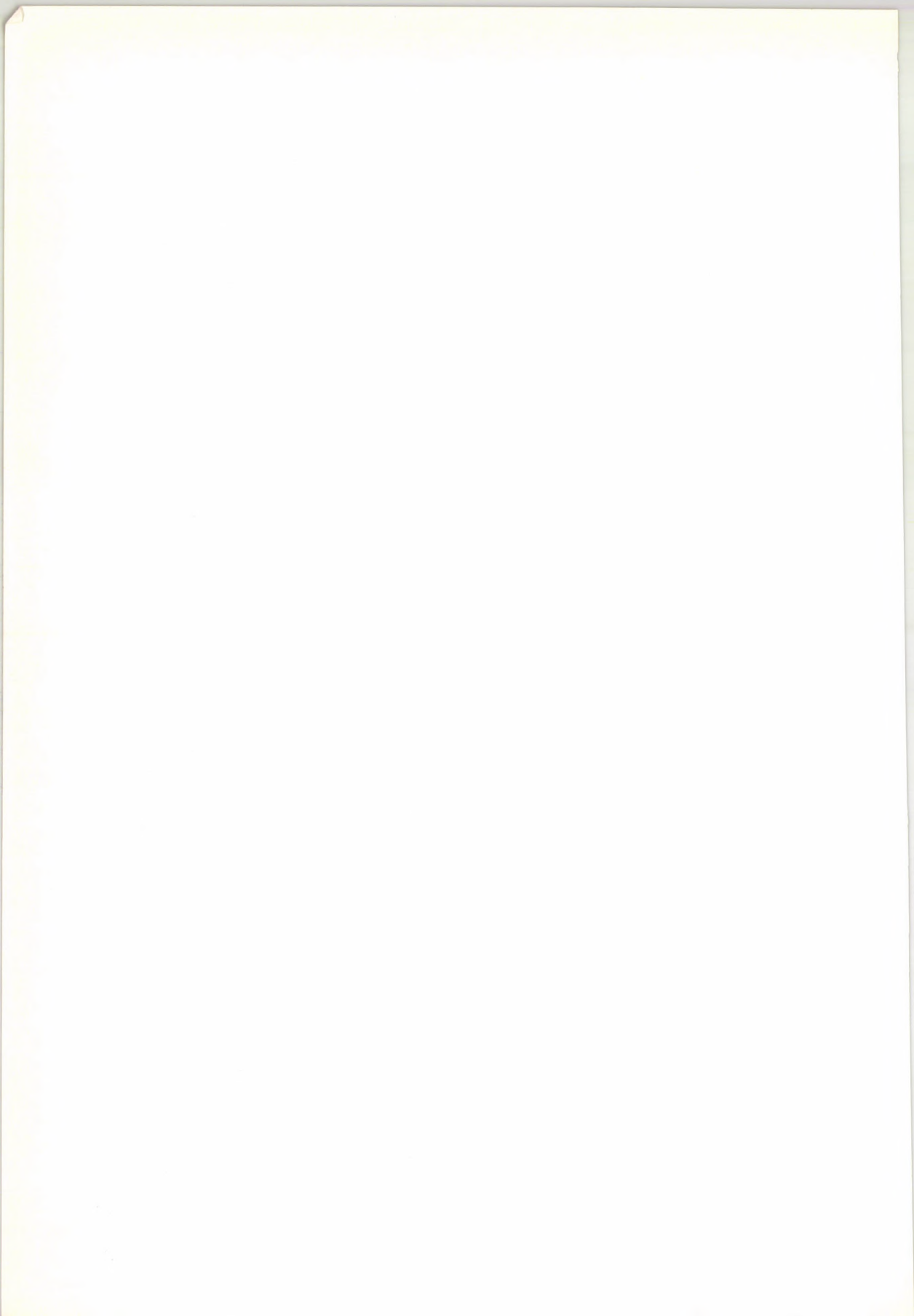

*Dr. Csanádi Árpád
az OTSH elnökhelyettese*

*Koltai Jenő
rektor*

*Dr. Kun László
az Időszaki és Küzdősportok
Tanszékének vezetője*

*Zalka András
oktatási rektorhelyettes*

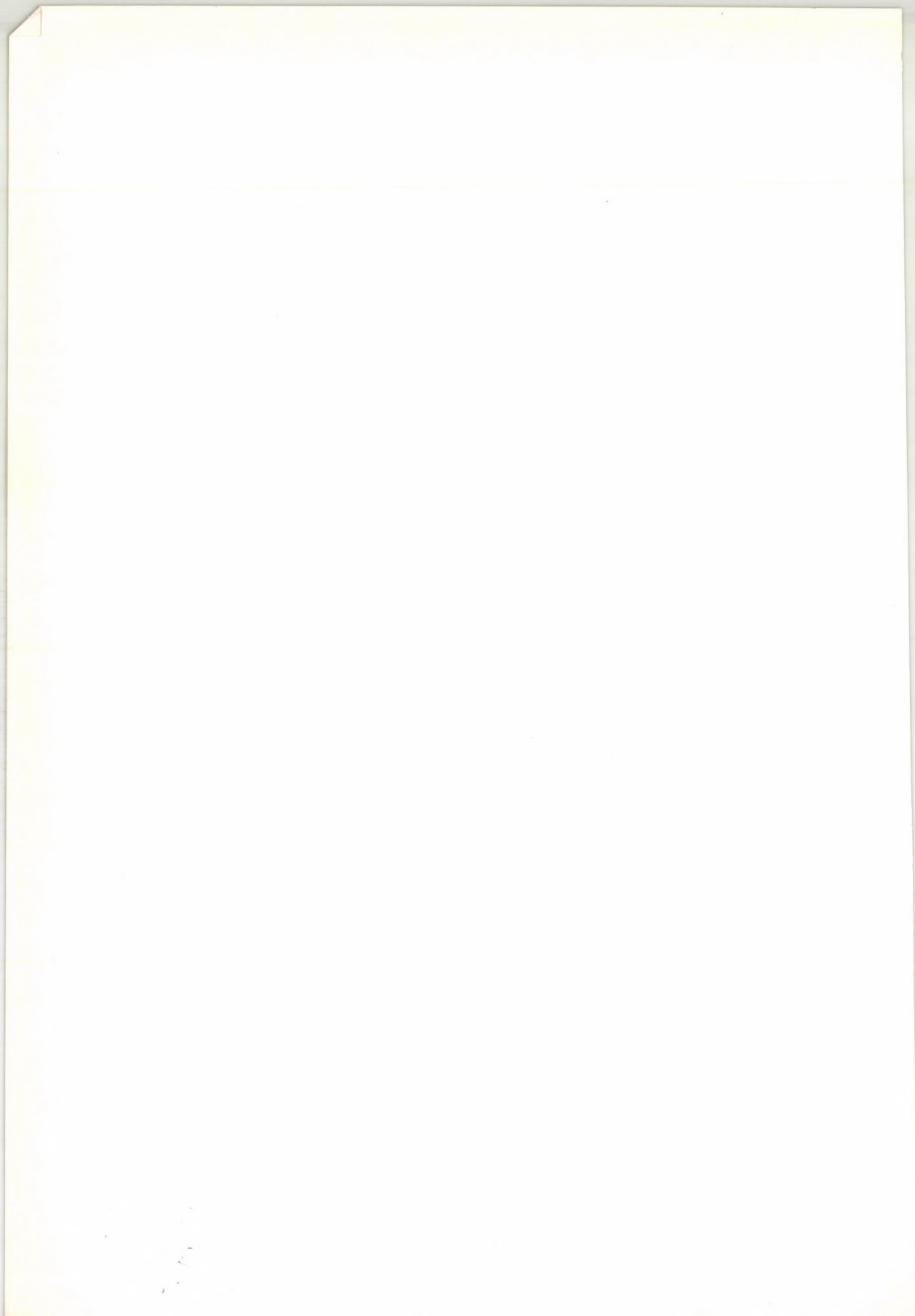

*Dr. Báthori Béla
a Testneveléstudományi Tanszék
vezetője*

*Kozmanovics Endre
az OTSH főosztályvezetője*

*Dr. Nádori László
a TFKI igazgatója*

*Schiller János
tudományos rektorhelyettes*

*Dr. Rókusfalvy Pál
a Neveléstudományi Tanszék
vezetője*

*Dr. Frenkl Róbert
az Orvostudományi Tanszék
vezetője*

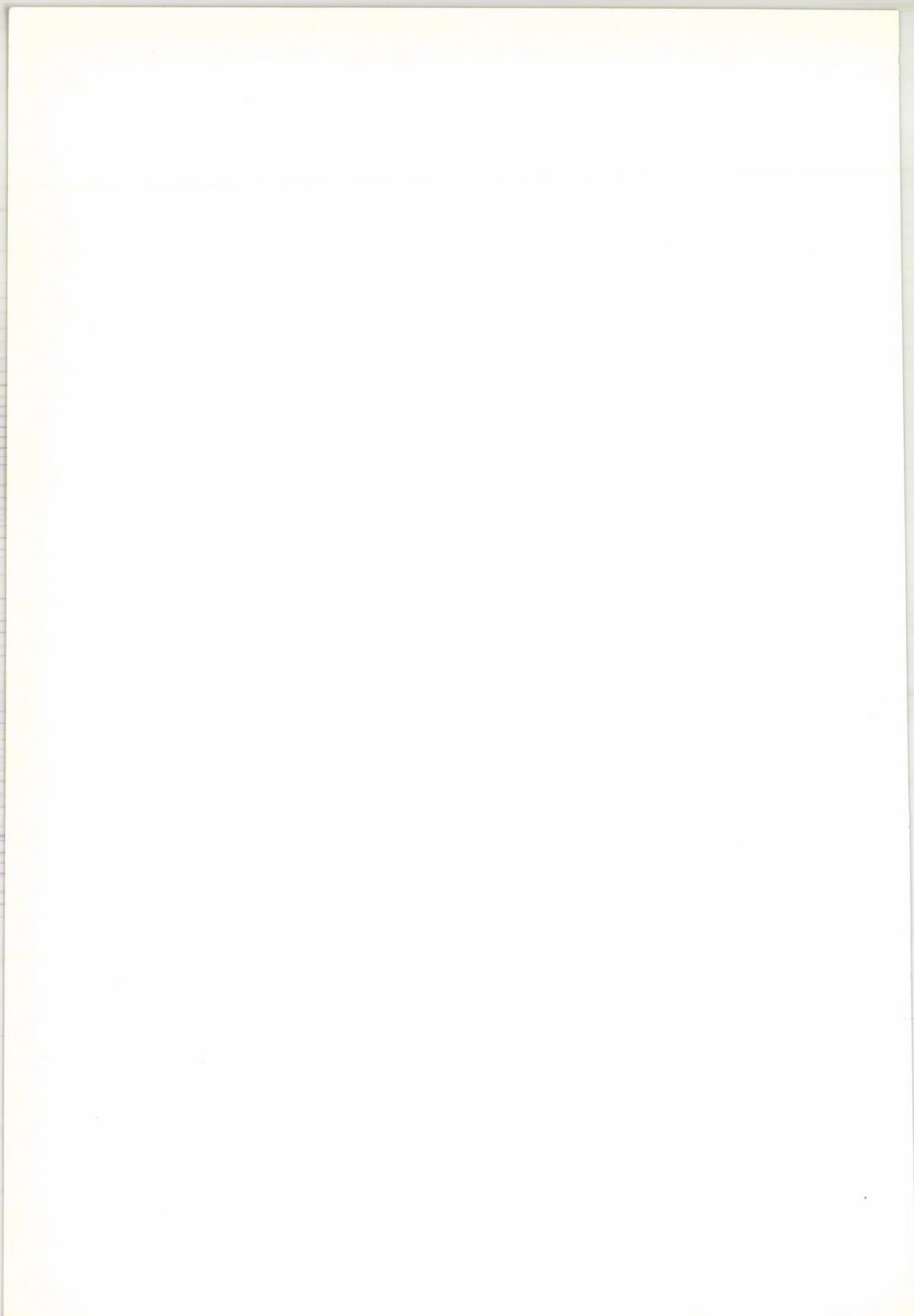

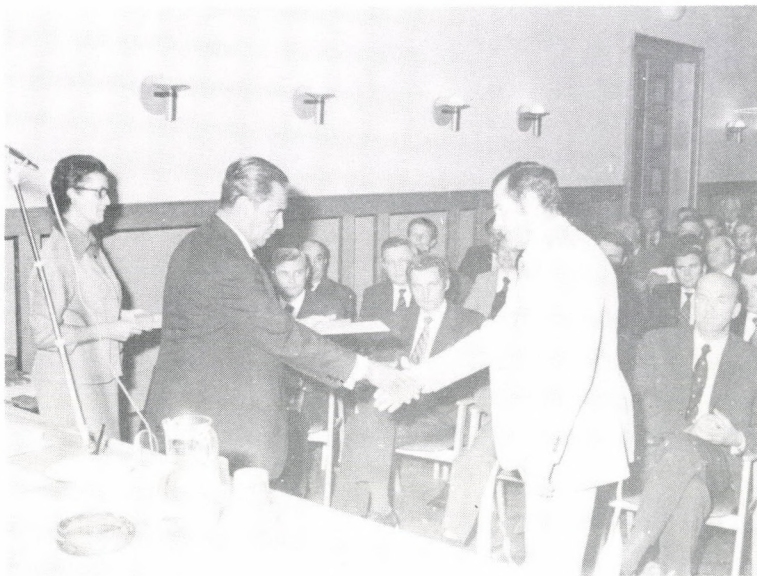
*Dr. Polinszky Károly jutalmat ad át
Romák Éva főiskolai tanárnak*

Harmati Sándor főiskolai tanárnak

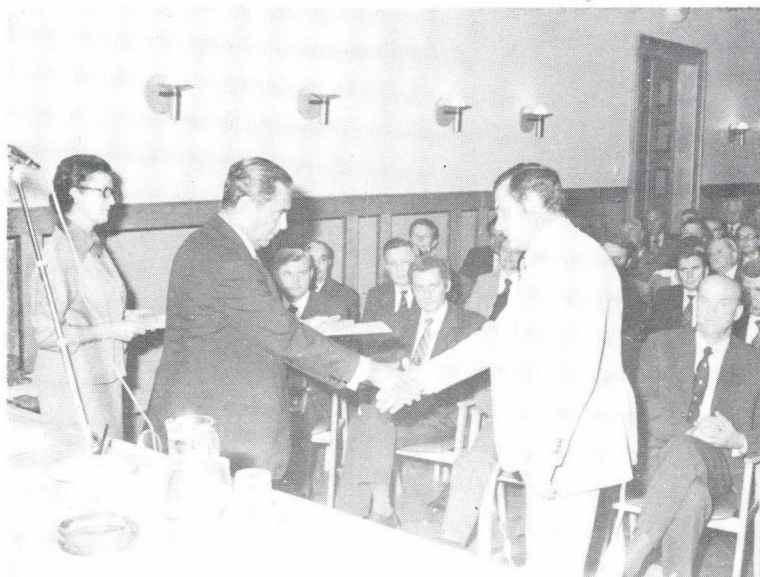
Tarnawa Ferdinánd főiskolai docensnek

Galla Ferenc főiskolai docensnek

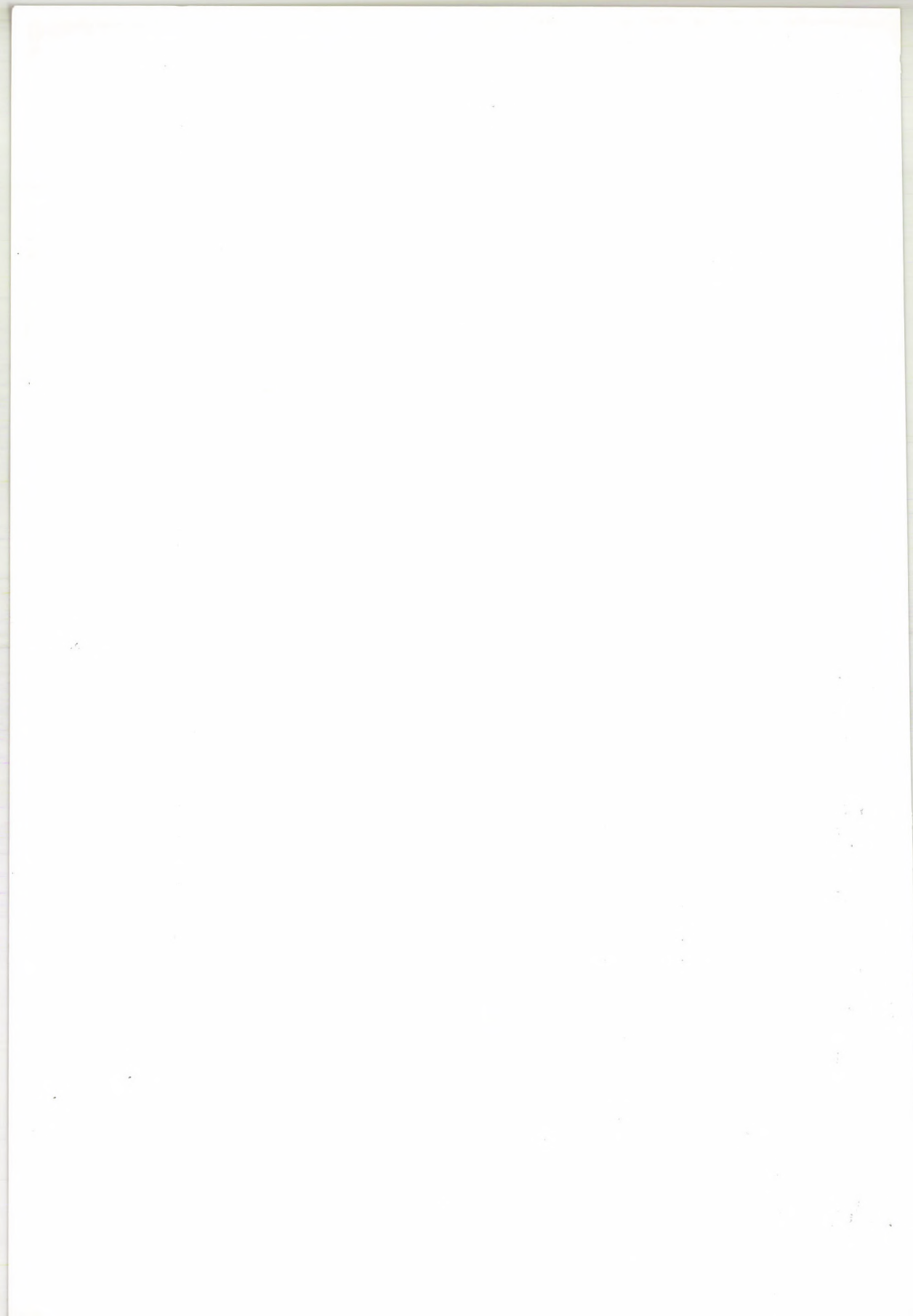

Galla Ferenc főiskolai docensnek

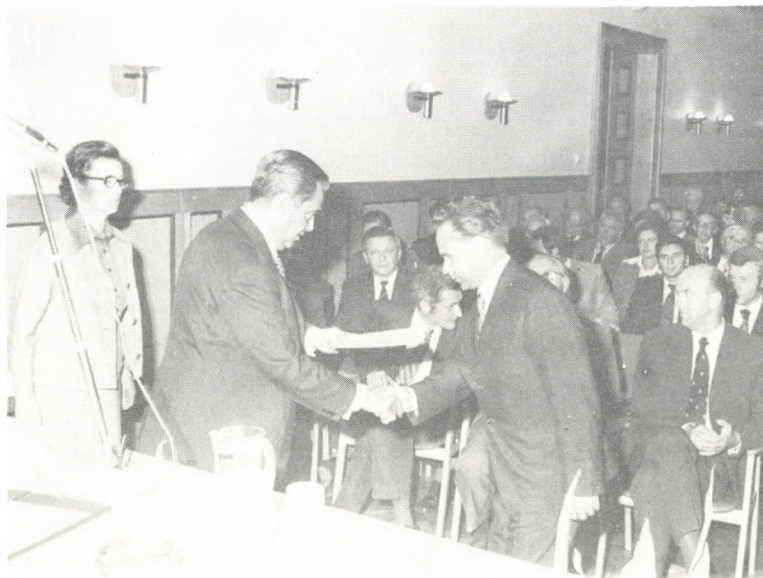
Tarnawa Ferdinánd főiskolai docensnek

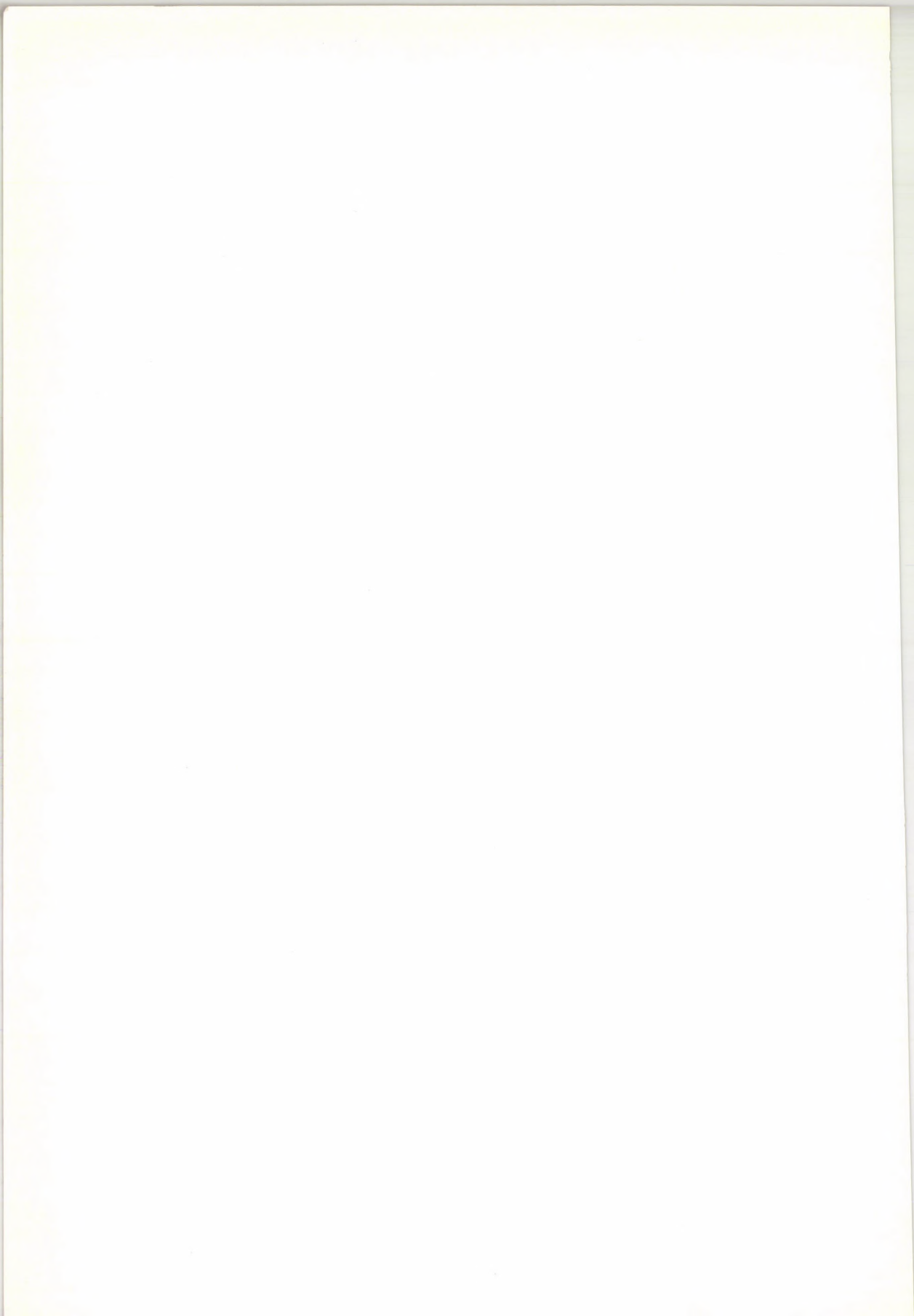

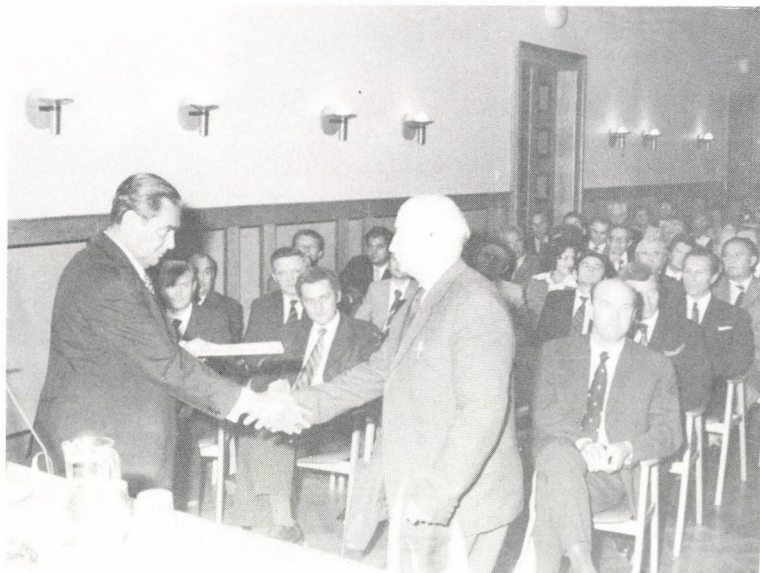
dr. Miltényi Márta főiskolai adjunktusnak

Vittek Lajosnak, a TF Kollégium igazgatójának

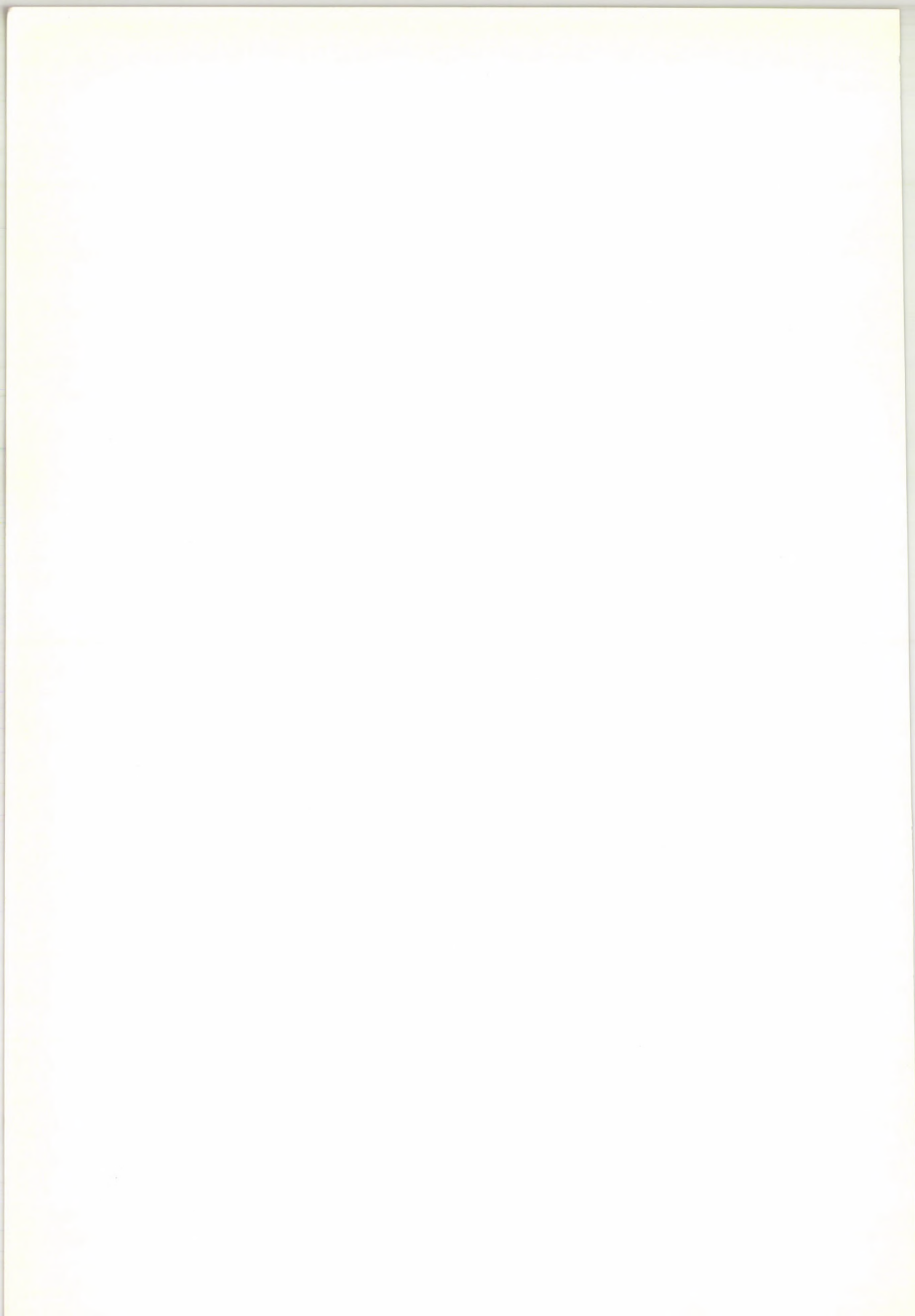

Tarján Sándornak, a Nyelvi Lektorátus vezetőjének és

Tóth Istvánnak, a Főigazgatói Hivatal vezetőjének

*Dr. Beckl Sándor, az OTSH elnöke, jutalmat ad át
dr. Biró Péterné főiskolai docensnek*

Zöld János főiskolai docensnek

*Kincses Ferencnek, a TF Továbbképző Intézet
csoportvezetőjének*

*Alexits Györgynek, a TFKI tudományos
osztályvezetőjének*

Kalina Istvánnénak és

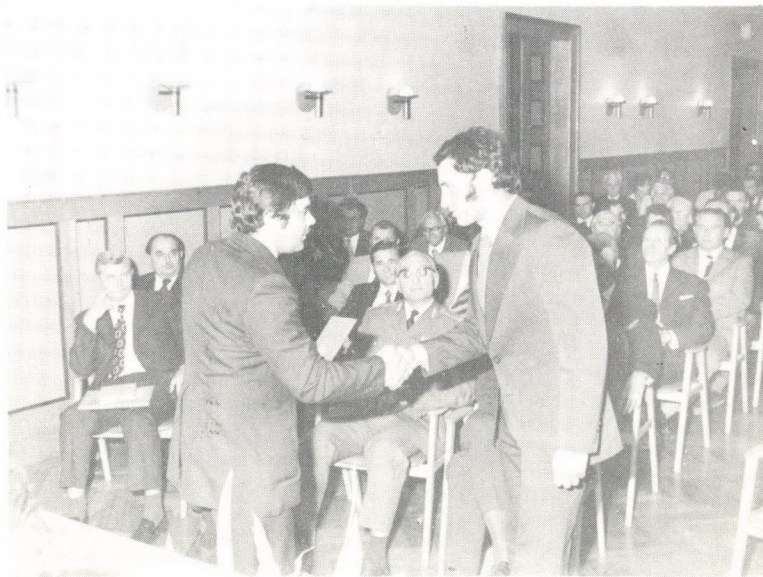
Kővári Bélának, a TF dolgozóinak

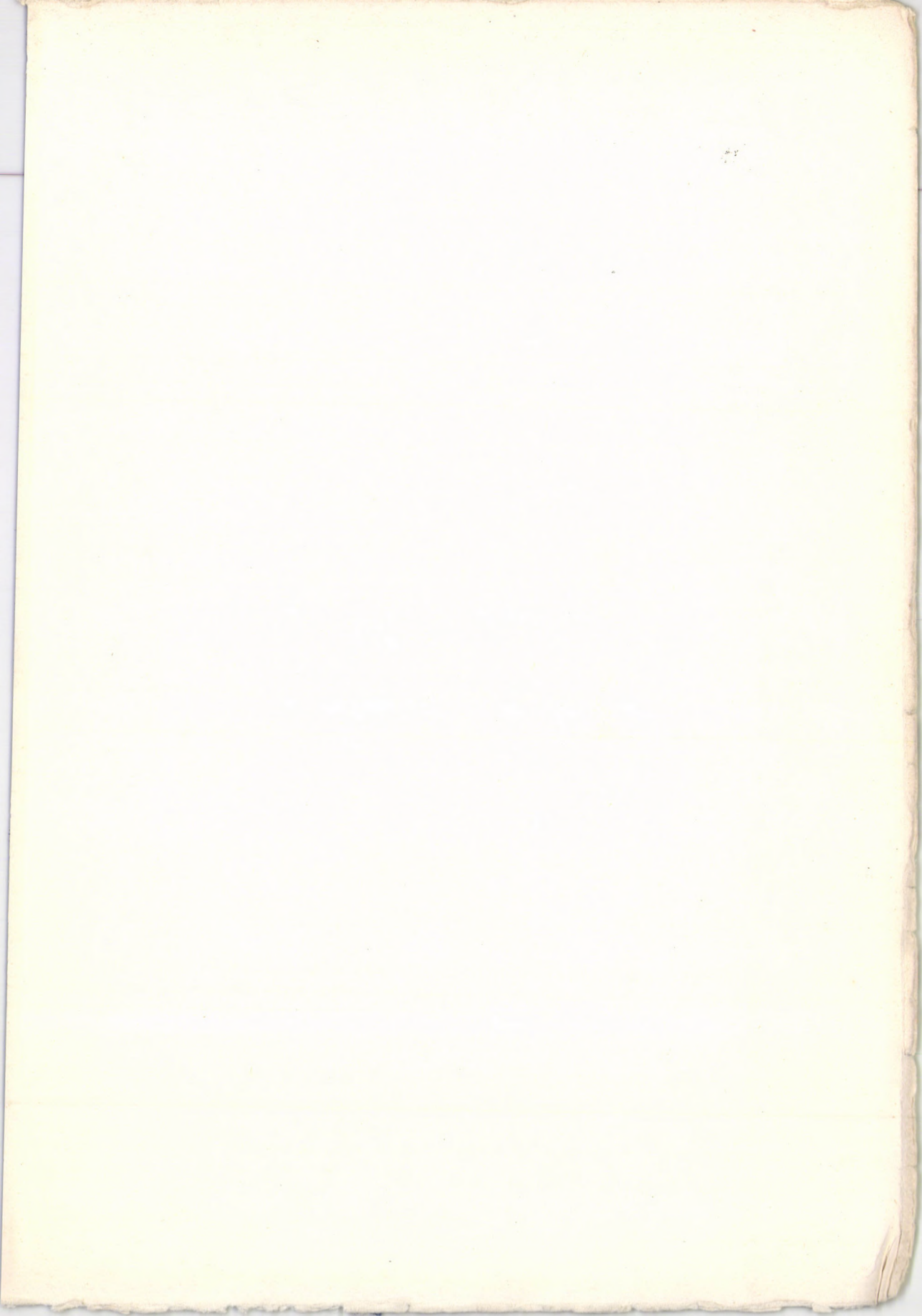
*Dr. Nagy Sándor, a KISZ KB titkára, jutalmat ad át
dr. Gombocz János főiskolai adjunktusnak és*

Deák György főiskolai hallgatónak

1802

Ára: 17 Ft